

รัฐสภาสาร

ปีที่ ๔๗ ฉบับที่ ๑๐ เดือน ตุลาคม ๒๕๕๒

ISSN 0125-0957

เรื่องในเล่ม

**การขอเปิดอภิปรายทั่วไป
เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี**

1

- ✍ อนุพร วรปัญญาตระกูล
- ✍ เชษฐา ทองยิ่ง

**นโยบายการศึกษาและผลการดำเนินงานของ
รัฐบาลไทยในรอบ 40 ปี (พ.ศ. 2475-2516) :
การติดตามผลจากกระทู้ถามของ ส.ส.**

98

- ✍ สุวิชัย โกศลยะวัฒน์

คณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

114

- ✍ ว่าที่ร้อยเอกวิชฌุ บุญมาร์ตัน
- ✍ รัตพงษ์ สอนสุภาพ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

รัฐสภา

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย และเพื่อเสนอข่าวสารวิชาการ
ในวงงานรัฐสภา และอื่นๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

การส่งเรื่องลงรัฐสภา

ส่งที่บรรณาธิการหนังสือรัฐสภาสาร กองการประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โทร. 2450063, 2450066

สำนักงานหนังสือรัฐสภา

ฝ่ายผลิตเอกสารรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
34 อาคารธนาคารทหารไทย (ชั้น 5 C)
ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400
โทร. 2450063, 2450066

บอกรับเป็นสมาชิก

ส่งเงินล่วงหน้าในนามผู้จัดการรัฐสภาสาร
ไปยังฝ่ายผลิตเอกสารรัฐสภา กองการประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยส่งเช็คไปรษณีย์หรือธนาคาร
สั่งจ่าย ณ ที่ทำการไปรษณีย์รัฐสภา กรุงเทพฯ 10300
กำหนดออกเดือนละหนึ่งฉบับ อัตราค่าบำรุง ปีละหนึ่งร้อยแปดสิบบาท

ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในหนังสือรัฐสภาสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียน
แต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการแต่อย่างใด

รัฐสภาไทย

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

รัฐสภา

ISSN 0125-0957

ที่ปรึกษา

นางศิริลักษณ์	ปั่นบำรุงกิจ
นางพรพิมล	ถิรคุณโกวิท
นางสุภารัตน์	วสะภาคย์

บรรณาธิการ

นายศุภพงศ์ ขจรศิลป์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางปรียาวดี พระทอง

ผู้จัดการ

นางบุษราคัม เชาวนศิริ

เหรียญฎีก

นางสาวสุนทร รักเมือง

กองบรรณาธิการ

นางอัจฉรา	จูยีนยง
นางสาวอารีวรรณ	พุลทรัพย์

ฝ่ายศิลปกรรม

นายมานะ	เรืองสอน
นายก้องเกียรติ	ผ็อย
นายวิทยา	องค์อศิวชัย

ฝ่ายธุรการ

นางอำไพ	กันเกษแก้ว
นางภัสณี	คงสมจิตต์
นางสาวอาภรณ์	เนื่องเศรษฐ์
นางสาวโสภี	คำมัน

บทบรรณาธิการ

การเปิดอภิปรายทั่วไป เป็นมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่งที่รัฐสภาใช้ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นมาตรการที่สำคัญและมีประสิทธิภาพมาก ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน สามารถแบ่งการอภิปรายทั่วไปได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การเปิดอภิปรายทั่วไปโดยมีการลงมติ และการเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ โดยที่ การอภิปรายทั่วไปโดยมีการลงมติ ได้แก่ การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี และการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี ส่วนการเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติจะเป็นการเปิดอภิปรายทั่วไปของวุฒิสภา เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริง หรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน และในกรณีที่มมีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่รัฐมนตรีเห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของ ส.ส. และ ส.ว. นายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภา ขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้

นับได้ว่าการเปิดอภิปรายทั่วไป เป็นกลไกสำคัญของสภาที่จะควบคุมและตรวจสอบฝ่ายบริหาร ในกรณีที่บริหารราชการแผ่นดินไม่เป็นไปตามนโยบายที่แถลงไว้ หรือบริหารงานบกพร่อง หรือมีเหตุการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการ การเปิดอภิปรายทั่วไป จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา เพราะสามารถเป็นเครื่องมือเหนี่ยวรั้ง และถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร ให้อยู่ในภาวะสมดุลได้ดีที่สุด

รัฐสภาสารฉบับนี้จึงได้นำเสนอบทความเกี่ยวกับการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน คือ การขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี และเรื่องนโยบายการศึกษาและผลการดำเนินงานของรัฐบาลไทยในรอบ 40 ปี (พ.ศ. 2475 - 2516) : การติดตามผลจากกระทู้ถามของ ส.ส. รวมทั้งเรื่องคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรมาให้ผู้ที่สนใจ ได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

บรรณาธิการ

สารบัญ

การขอเปิดอภิปรายทั่วไป
เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี

1

- ✍ อนุรักษ์ วรปัญญาตระกูล
- ✍ เศรษฐา ทองยิ่ง

นโยบายการศึกษาและผลการดำเนินงาน
ของรัฐบาลไทยในรอบ 40 ปี (พ.ศ. 2475-2516) :
การติดตามผลจากกระทู้ถามของ ส.ส.

98

- ✍ สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์

คณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

114

- ✍ ว่าที่ร้อยเอกวิชฌุ บุญมาร์รัตน์
- ✍ รัตพงษ์ สอนสุภาพ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

การขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี

ณัฐพร วรปัญญาตระกูล
เมษญา กวงยิ่ง

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น อำนาจอสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ เรียกว่า “อำนาจอธิปไตย” ซึ่งถือว่าเป็นอำนาจของประชาชน แต่ประชาชนทุกคนไม่สามารถเข้ามาใช้อำนาจดังกล่าวโดยตรงได้ด้วยตนเอง จึงได้มีการเลือกสรรตัวแทนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่แทน โดยผ่าน 3 สถาบันหลัก ซึ่งได้รับการจัดสรรอำนาจ อธิปไตยจากประชาชนอย่างเป็นสัดส่วนและสัมพันธ์กัน กล่าวคือ มีการถ่วงดุลย์ อำนาจและควบคุมตรวจสอบซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอำนาจอธิบัญญัติและอำนาจอการบริหาร มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ส่วนอำนาจอตุลาการ ค่อนข้างจะมีความเป็นอิสระมากที่สุด โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้ฝ่ายตุลาการมีอิสระในการพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย เมื่อรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้อำนาจอธิบัญญัติและอำนาจอการบริหารมีความสัมพันธ์กันเช่นนี้ ทำให้อำนาจทั้งสองต้องมีกลไกถ่วงดุลย์และตรวจสอบซึ่งกันและกัน โดยฝ่ายบริหารสามารถยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ ขณะเดียวกันฝ่ายนิติบัญญัติก็สามารถที่จะตรวจสอบและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารเช่นกัน โดยเริ่มจากมาตรการที่ไม่รุนแรงนั่นคือการตั้งกระทู้ถาม จนกระทั่งสู่มาตรการที่มีความรุนแรงมากขึ้น คือ การยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาได้มีการยื่นญัตติในลักษณะเช่นนี้ มาหลายครั้ง ดังนั้น ในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีที่ไม่ตกไปทั้งหมดที่เคยมีปรากฏในสังคมการเมืองไทย

การขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี หมายถึง การที่สภาดำเนินการปรึกษาพิจารณา วินิจฉัยหรือซักฟอกเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน หรือเรื่องที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกตีส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือจงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายของรัฐมนตรีซึ่งเมื่อสภาปรึกษาพิจารณาวินิจฉัยหรือซักฟอกเรื่องใดๆ แล้ว ต้องมีการลงมติว่าจะไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีในกรณีที่จะขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติให้ดำเนินการอย่างอื่นได้อีก

แนวคิดและความเป็นมาของการขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี

แนวคิดเกี่ยวกับญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีนั้น มาจากพัฒนาการของญัตติไม่ไว้วางใจ และญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 มาตรา 41 และข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2477 ข้อ 24 วรรคสอง และข้อ 54 กล่าวคือ ญัตติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี อาศัยอำนาจตามมาตรา 41 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ซึ่งเสนอโดย นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2478 มีลักษณะเป็นญัตติที่เสนอเพื่อให้ถอดถอนรัฐมนตรีโดยการลงมติไม่ไว้วางใจการให้อำนาจตามมาตรานี้เพื่อเป็นการถ่วงดุลย์อำนาจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ โดยฝ่ายบริหารสามารถที่จะเพิกถอนสมาชิกภาพของสภาผู้แทนราษฎรได้ โดยการยุบสภา และสภาผู้แทนราษฎรสามารถที่จะถอดถอนรัฐมนตรีได้โดยการลงมติไม่ไว้วางใจ ญัตติดังที่ว่านี้ไม่มีการขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อพิจารณาซักถามชี้แจงเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐมนตรี มีเพียงแต่การอภิปรายหลักการประกอบการเสนอญัตติแล้วให้มีการอภิปรายคัดค้านหรือสนับสนุนว่าเห็นควรที่จะไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ รัฐมนตรีรายตัวหรือทั้งคณะ ซึ่งต่างจากญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไป ในข้อนโยบายโดยอาศัยอำนาจตามข้อบังคับการประชุมและปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร ข้อ 24

วรรคสอง และข้อ 54 ที่ให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในปัญหาต่างๆ เสียก่อน วิธีการดังกล่าวนี้ถือเป็นการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐมนตรียุคต่างๆ กับกระทู้ถามแต่มีน้ำหนักมากกว่ากระทู้ถาม และอาจมีผลนำไปสู่การลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจได้อีกขั้นตอนหนึ่ง ดังนั้น ผู้ตัดติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี จึงมาจากแนวความคิดดังต่อไปนี้คือ

1. แนวความคิดที่ต้องการให้มีการถ่วงดุลย์อำนาจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวคือ ฝ่ายบริหารสามารถยุบสภาได้ และฝ่ายนิติบัญญัติสามารถถอดถอนรัฐมนตรีได้ โดยการลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีรายตัว หรือทั้งคณะ ดังที่นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ เคยเสนอมาแล้ว ในปี 2478 โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 41 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475

บัญญัติไว้ว่า “สภาย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะลงมติความไว้วางใจในรัฐมนตรีรายตัวหรือทั้งคณะ ผู้ตัดติความไว้วางใจนั้น ท่านมิให้ลงในวันเดียวกันกับวันปรึกษา”

ตามบทบัญญัติของมาตรา 41 นี้ น่าจะมาจากบทบัญญัติ มาตรา 9 ของพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม (ชั่วคราว) พุทธศักราช 2475 “สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจดูแลและควบคุมกิจการของประเทศ และมีอำนาจประชุมกันถอดถอนกรรมการราษฎร หรือพนักงานรัฐบาลผู้หนึ่งผู้ใดก็ได้” จากบทบัญญัติมาตรา 9 หมายความว่า ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่ากรรมการราษฎรมีความบกพร่องในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือมีพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจ สามารถเสนอผู้ตัดติถอดถอนกรรมการราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดก็ได้ต่อสภา โดยสภาต้องพิจารณาว่าสมควรถอดถอนกรรมการราษฎรหรือไม่ แล้วจึงลงมติซึ่งสอดคล้องกับผู้ตัดติไม่ไว้วางใจ ของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ เสนอ โดยมีหลักการเดียวกันคือ เพื่อถ่วงดุลย์อำนาจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

2. แนวคิดที่ต้องการให้มีการควบคุมและตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายนิติบัญญัติต่อฝ่ายบริหาร กล่าวคือ ผู้ตัดติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในปัญหาต่างๆ ก่อน แล้วสภา

จะพิจารณาว่าจะสมควรให้มีการลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจหรือไม่ ญัตติดังกล่าวนี้ คล้ายๆ กับกระทู้ถาม คือ มีการซักถาม ในปัญหา ก่อนแล้วให้มีการชี้แจง แต่ต่างกัน ตรงที่กระทู้ถามจะไม่มี การลงมติ กระบวนการเหล่านี้ถือเป็นกระบวนการที่ต้องการให้มีการควบคุมและตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐมนตรี โดยอาศัยอำนาจ ตามข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร ข้อ 24 วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า “ส่วนญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย ต้องมีสมาชิกรับรองไม่ ต่ำกว่า 15 คน” และข้อ 54 บัญญัติไว้ว่า

“ภายหลังการอภิปรายญัตติตามความในข้อ 24 วรรคสอง ย่อมมีการลงมติได้ 2 ทาง

ก. ลงมติให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไป

ข. ลงมติเกี่ยวกับความไว้วางใจรัฐมนตรีรายตัวหรือทั้งคณะ

การลงมติในข้อ ข. นี้ ห้ามมิให้ลงมติในวันเดียวกันกับวันที่ปรึกษา ถ้ามีผู้เสนอ ให้ลงมติหลายทางให้ลงมติข้อ ก. ก่อน”

ในระยะแรกจากข้อบังคับการประชุมฯ ทั้ง 2 ข้อ ที่กล่าวมาข้างต้นไม่มีความ ชัดเจนว่าจะเกี่ยวข้องกับมาตรา 41 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธ ศักราช 2475 หรือไม่ แต่ภายหลังจากนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ได้ยื่นญัตติไม่ไว้วางใจ รัฐมนตรี อาศัยอำนาจตาม มาตรา 41 ของรัฐธรรมนูญฯ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้พิจารณาตีความว่าญัตติตามมาตรา 41 ของรัฐธรรมนูญ มีลักษณะต่างกับญัตติ ในข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ 24 วรรคสอง และข้อ 54 โดยญัตติขอให้เปิดอภิปราย ทั่วไปในข้อนโยบาย มีความมุ่งหมายเพื่อควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของ รัฐมนตรี โดยแต่เดิมนั้นขณะที่กรรมาธิการยกร่างข้อบังคับการประชุมและการปรึกษา ของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2477 จะให้รวมการขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย เข้าประเภทเดียวกับกระทู้ถาม แต่สภาผู้แทนราษฎรเห็นควรให้รวมเข้ากับญัตติ เพราะ การขอเปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายเป็นเรื่องสำคัญ เมื่อมีการอภิปรายอาจจะต้องมี การลงมติในเรื่องดังกล่าว ซึ่งถ้าเป็นกระทู้ถามจะไม่มี การลงมติใดๆ ดังนั้น จึงแยกออก

มาเป็นนิติบัญญัติอีกลักษณะหนึ่ง โดยแนวความคิดการขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปนั้นได้มาจาก ระบบการเมืองของฝรั่งเศส แล้วนำมาบัญญัติในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษา ของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2477 โดยหม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ ซึ่งเป็นหนึ่งใน คณะกรรมาธิการยกร่างข้อบังคับการประชุมฯ ดังกล่าว ได้อภิปรายไว้อย่างชัดเจน ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 14/2477 (สามัญ) วันพฤหัสบดีที่ 24 มกราคม 2477 เกี่ยวกับวิธีการดำเนินการในการขอให้เปิดอภิปรายทั่วไป เมื่อครั้งที่มีการยื่นนิติบัญญัติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายครั้งแรก ของ นายสวัสดิ์ ยูวะเวส ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครสวรรค์ “...ข้าพเจ้าเอาตามแบบอย่างในต่างประเทศ และ เฉพาะอย่างยิ่งในประเทศฝรั่งเศสนั่นเอง ที่ข้าพเจ้าแปลคำว่า ขอให้เปิดอภิปราย ทั่วไปนั้น ฝรั่งเศสเขาใช้คำ เดมัน์ แดงแตแปลลาซียงอง (Demande d'interpellation) เดมัน์ (Demande) คือ คำร้องขอ แดงแตแปลลาซียงอง (d'interpellation) เปิดอภิปราย ทั่วไป วิธีการของเขานั้นคือสมาชิกร้องขอเดมัน์แดงแตแปลลาซียงอง คือคำร้องขออย่าง ที่ ท่านรัฐมนตรียุติธรรมอธิบาย เป็นคำร้องขอให้เปิดอภิปรายทั่วไป แล้วสภาฯ ก็อภิปราย ในข้อนั้นเสียก่อน และข้าพเจ้าจะอ้าง ถ้าท่านอ่านคำอภิปรายในรัฐสภาของฝรั่งเศส จะเห็นว่ารัฐบาลที่ล้มในตอนปัญหาเบ็องตันนั้นก็มีหลายกรณีทีเดียว คืออำนาจที่จะให้ เปิดหรือไม่ให้เปิดนั้นอยู่กับสภาฯ ไม่ใช่รัฐสภา เพราะฉะนั้น การที่ข้อบังคับร่างเช่นนี้ ก็เนื่องมาจากที่ข้าพเจ้าเอาตามแบบอย่างของฝรั่งเศสนั่นเอง”

ต่อมาเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 จึง ได้มีการบัญญัติหลักการเกี่ยวกับการตุลย์อำนาจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ รวมทั้งการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายนิติบัญญัติต่อฝ่ายบริหาร รวม เข้ามาอยู่ในบทบัญญัติเดียวกัน และกำหนดให้เรียกกระบวนการนี้ว่า “การขอเปิด อภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีรายตัวหรือทั้งคณะ” ซึ่งถือเป็น เอกสิทธิของสมาชิกฯ ถ้าดำเนินการถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ คือบัญญัติ ให้มีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่คน โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากสภาในการขอเปิด อภิปรายทั่วไปก่อน รวมทั้งเมื่อเปิดอภิปรายทั่วไปเสร็จสิ้นลง จะต้องมีการลงมติไว้

วางใจหรือไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับต่อๆ มา ก็ยังคงเรียกชื่อผู้ตติ เช่นเดิมมาจนปัจจุบัน แม้สาระในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับผู้ตติดังกล่าว อาจมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง แต่ถือได้ว่าหลักการคงไว้เช่นเดิม

ความสำคัญของผู้ตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี

1. ผู้ตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีถือเป็นกลไกของสภา ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐมนตรี กล่าวคือ ถ้ารัฐมนตรีไม่สามารถบริหาร ราชการแผ่นดินได้ตามนโยบายที่แถลงไว้ หรือมีความบกพร่อง หรือมีพฤติกรรม ที่ไม่น่าไว้วางใจ สภาสามารถที่จะขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีได้
2. ผู้ตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี ถือเป็นกลไกของ สภาที่ทรงดุลยกับฝ่ายบริหาร กล่าวคือ เมื่อมีการขอเปิดอภิปรายรัฐมนตรี และ รัฐมนตรีไม่สามารถตอบข้อสงสัยของสภาได้ สภาอาจมีมาตรการต่อมาคือการลงมติ ไม่ไว้วางใจได้ มีผลทำให้รัฐมนตรีสิ้นสุดสภาพการเป็นรัฐมนตรีทันที
3. ผู้ตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี ถือเป็นผู้ตติ ประเภทหนึ่ง แต่มีความสำคัญกว่าผู้ตติทั่วไป เพราะเมื่อประธานฯ ได้รับผู้ตติ ดังกล่าวแล้ว ต้องบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นการด่วน
4. ผู้ตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นผู้ตติที่สามารถ อภิปรายได้อย่างกว้างขวางทั้งเรื่องในเชิงนโยบาย และพฤติกรรมของรัฐมนตรี
5. ผู้ตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี ต้องมีจำนวน ผู้เสนอตามข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรและรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ซึ่ง จำนวนผู้เสนอผู้ตติจะมีมากกว่าการเสนอผู้ตติทั่วไป ผู้ตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อ ลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีจึงไม่สามารถที่จะเสนอได้อย่างพร่ำเพรื่อ

6. ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีนั้น ผู้เสนอญัตติสามารถเสนอได้เพียงครั้งเดียวในสมัยประชุมสามัญทั่วไป เมื่อเสนอแล้วจะหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีอีกตลอดสมัยประชุมนั้น ในสมัยประชุมนิติบัญญัติไม่สามารถเสนอญัตติดังกล่าวได้ ยกเว้นรัฐสภามีมติให้พิจารณาญัตติดังกล่าวได้

7. ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีนั้น สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่ได้รับความไว้วางใจจากสภา ดังนั้น ในรัฐธรรมนูญจึงบัญญัติให้ต้องเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปมาด้วย อีกทั้งคะแนนเสียงไม่ไว้วางใจต้องมีมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

8. เมื่อมีการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีแล้ว จะมีการยุบสภามิได้

9. เมื่อมีการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ามีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือจงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ต้องมีการเสนอเรื่องต่อวุฒิสภาด้วย เพื่อให้มีการขยายผลและถูกตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง โดยขบวนการถอดถอนจากตำแหน่ง ซึ่งจะไม่จบลงเพียงแค่การอภิปรายในสภาดังที่เป็นในอดีต

ขั้นตอนและการดำเนินการเกี่ยวกับ

ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี

ช่วงเริ่มต้น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 บังคับใช้)
แยกเป็น 2 กรณี

กรณีที่หนึ่ง ญัตติไม่ไว้วางใจ เสนอได้โดยมีผู้รับรอง 2 คน ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยประธานฯ จะบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมตามปกติ พร้อมทั้ง

แจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ เมื่อได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระแล้ว ผู้เสนออาจขอเลื่อนให้พิจารณาเร็วขึ้นต่อที่ประชุมโดยที่ประชุมต้องให้ความเห็นชอบกรณีนี้ก่อน ถ้าเห็นชอบ ประธานฯ จะอนุญาตให้เจ้าของญัตติได้อภิปรายหลักการในการเสนอญัตติต่อที่ประชุมจากนั้น ที่ประชุมจะพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนว่าจะให้มีการเสนอหรือไม่ ถ้าไม่เห็นชอบ ถือว่าญัตติตกไปถ้าเห็นชอบถือว่าที่ประชุมให้มีการอภิปรายในมติดังกล่าวได้โดยจะมีทั้งผู้อภิปรายคัดค้านและสนับสนุนญัตติดังกล่าวเมื่อมีการอภิปรายได้เวลาสมควรแล้ว หรือมีผู้เสนอปิดอภิปรายและที่ประชุมเห็นชอบ ประธานฯ ขอมติจากที่ประชุมว่าจะดำเนินการต่อญัตตินี้อย่างไรโดยแยกเป็น 2 แนวทาง คือ ให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไป หรือให้มีการลงมติ ถ้าให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไปถือว่าญัตตินั้นถูกระงับไป แต่ถ้าให้มีการลงมติ ประธานฯ จะนัดให้มีการลงมติไว้ว่างใจหรือไม่ไว้ว่างใจในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในคราวต่อไป

กรณีที่สอง ญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย เสนอได้โดยมีผู้รับรองไม่ต่ำกว่า 15 คน ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยประธานฯ จะบรรจุเข้าระเบียบวาระตามปกติ พร้อมทั้งแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบเมื่อบรรจุเข้าระเบียบวาระแล้ว ผู้เสนออาจขอให้เลื่อนการพิจารณาให้เร็วขึ้นต่อที่ประชุม โดยที่ประชุมต้องให้ความเห็นชอบในกรณีนี้ก่อน ถ้าเห็นชอบ ประธานฯ จะให้เจ้าของญัตติอภิปรายหลักการที่เสนอญัตติต่อที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบว่าจะอนุญาตให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปหรือไม่ ถ้าไม่ให้เปิดถือว่าญัตตินั้นตกไป ถ้าให้เปิดจะมีการอภิปรายทั่วไปในเรื่องที่ขอเปิด เมื่อมีการอภิปรายและมีการตอบชี้แจงกันพอควรแล้ว หรือมีผู้เสนอญัตติให้ปิดการอภิปราย โดยที่ประชุมเห็นชอบ ประธานฯ จะขอมติจากที่ประชุมว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไรต่อญัตตินี้โดยแยกเป็น 2 แนวทาง คือ ให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไป หรือให้มีการลงมติถ้าให้มีการดำเนินระเบียบวาระต่อไป ถือว่าญัตตินั้นถูกระงับไป ถ้าให้มีการลงมติ ประธานฯ จะนัดให้มีการลงมติไว้ว่างใจหรือไม่ไว้ว่างใจในญัตติดังกล่าวในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในคราวต่อไป

ช่วงที่สอง (ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489-
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ใช้บังคับ)

ญัตติในระยะนี้ เรียกว่า ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ
รัฐมนตรีรายบุคคล หรือทั้งคณะ ญัตตินี้เสมือนเป็นการรวมญัตติไม่ไว้วางใจและญัตติ
ขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายเข้าเป็นญัตติเดียวกันเพราะญัตติไม่ไว้วางใจนั้น
เน้นการถอดถอนรัฐมนตรีด้วยการลงมติไม่ไว้วางใจ จึงถือเป็นเสมือนการดุลย์อำนาจ
ระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ แต่ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายนั้น
เน้นการตรวจสอบและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายนิติบัญญัติต่อฝ่าย
บริหาร เพราะจะมีการขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปก่อนเพื่อเป็นการซักถามและชี้แจง
ของแต่ละฝ่าย แล้วสภาจะลงมติว่าจะให้ระงับไปโดยดำเนินระเบียบวาระต่อไปหรือ
ไปขั้นที่มีการให้ลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ ดังนั้น ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปจึง
รวมกระบวนการทั้งสองเข้าด้วยกัน และมีวิธีการที่ค่อนข้างชัดเจนกว่าญัตติทั้งสอง
ดังที่กล่าวมา โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้คือ

ผู้รับรอง (ในระยะเริ่มแรกของญัตติในช่วงนี้) หรือผู้เสนอต้องมีไม่น้อยกว่า
จำนวนที่รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรกำหนดไว้ และให้
มีจำนวนมากกว่าในอดีต เพราะเป็นญัตติที่สำคัญเมื่อประชาชน รับญัตติไว้แล้วต้อง
ตรวจสอบว่าถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับการประชุมฯ หรือไม่ถ้ากรณีไม่
ถูกต้อง ให้เจ้าของญัตตินำไปแก้ไขให้ถูกต้อง ถ้าญัตติถูกต้องแล้วจะแจ้งไปยังนายก
รัฐมนตรี แล้วบรรจุเข้าระเบียบวาระเป็นเรื่องด่วน การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป
เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ถือเป็นเอกสิทธิ์ของสมาชิก ถ้ามีผู้รับรองหรือผู้เสนอครบตาม
ที่กำหนด โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากสภาก่อนดังเช่นในอดีต เมื่อมีการอภิปราย
และชี้แจงพอสมควรแล้ว หรือที่ประชุมมีมติให้ปิดการอภิปรายและที่ประชุมฯ ไม่มีมติ
ให้ดำเนินการเป็นอย่างอื่น ประชาชนฯ ต้องดำเนินการเพื่อให้มีการลงมติไว้วางใจหรือ
ไม่ไว้วางใจ ซึ่งมีให้กระทำในวันเดียวกันกับการอภิปรายสิ้นสุด โดยไม่ต้องขอความเห็น
ชอบจากสภาก่อนดังเช่นในอดีต แต่ถ้ามีสมาชิกเสนอให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไป และ

รัฐธรรมนูญเปิดช่องให้กระทำได้ ก็ถือเป็นเอกสิทธิ์ของสมาชิกที่เสนอได้แต่ที่ประชุมฯ ต้องเห็นชอบด้วย และเมื่อมีการลงมติเป็นไปในแนวทางใด ประธานสภาจะแจ้งมตินั้นกลับไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อจะแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

อนึ่ง กรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เกี่ยวกับญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ แต่ข้อบังคับการประชุมฯ ยังไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการต่อญัตติดังกล่าว จะต้องเทียบเคียงกับข้อบังคับการประชุมฯ ในอดีตเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ช่วงที่สาม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บังคับใช้)

กรณีขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี สามารถแยกญัตติได้ 2 ลักษณะ คือ

1. กรณีการบริหารราชการแผ่นดิน
2. กรณีที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือจงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย กรณีนี้ต้องยื่นคำร้องเพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาตลอดจนด้วย

จากทั้งสองกรณีต้องมีสมาชิกฯ เสนอไม่น้อยกว่าสองในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร โดยเมื่อประธานฯ ได้รับญัตติแล้ว ตรวจสอบว่าถูกต้องตามรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมฯ หรือไม่ เมื่อถูกต้อง ประธานฯ ต้องแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ แล้วบรรจุเข้าระเบียบวาระเป็นเรื่องด่วน อนึ่ง ในการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ต้องเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปด้วย และในระหว่างนี้จะมีการยุบสภามิได้ เมื่อการอภิปรายสิ้นสุด ที่ประชุมไม่ได้ลงมติให้ผ่านระเบียบวาระไป จะต้องให้มีการลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี การลงมติในกรณีนี้ไม่ให้กระทำในวันเดียวกันกับการอภิปรายสิ้นสุดลง

ในกรณีที่คะแนนเสียงมีไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรสมาชิกฯ ที่เข้าชื่อเสนอญัตติเป็นอันหมดสิทธิ์เข้าชื่อเสนอญัตติได้อีกตลอดสมัยประชุม

กรณีที่จะแนบเสียงมีมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรให้ประธานฯ นำรายชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีที่เสนอพร้อมกับการเสนอญัตติฯ ขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป

กรณีขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีรายบุคคลสามารถแยกญัตติ เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. กรณีการบริหารราชการแผ่นดิน
2. กรณีที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือจงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย กรณีนี้ต้องยื่นคำร้องเพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาถอดถอนด้วย

การดำเนินการตามกรณีทั้งสองมีลักษณะเช่นเดียวกันกับกรณีนายกรัฐมนตรีเพียงแต่กรณีของรัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไปด้วย

บทบัญญัติเกี่ยวกับการขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475

มาตรา 41 สภาย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะลงมติความไว้วางใจในรัฐมนตรีรายตัวหรือทั้งคณะ ญัตติความไว้วางใจนั้นท่านมิให้ลงมติในวันเดียวกันกับวันที่ปรึกษา

ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษา ของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2477

ข้อ 24 ภายใต้บังคับแห่งข้อ 26 ญัตติตามข้อ 21 ข. ต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติ

ส่วนญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย ต้องมีสมาชิกรับรองไม่ต่ำกว่า 15 คน

ข้อ 54 ภายหลังจากการอภิปรายญัตติตามความในข้อ 24 วรรค 2 ย่อมมีการลงมติได้ 2 ทาง

ก. ลงมติให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไป

ข. ลงมติเกี่ยวกับความไว้วางใจรัฐมนตรีรายตัวหรือทั้งคณะ การลงมติในข้อ ข. นี้ ห้ามมิให้ลงมติในวันเดียวกันกับวันที่ปรึกษา ถ้ามีผู้เสนอให้ลงมติหลายทาง ให้ลงมติข้อ ก. ก่อน

ญัตติไม่ไว้วางใจ อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ ส่วนญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย อาศัยอำนาจตามข้อบังคับการประชุมฯ ซึ่งญัตติทั้งสองมีหลักเกณฑ์และวิธีการที่แตกต่างกัน (ดูในความเป็นมาและพัฒนาการของญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489

มาตรา 34 สมาชิกสภาผู้แทนมีสิทธิเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีรายตัวหรือทั้งคณะได้ โดยมีสมาชิกรับรองไม่ต่ำกว่ายี่สิบสี่คน การลงมติในกรณีเช่นนี้มีให้กระทำในวันเดียวกันกับวันที่ปรึกษา

ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2489

ข้อ 13 การจัดระเบียบวาระโดยปกติให้บรรจุญัตติหรือเรื่องอื่นที่คณะรัฐมนตรีเสนอก่อน และให้จัดตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ก. เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม

ข. รับรองรายงานการประชุม

- ค. การด่วน
- ง. เสนอพระราชกำหนดเพื่ออนุมัติ
- จ. กระทู้ถาม
- ฉ. ญัตติร่างพระราชบัญญัติที่พจนมสภาพิจารณาลงมติไม่เห็นชอบด้วยหรือให้แก้ไขเพิ่มเติม
- ช. เรื่องที่ค้างมา
- ซ. ญัตติร่างพระราชบัญญัติเพื่อพิจารณาวาระที่ 2 และ 3
- ฅ. ญัตติร่างพระราชบัญญัติที่เสนอใหม่
- ญ. ญัตติหรือเรื่องอื่นๆ

ในกรณีที่มีญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป ให้บรรจุระเบียบวาระเป็นเรื่องการด่วน และถ้าได้เสนอล่วงหน้าก่อนเวลาประชุมครั้งใดไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง ก็ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระประชุมในครั้งนั้น

ข้อ 32 ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องแสดงเหตุผลประกอบ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490

มาตรา 42 สมาชิกสภาผู้แทนมีสิทธิเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีรายตัวหรือทั้งคณะก็ได้ โดยมีสมาชิกรับรองไม่ต่ำกว่ายี่สิบสี่คน การลงมติในกรณีเช่นนี้มีให้กระทำในวันเดียวกันกับวันที่ปรึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492

มาตรา 131 สมาชิกสภาผู้แทนไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะ

เมื่อการอภิปรายทั่วไปในสภาผู้แทนสิ้นสุดลงโดยมิใช่ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ก็ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปยังประธานวุฒิสภา และในกรณีเช่นว่านี้ วุฒิสภาอาจเปิดอภิปรายทั่วไปในปัญหาเดียวกันนั้น และอาจส่งข้อสังเกตไปยังสภาผู้แทนเพื่อประกอบการพิจารณาของสภานั้นได้

การลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ ให้สภาผู้แทนกระทำภายหลังจากที่ได้รับแจ้งผลแห่งการประชุมปรึกษาของวุฒิสภาตามความในวรรคก่อนแล้ว

ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร

พุทธศักราช 2494

ข้อ 68 ผู้ใดประสงค์จะกล่าวต่อที่ประชุมก็ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ เมื่อประธานสภาอนุญาตแล้วจึงกล่าวถ้อยคำได้ การกล่าวนั้นต้องยืน ณ ที่ซึ่งจัดไว้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธานสภา

ข้อ 69 ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนให้ลำดับดังนี้

ก. ผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติ หรือ

ข. ผู้ได้รับมอบหมาย หรือ

ค. ผู้รับรองตามความในข้อ 47 วรรคสาม ถ้าจำนวนคนในข้อใดข้อหนึ่งทีกล่าวแล้ว มีหลายคนให้ประธานสภาอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

ข้อ 70 เมื่อผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนตามความในข้อ 69 ได้อภิปรายแล้ว ถ้ามีผู้ใดจะคัดค้านก็ให้ผู้นั้นอภิปรายเมื่อผู้คัดค้านได้อภิปรายแล้ว ถ้ามีผู้ใดจะสนับสนุนผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติ ก็ให้ผู้นั้นอภิปราย และโดยปกติประธานสภาต้องให้อภิปรายสลับกันไป

ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีผู้ประสงค์จะอภิปราย แต่อีกฝ่ายหนึ่งยังมีผู้ประสงค์จะอภิปรายอยู่ ให้ประธานสภาอนุญาตให้ผู้ต้องการอภิปรายนั้นอภิปรายซ้อนกันไปโดยไม่ต้องสลับได้

เมื่อได้อนุญาตให้อภิปรายซ้อนไปคนหนึ่งแล้ว ให้ประธานสภาถามว่าผู้ใดจะอภิปรายในทางตรงกันข้ามถ้ามี ก็ให้ประธานสภาอนุญาตให้อภิปรายแล้วดำเนินการให้อภิปรายสลับกันต่อไป ถ้าไม่มี ก็ให้ประธานสภาอนุญาตให้อภิปรายซ้อนต่อไปได้

ถ้ามีผู้ยกมือจะอภิปรายหลายคน ประธานสภาจะให้คนใดอภิปรายก่อนก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอผู้รับรอง และผู้ที่ยังไม่ได้อภิปรายด้วย

ข้อ 71 ถ้ามีผู้เสนอขอให้ลงมติก็ดี ขอให้ปิดอภิปรายก็ดี หรือขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาก็ดี สมาชิกอื่นหรือคณะรัฐมนตรีอาจชี้ประเด็นที่ยังไม่มีการอภิปรายเพื่อเป็นเหตุผลขอเปิดอภิปรายต่อไปได้

ข้อ 72 ถ้าไม่มีผู้ใดจะอภิปรายต่อไป ให้ถือว่าเป็นการปิดอภิปราย หรือถ้ามีแต่ประธานสภาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว ประธานสภาจะเสนอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะควรปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้ เมื่อได้ปิดอภิปรายแล้ว ให้ประธานสภาเสนอให้ที่ประชุมลงมติ

ก่อนลงมติ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนตามความในข้อ 69 หรือคณะกรรมการหรือกรรมการผู้สงวนความเห็นไว้ มีสิทธิที่จะขออภิปรายเป็นการสรุปในญัตตินั้นได้อีกครั้งหนึ่ง และให้นำความในข้อ 69 วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 73 ถ้าที่ประชุมลงมติให้เปิดอภิปรายต่อไปตามที่มีผู้เสนอประธานสภาต้องให้ผู้เสนอนั้นได้อภิปรายก่อน

ข้อ 74 ผู้พูดแต่ละคนไม่ว่าสมาชิก รัฐมนตรี กรรมการ หรือบุคคลอื่นซึ่งมาชี้แจงต่อที่ประชุม ต้องพูดเฉพาะเรื่องและในประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่เท่านั้น ต้องพูดโดยสุภาพไม่แก่งัดใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใด และต้องไม่กล่าวถึงพระมหากษัตริย์ หรือชื่อสมาชิก หรือบุคคลใดๆ โดยไม่จำเป็น

ทุกคนต้องประหยัดเวลาของสภา ต้องไม่พูดฟุ่มเฟือยวนเวียนซ้ำซาก ต้องไม่ซ้ำกับผู้อื่น และต้องไม่นำเอาเอกสารใดๆ มาอ่านให้ที่ประชุมฟัง เว้นแต่จะเป็นการจำเป็น

ถ้าประธานสภาพิจารณาเห็นว่า ผู้ใดใช้เวลาในการพูดครั้งใดเกินสมควรแก่เรื่อง ไม่ว่าจะได้ฝ่าฝืนบทบังคับแห่งสองวรรคก่อนหรือไม่ และยังมีผู้อื่นประสงค์จะพูดต่อไปอีก ประธานสภาอาจสั่งให้ผู้นั้นหยุดพูดเสียก็ได้ในเมื่อได้พูดมาถึง 15 นาทีแล้ว

ข้อ 75 ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหาย หรือเมื่อสมาชิกผู้ใดเห็นว่าการฝ่าฝืนข้อบังคับอาจยิ่งขึ้น ณ ที่ของตนเพื่อแสดงการขออนุญาต เมื่อประธานสภาอนุญาตแล้ว จึงให้กล่าวแก้หรือชี้แจง หรือร้องขอให้รักษาข้อบังคับได้

ข้อ 76 ผู้พูดอาจขอถอนคำพูดของตนได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากที่ประชุม

ข้อ 77 ในการอภิปรายร่างพระราชบัญญัติซึ่งวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วย ตามความในรัฐธรรมนูญมาตรา 123 นั้น จะต้องอยู่ในขอบเขตซึ่งเป็นประเด็นที่วุฒิสภาได้ตั้งเป็นเหตุที่ยับยั้งนั้น ให้ประธานสภาแจ้งประเด็นดังกล่าวให้สมาชิกทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 24 ชั่วโมง ก่อนเวลาที่เริ่มประชุม

ข้อ 78 การซักถามและอภิปรายในเรื่องนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน และการเปิดอภิปรายทั่วไปนั้นให้ปฏิบัติตามความในหมวด 10

ข้อ 129 เฉพาะแต่คณะรัฐมนตรีเท่านั้นที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถาม หรือข้อค้านของสมาชิกเพื่อความสะดวก รัฐมนตรีจะตอบสมาชิกที่ซักถาม หรือคัดค้านทีละคนเป็นลำดับไป หรือจะรวบรวมตอบครั้งละไม่เกิน 3 คนก็ได้

ข้อ 140 เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 131 ให้ยื่นต่อประธานสภาเป็นลายลักษณ์อักษรแสดงว่าจะเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะในเรื่องใดบ้าง

ข้อ 141 เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามความในข้อ 140 แล้วให้รีบแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรี และให้บรรจुरะเบียบวาระเป็นเรื่องการด่วน ถ้าสมาชิกเสนอล่วงหน้าก่อนเวลาประชุมครั้งใดไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง ก็ให้บรรจुरะเบียบวาระในครั้งนั้น และแจ้งให้ประธานวุฒิสภาทราบด้วย

ข้อ 142 การอภิปรายในญัตติตามความในข้อ 140 นั้น สมาชิกย่อมกระทำได้ทั้งในทางสนับสนุนหรือคัดค้าน

ข้อ 143 การตอบข้อซักถาม ให้นำความในข้อ 129 วรรคสองมาใช้ และในการอภิปรายนั้น นอกจากได้กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้ว ให้นำความในหมวด 6 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การที่จะให้ผ่านญัตติไปหรือเสนอให้เปิดอภิปรายนั้น ให้นำความในข้อ 138 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 144 เมื่อการอภิปรายในสภาผู้แทนสิ้นสุดลงแล้ว และไม่มีการเสนอญัตติขอให้ผ่านระเบียบวาระต่อไปก็ดี หรือถ้ามีการเสนอญัตติขอให้ผ่านระเบียบวาระไป แต่ที่ประชุมได้ลงมติในทางตรงกันข้ามก็ดี ให้ประธานสภาแจ้งไปยังประธานวุฒิสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

ถ้าที่ประชุมลงมติให้ผ่านระเบียบวาระไป ญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปนั้นก็เป็นอันระงับ และให้ประธานสภาแจ้งให้ประธานวุฒิสภาทราบ

ข้อ 145 เมื่อวุฒิสภาไม่เปิดอภิปรายทั่วไปในปัญหานั้นก็ดี หรือเปิดอภิปรายแล้วไม่ตั้งข้อสังเกตส่งมาก็ดี ให้ประธานสภารีบนัดประชุมเพื่อลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจโดยด่วน และในกรณีดังกล่าวนี้ต้องมีกรอภิปรายกันอีกในสภาผู้แทน แต่ถ้าวุฒิสภาตั้งข้อสังเกตส่งมา ก็ให้ประธานสภาส่งข้อสังเกตนั้นให้สมาชิกทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 24 ชั่วโมง ก่อนเริ่มประชุม และเมื่อเริ่มประชุมก็ให้ประธานสภาแจ้งข้อสังเกตนั้นต่อสภาเพื่อประกอบการพิจารณาก่อนที่จะลงมติ

การอภิปรายในกรณีที่วุฒิสภาส่งข้อสังเกตมานั้นให้อภิปรายเฉพาะประเด็นที่วุฒิสภาตั้งข้อสังเกตเท่านั้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495

มาตรา 76 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะ

เมื่อการเปิดอภิปรายทั่วไปในสภาสิ้นสุดลง โดยมีใช้ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ แต่การลงมติในกรณีเช่นนี้ มิให้กระทำในวันเดียวกันกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุด

ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2495

ข้อ 63 ผู้ใดประสงค์จะกล่าวต่อที่ประชุมก็ให้ยกมือขึ้นพันศีรษะ เมื่อประธานสภาอนุญาตแล้วจึงกล่าวถ้อยคำได้ การกล่าวนั้นต้องยืน ณ ที่ซึ่งจัดไว้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธานสภา

ข้อ 64 ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนคือผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าจำนวนผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติมีหลายคนให้ประธานสภาอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

ข้อ 65 เมื่อผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนตามความในข้อ 64 ได้อภิปรายแล้ว ถ้ามีผู้ใดจะคัดค้าน ก็ให้ผู้นั้นอภิปราย เมื่อผู้คัดค้านได้อภิปรายแล้ว ถ้ามีผู้ใดจะสนับสนุนผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติ ก็ให้ผู้นั้นอภิปรายและโดยปกติประธานสภาต้องให้อภิปรายสลับกันไป

ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีผู้ประสงค์จะอภิปราย แต่อีกฝ่ายหนึ่งยังมีผู้ประสงค์จะอภิปรายอยู่ให้ประธานสภาอนุญาตให้ผู้ต้องการอภิปรายนั้นอภิปรายซ้อนกันไปได้โดยไม่ต้องสลับได้

เมื่อได้อนุญาตให้อภิปรายซ้อนไปคนหนึ่งแล้ว ให้ประธานสภาถามว่าผู้ใดจะอภิปรายกันในทางตรงกันข้าม ถ้ามีก็ให้ประธานสภาอนุญาตให้อภิปรายแล้วดำเนินการให้อภิปรายสลับกันต่อไป ถ้าไม่มีก็ให้ประธานสภาอนุญาตให้อภิปรายต่อไปได้

ถ้ามีผู้ยกมือจะอภิปรายหลายคน ประธานสภาจะให้คนใดอภิปรายก่อนก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอผู้รับรอง และผู้ที่ยังไม่ได้อภิปรายด้วย

ข้อ 66 ถ้ามีผู้เสนอขอให้ลงมติก็ดี ขอให้ปิดอภิปรายก็ดี หรือขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาก็ดีสมาชิกอื่นหรือคณะรัฐมนตรีอาจชี้ประเด็นที่ยังไม่มีการอภิปรายเพื่อเป็นเหตุผลขอเปิดอภิปรายต่อไปได้

ข้อ 67 ถ้าไม่มีผู้ใดจะอภิปรายต่อไป ให้ถือว่าเป็นการปิดอภิปรายหรือถ้ามีแต่ประธานสภาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว ประธานสภาจะเสนอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะควรปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้ เมื่อได้ปิดอภิปรายแล้ว ให้ประธานสภาเสนอให้ที่ประชุมลงมติ

ก่อนลงมติ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนตามความในข้อ 64 หรือคณะกรรมการมีสิทธิที่จะขออภิปรายเป็นการสรุปในญัตตินั้นได้อีกครั้งหนึ่ง และให้นำความในข้อ 64 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 68 ถ้าที่ประชุมลงมติให้เปิดอภิปรายต่อไปตามที่มีผู้เสนอ ประธานสภาต้องให้ผู้เสนอนั้นได้อภิปรายก่อน

ข้อ 69 ผู้พูดแต่ละคนไม่ว่าสมาชิก รัฐมนตรี กรรมการ หรือบุคคลอื่นซึ่งมาชี้แจงต่อที่ประชุม ต้องพูดเฉพาะเรื่องและในประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่เท่านั้น ต้องพูด โดยสุภาพไม่แก่งัดใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใดและต้องไม่กล่าวถึงพระมหากษัตริย์ หรือชื่อสมาชิก หรือบุคคลใดๆ โดยไม่จำเป็น

ทุกคนต้องประหยัดเวลาของสภา ต้องไม่พูดฟุ่มเฟือย วันเวียงช้าชากต้องไม่ซ้ำกับผู้อื่น และต้องไม่นำเอาเอกสารใดๆ มาอ่านให้ที่ประชุมฟัง เว้นแต่จะเป็นการจำเป็น

ถ้าประธานสภาพิจารณาเห็นว่า ผู้ใดใช้เวลาในการพูดครั้งใดเกินสมควรแก่เรื่องไม่ว่าจะได้ฝ่าฝืนบทบังคับแห่งสองวรรคก่อนหรือไม่ และยังมีผู้อื่นประสงค์จะพูดต่อไปอีก ประธานสภาอาจสั่งให้ผู้นั้นหยุดพูดเสียก็ได้ในเมื่อได้พูดมาถึง 15 นาทีแล้ว

ข้อ 70 ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องใดอันเป็นที่เสียหาย หรือเมื่อสมาชิกผู้ใดเห็นว่าการฝ่าฝืนข้อบังคับ อาจยื่นขึ้น ณ ที่ของตน เพื่อแสดงการขออนุญาต เมื่อประธานสภาอนุญาตแล้ว จึงให้กล่าวแก้หรือชี้แจงหรือร้องขอให้รักษาข้อบังคับได้

ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ประธานสภาวินิจฉัยและมีคำสั่งว่า ได้มีการฝ่าฝืนตามที่สมาชิกร้องขอนั้นหรือไม่แล้วจึงให้ดำเนินการปรึกษาต่อไปได้

ข้อ 71 ผู้พูดอาจขอถอนคำพูดของตนได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากที่ประชุม

ข้อ 72 การซักถามและอภิปรายในเรื่องนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน และการเปิดอภิปรายทั่วไปนั้น ให้ปฏิบัติตามความในหมวด 10

ข้อ 122 เฉพาะแต่คณะรัฐมนตรีเท่านั้นที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถามหรือข้อค้านของสมาชิก เพื่อความสะดวก รัฐมนตรีจะตอบสมาชิกที่ซักถามหรือคัดค้านทีละคนเป็นลำดับไป หรือจะรวบรวมตอบครั้งละไม่เกิน 3 คน ก็ได้

ข้อ 130 การเสนอให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายหรือเสนอให้ปิดอภิปรายนั้น จะต้องมีส่วนชิกรับรองไม่น้อยกว่า 15 คน

ข้อ 132 เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 ให้ยื่นต่อประธานสภาเป็นหนังสือแสดงว่าจะเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะในเรื่องใดบ้าง

ข้อ 133 เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามความในข้อ 132 แล้วให้รีบแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรีและให้บรรจุระเบียบวาระเป็นเรื่องการด่วน ถ้าสมาชิกเสนอล่วงหน้าก่อนเวลาประชุมครั้งใดไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง ก็ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระในครั้งนั้น

ข้อ 134 การอภิปรายในญัตติตามความในข้อ 132 นั้น สมาชิกย่อมกระทำได้ทั้งในทางสนับสนุนหรือคัดค้าน

ข้อ 135 การตอบข้อซักถาม ให้นำความในข้อ 122 วรรคสองมาใช้ และในการอภิปรายนั้น นอกจากได้กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้วให้นำความในหมวด 6 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การที่จะให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายหรือเสนอให้ปิดอภิปรายนั้น ให้นำความในข้อ 130 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 136 ถ้าที่ประชุมลงมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายยุติเปิดอภิปรายทั่วไปก็เป็นอันระงับ

ข้อ 137 เมื่อการเปิดอภิปรายในสภาสิ้นสุดลง โดยมีใช้ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไปให้ประธานสภาธิบดีประชุมเพื่อลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจโดยด่วน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511

มาตรา 128 สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนทั้งสองสภารวมกันหรือสมาชิกของแต่ละสภาไม่ต่ำกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภามีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะ

ญัตติดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นของสมาชิกของทั้งสองสภาให้ยื่นต่อประธานรัฐสภา ถ้าเป็นของสมาชิกสภาใดให้ยื่นต่อประธานสภานั้น

การเปิดอภิปรายทั่วไปตามญัตติดังกล่าวในวรรคหนึ่งให้กระทำในที่ประชุมรัฐสภา

เมื่อการเปิดอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลง โดยมีใช้ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ให้ที่ประชุมรัฐสภาลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ แต่การลงมติในกรณีเช่นว่านี้ มิให้กระทำในวันเดียวกันกับการอภิปรายสิ้นสุด

ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2513

ข้อ 128 ผู้ตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 127 ของรัฐธรรมนูญต้องแสดงว่า จะให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินในเรื่องใดบ้าง

ข้อ 129 เมื่อได้กำหนดเวลาสำหรับการเปิดอภิปรายทั่วไปแล้ว ให้บรรจุผู้ตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปนั้นเข้าระเบียบวาระประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ 130 ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีขอให้ระงับการเปิดอภิปรายทั่วไปให้ประธานสภาแจ้งเหตุผลที่ได้รับจากคณะรัฐมนตรีต่อที่ประชุม

ข้อ 131 ในการเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 127 ของรัฐธรรมนูญ สมาชิกทุกคนมีสิทธิซักถามและอภิปรายได้

ข้อ 132 ผู้ตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 128 ของรัฐธรรมนูญต้องแสดงว่าไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะเพราะเหตุใด

ข้อ 133 รัฐมนตรีมีสิทธิตอบข้อซักถามหรือการอภิปรายของสมาชิกครั้งละคนหรือจะรอไว้รวมตอบครั้งละหลายคนก็ได้

ในกรณีที่รัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องใดยังไม่ควรเปิดเผย จะไม่ตอบก็ได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517

มาตรา 159 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิเข้าชื่อเสนอผู้ตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะ

เมื่อการเปิดอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลง โดยมีใช้ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นว่านี้ มิให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุด มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภา

ในกรณีที่มีมติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนั้นเป็นอันหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัว หรือทั้งคณะอีกตลอดสมัยประชุมนั้น

ข้อบังคับการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา พ.ศ. 2517

ข้อ 45 ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนคือผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมีหลายคนให้ประธานอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

กรรมวิธีการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมวิธีการผู้รับมอบหมายจากกรรมวิธีการซึ่งได้สงวนความเห็นหรือผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญัตติ ซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติไว้ในชั้นกรรมวิธีการให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญัตติด้วย

ข้อ 46 เมื่อผู้อภิปรายก่อนตามข้อ 45 ได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไป จะต้องเป็นการอภิปรายสลับระหว่างฝ่ายค้านและฝ่ายสนับสนุนเว้นแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปราย อีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่ค้าน ย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับ และมีให้นับเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

ข้อ 47 ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ ผู้รับรองญัตติ หรือผู้รับรองคำแปรญัตติ และผู้ที่ยังไม่ได้อภิปรายด้วย

ข้อ 48 การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อยวนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามมิให้นำเอกสารใดๆ มาอ่านให้ที่ประชุมฟังโดยไม่จำเป็น

ห้ามมิให้ผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้าย หรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามมิให้กล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดๆ โดยไม่จำเป็น

ข้อ 49 ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้ แม้จะมีได้ฝ่าฝืนข้อ 48 ก็ตาม

ข้อ 50 สมาชิกผู้ใดเห็นว่ามี การฝ่าฝืนข้อบังคับ อาจยื่นและยกมือขึ้นพ้นศีรษะ เพื่อแสดงการประท้วง ประธานจะต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจง แล้วให้ประธานวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงนั้นหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานดังกล่าวให้เป็นอันเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

ข้อ 51 ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนได้ หากมีผู้คัดค้านจะต้องได้รับความยินยอมของที่ประชุมก่อน แต่ในกรณีที่มีการประท้วงตามข้อ 50 ให้ประธานวินิจฉัยเสียก่อนว่า ได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงนั้นหรือไม่

ข้อ 52 การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ

- (1) ไม่มีผู้ใดอภิปราย
- (2) ที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย
- (3) ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

ข้อ 53 ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

ข้อ 54 ประธานอาจอนุญาตให้รัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใดๆ อภิปรายแทน ไม่ว่าการอภิปรายนั้นจะเป็นการแถลงต่อที่ประชุมการตอบข้อซักถามของสมาชิก หรือการกล่าวอย่างอื่น

ข้อ 55 ถ้าประธานให้สัตยาบันด้วยการเคาะค้อนหรือยื่นขึ้นให้ผู้ที่กำลังพูดอยู่ หยุดพูดและนั่งลงทันทีและให้ทุกคนนั่งฟังประธาน เว้นแต่ในกรณีอ่านพระบรมราชโองการหรือกระแสพระราชดำรัสให้ผู้อยู่ในที่ประชุมยินฟังตลอดเวลาที่ประธานอ่าน

ข้อ 117 เฉพาะแต่คณะรัฐมนตรีเท่านั้นที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถามหรือข้อคำถามของสมาชิก

เพื่อความสะดวก รัฐมนตรีจะตอบสมาชิกที่ซักถามหรือคัดค้านที่ละคนเป็นลำดับไป หรือจะรวบรวมตอบครั้งละไม่เกินสามคนก็ได้

ข้อ 125 การเสนอให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายหรือเสนอให้ปิดอภิปรายนั้นจะต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสิบห้าคน

ข้อ 126 ถ้าที่ประชุมลงมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปนั้นก็เป็นการอันระงับ

ข้อ 128 เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 159 ของรัฐธรรมนูญให้ยื่นต่อประธานสภาเป็นหนังสือ แสดงว่าจะเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะในเรื่องใดบ้าง

ข้อ 129 เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามความในข้อ 128 แล้ว ให้รีบแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรี และให้บรรจุระเบียบวาระเป็นเรื่องด่วน ถ้าสมาชิกเสนอล่วงหน้าก่อนเวลาประชุมครั้งใดไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมงก็ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระในครั้งนั้น

ข้อ 130 การอภิปรายในญัตติตามความในข้อ 128 นั้น สมาชิกย่อมกระทำได้ทั้งในทางสนับสนุนหรือคัดค้าน

ข้อ 131 การตอบข้อซักถาม ให้นำความในข้อ 117 วรรคสองมาใช้ และในการอภิปรายนั้น นอกจากได้กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้วให้นำความในหมวด 5 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การที่จะให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายหรือเสนอให้เปิดอภิปรายนั้นให้นำความในข้อ 125 และข้อ 126 มาใช้บังคับ

ข้อ 132 เมื่อการเปิดอภิปรายในสภาสิ้นสุดลง โดยมีใช้ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไปให้ประธานสภาเรียกประชุมเพื่อลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจโดยด่วน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521

มาตรา 137 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ

เมื่อการเปิดอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลง มิใช่ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นว่านี้มีให้กระทำในวันเดียวกับที่การอภิปรายสิ้นสุด มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนั้นเป็นอันหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะอีกตลอดสมัยประชุมนั้น

ข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522

ข้อ 126 เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 137 ของรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นต่อประธานสภาเป็นหนังสือ แสดงว่าจะเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะในเรื่องใดบ้าง

ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ. 2522

ข้อ 45 ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนคือผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมีหลายคนให้ประธานอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

กรรมวิธีการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมวิธีการผู้รับมอบหมายจากกรรมวิธีการซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติไว้ในชั้นกรรมวิธีการ ให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญัตติด้วย

ข้อ 46 เมื่อผู้อภิปรายก่อนตามข้อ 45 ได้อภิปรายแล้วการอภิปรายในลำดับต่อไป จะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปรายอีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

ข้อ 47 ถ้ามีผู้อภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึง ผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ ผู้รับรองญัตติ หรือผู้รับรองคำแปรญัตติ และผู้ซึ่งยังไม่ได้อภิปรายด้วย

ข้อ 48 การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อย วนเวียนซ้ำซากหรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามมิให้นำเอกสารใดๆ มาอ่านในที่ประชุมฟังโดยไม่จำเป็น

ห้ามมิให้ผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้าย หรือเสียดสีบุคคลใดหรือห้ามมิให้กล่าวถึงพระมหากษัตริย์ หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

ข้อ 49 ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายได้ แม้จะมีได้ฝ่าฝืนข้อ 48 ก็ตาม

ข้อ 50 สมาชิกผู้ใดเห็นว่ามี การฝ่าฝืนข้อบังคับ อาจยื่นและยกมือขึ้นพันศีรษะ เพื่อแสดงการประท้วง ประธานจะต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจง แล้วให้ประธานวินิจฉัยว่า ได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงนั้นหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานดังกล่าวให้เป็นอันเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัว หรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

ข้อ 51 ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนได้

ข้อ 52 การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ

- (1) ไม่มีผู้ใดอภิปราย
- (2) ที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย
- (3) ที่ประชุมลงมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายทั่วไป
- (4) ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

ข้อ 53 ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

ข้อ 54 เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดอภิปรายอีก นอกจากในกรณีที่ที่ประชุมจะต้องลงมติในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ จึงให้ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนอภิปรายชี้แจงได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่จะที่ประชุมจะลงมติ

ข้อ 56 ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยื่นขึ้นให้ผู้ที่กำลังพูดอยู่หยุดพูดและนั่งลงทันทีและให้ทุกคนนั่งฟังประธาน

ในกรณีอ่านพระบรมราชโองการ หรือกระแสพระราชดำรัสให้ผู้อยู่ในที่ประชุมยืนฟังตลอดเวลาที่อ่าน

ข้อ 121 เฉพาะแต่คณะรัฐมนตรีเท่านั้นที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถามหรือข้อค้านของสมาชิก

เพื่อความสะดวก รัฐมนตรีจะตอบสมาชิกที่ซักถามหรือคัดค้านทีละคนเป็นลำดับไป หรือจะรวบรวมตอบครั้งละหลายคนก็ได้

ข้อ 125 การอภิปรายให้เป็นอันยุติเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอหรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายทั่วไป หรือเสนอให้ปิดอภิปรายโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสามสิบคนและที่ประชุมอนุมัติ

ข้อ 127 เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามมาตรา 137 ประกอบกับมาตรา 203 ของรัฐธรรมนูญแล้ว ให้รีบแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรีและให้บรรจุเข้าระเบียบวาระประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ 128 การอภิปรายในญัตติตามความในข้อ 127 นั้น สมาชิกย่อมกระทำได้ทั้งในทางสนับสนุนหรือคัดค้าน

ข้อ 129 การตอบข้อซักถาม ให้นำความในข้อ 121 วรรคสองมาใช้ และในการอภิปรายนั้น นอกจากที่กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้วให้นำความในหมวด 3 ส่วนที่ 3 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การที่จะให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายทั่วไปหรือเสนอให้ปิดอภิปรายนั้น ให้นำความในข้อ 125 มาใช้บังคับ

ข้อ 130 เมื่อการเปิดอภิปรายทั่วไปสิ้นสุด โดยมีใช้ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไปให้ประธานสภานัดประชุมเพื่อลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจภายในสามวันนับแต่วันที่การเปิดอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลง

*หมายเหตุ ต่อมาข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ. 2522 มีการแก้ไขในปี พ.ศ. 2527 จึงได้ตัดบทบัญญัติเกี่ยวกับการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีออก เพราะรัฐธรรมนูญบัญญัติให้การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี กระทำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

มาตรา 150 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ

เมื่อการเปิดอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลง โดยมีใช้ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นว่านี้ให้กระทำในวันถัดจากวันที่การอภิปรายสิ้นสุด มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนั้นเป็นอันหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะอีกตลอดสมัยประชุมนั้น

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2535

ข้อ 50 ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมีหลายคนให้ประธานอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

กรรมาธิการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมาธิการผู้รับมอบหมายจากกรรมาธิการ ซึ่งได้สงวนความเห็นหรือสมาชิกผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติ ไว้ในชั้นคณะกรรมาธิการ ให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญัตติด้วย

ข้อ 51 เมื่อผู้อภิปรายก่อนได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไปจะต้อง เป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใด ไม่มีผู้อภิปราย อีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่ค้าน ย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับและมีให้นับ เป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

ข้อ 52 ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้ คำหนึ่งถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ ผู้รับรองญัตติ ผู้รับรองคำแปรญัตติ และผู้ซึ่งยังไม่ได้ อภิปรายได้

ข้อ 53 ในการอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อยวนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามมิให้นำเอกสารใดๆ มาอ่านให้ที่ประชุมฟังโดยไม่จำเป็น

ห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามกล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

ข้อ 54 ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้วประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้

ข้อ 55 สมาชิกผู้ใดต้องการประท้วงว่ามีการฝ่าฝืนข้อบังคับให้ยื่นและยกมือขึ้นพ้นศีรษะ ประธานต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจงแล้วให้ประธานวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืน ข้อบังคับตามที่ประท้วงหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานถือเป็นเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึง เรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

ข้อ 56 ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนได้เมื่อมีผู้ประท้วงตาม ข้อ 55

ข้อ 57 การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ

- (1) ไม่มีผู้ใดอภิปราย
- (2) ที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย
- (3) ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

ข้อ 58 ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

ข้อ 59 เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามผู้ใดอภิปรายอีก เว้นแต่ที่ประชุมจะต้องลงมติในเรื่องนั้น จึงให้ผู้ซึ่งมีสิทธิอภิปรายก่อนคนหนึ่งมีสิทธิอภิปรายสรุปได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ที่ประชุมจะลงมติ

เมื่อการอภิปรายได้สิ้นสุดแล้ว ให้ประธานมีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ

ข้อ 60 ประธานอาจอนุญาตให้รัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใดๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมประกอบการอภิปรายของรัฐมนตรีก็ได้

ข้อ 61 ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยื่นขึ้นให้ผู้ที่กำลังพูดอยู่หยุดพูดและนั่งลงทันที

ข้อ 129 เฉพาะแต่คณะรัฐมนตรีเท่านั้นที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถามหรือข้อคัดค้านของสมาชิก

ข้อ 134 เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไป ตามมาตรา 150 ของรัฐธรรมนูญให้ยื่นต่อประธานสภาเป็นหนังสือแสดงว่าจะเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล หรือทั้งคณะในเรื่องใดบ้าง

เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รีบแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรี และให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ 135 การอภิปรายในญัตติตามความในข้อ 134 นั้น สมาชิกย่อมกระทำได้ทั้งในทางสนับสนุนหรือคัดค้าน

ข้อ 136 การตอบข้อซักถามให้นำความในข้อ 129 วรรคสองมาใช้บังคับและในการอภิปรายนั้น นอกจากที่กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้วให้นำความในหมวด 3 ส่วนที่ 3 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

มาตรา 185 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าสองในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ญัตติดังกล่าวต้องเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปซึ่งเป็นบุคคลตามมาตรา 201 วรรคสองด้วย และเมื่อได้มีการเสนอญัตติแล้ว จะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติหรือการลงมตินั้นไม่ได้คะแนนเสียงตามวรรคสาม

การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนายกรัฐมนตรีที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือจงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย จะเสนอโดยไม่มีการยื่นคำร้องขอตามมาตรา 304 ก่อนมิได้ และเมื่อได้มีการยื่นคำร้องขอตามมาตรา 304 แล้ว ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องรอผลการดำเนินการตามมาตรา 305

เมื่อการอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลงโดยมิใช่ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นว่านี้ มิให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุด มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำชื่อผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อตามวรรคหนึ่งกราบบังคมทูล เพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป และมีให้นำมาตรา 202 มาใช้บังคับ

มาตรา 186 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

ให้นำบทบัญญัติมาตรา 185 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2541

ข้อ 53 ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมีหลายคน ให้ประธานอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

กรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมการผู้รับมอบหมายจากกรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น หรือสมาชิกหรือกรรมการผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญัตติ ซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติไว้ในชั้นคณะกรรมการ ให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญัตติด้วย

ข้อ 55 ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ และผู้ซึ่งยังไม่ได้อภิปรายด้วย

ข้อ 56 การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็น หรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อย วนเวียนซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามมิให้นำเอกสารใดๆ มาอ่านให้ที่ประชุมฟังโดยไม่จำเป็น และห้ามมิให้นำวัตถุใดๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุม เว้นแต่ประธานสภาจะอนุญาต

ห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามกล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

ข้อ 57 ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้

ข้อ 58 สมาชิกผู้ใดต้องการประท้วงว่ามีการฝ่าฝืนข้อบังคับให้ยื่นและยกมือขึ้นพ้นศีรษะ ประธานต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจง แล้วให้ประธานวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานถือเป็นเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

ข้อ 59 ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนได้ เมื่อมีผู้ประท้วงตามข้อ 58

ข้อ 60 การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ

(1) ไม่มีผู้ใดอภิปราย

(2) ที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย

(3) ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

ข้อ 61 ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้วจะขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

ข้อ 62 เมื่อการอภิปรายได้ยุติลง ห้ามผู้ใดอภิปรายอีก เว้นแต่ที่ประชุมจะต้องลงมติในเรื่องนั้น จึงให้ผู้ซึ่งมีสิทธิอภิปรายก่อนคนใดคนหนึ่ง มีสิทธิอภิปรายสรุปได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ที่ประชุมจะลงมติ

เมื่อการอภิปรายได้สิ้นสุดแล้ว ให้ประธานมีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ

ข้อ 63 ประธานอาจอนุญาตให้รัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใดๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมประกอบการอภิปรายของรัฐมนตรีก็ได้

ข้อ 64 ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยี่นขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูดอยู่หยุดพูดและนั่งลงทันที

ข้อ 129 เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปตามรัฐธรรมนูญให้ยื่นต่อประธานสภาเป็นหนังสือแสดงว่าจะเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลในเรื่องใดบ้าง

เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามวาระหนึ่งแล้วให้รีบแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรี และให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ 130 คณะรัฐมนตรีเท่าที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถาม รัฐมนตรี จะตอบข้อซักถามสมาชิกทีละคนเป็นลำดับไป หรือจะรวบรวมตอบครั้งละหลายคนก็ได้

ข้อ 131 ในการอภิปรายนั้น นอกจากที่กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้ว ให้นำความใน หมวด 3 ส่วนที่ 3 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ยกเว้นข้อ 54

ครั้งที่ 1 การขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย

- ผู้เสนอ** : นายสวัสดิ์ ยูวะเวส ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครสวรรค์
- ผู้ถูกอภิปราย** : รัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรี คณะที่ 5 โดยมี พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี
- สภา** : สภาผู้แทนราษฎร รัฐสภาชุดที่ 2
- รัฐธรรมนูญ** : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ไม่ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับการขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย แต่อาศัยอำนาจตามข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2477 ข้อ 24 วรรคสอง และข้อ 54
- ที่ประชุมพิจารณา** : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ 14/2477 (สามัญ) วันพฤหัสบดีที่ 24 มกราคม 2477 และครั้งที่ 15/2477 (สามัญ) วันอังคารที่ 29 มกราคม 2477
- เหตุการณ์ประกอบ** : นายสวัสดิ์ ยูวะเวส ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครสวรรค์ได้ยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย เรื่อง การเพาะพันธุ์ปลาเขตบึงบรเพ็ด ในจังหวัดนครสวรรค์ต่อเจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาญัตติดังกล่าวในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 14 และ 15/2477 (สามัญ) วันที่ 24 และ 29 มกราคม 2477 ก่อนการอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายของรัฐบาลนั้นที่ประชุมได้อภิปรายตีความวิधिปฏิบัติเกี่ยวกับญัตติดังกล่าว เพราะครั้งนี้ถือเป็นครั้งแรกและสมาชิกฯ มีความคิดเห็นต่างกันในวิधिปฏิบัติตามข้อบังคับฯ ดังนั้น จึงต้องมีการตีความก่อน ซึ่งที่ประชุมได้มีมติเป็นดังนี้ คือ การขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายนั้น จะต้องกระทำเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้คือ ขั้นที่หนึ่ง สมาชิกฯ จะต้องเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายในข้อนโยบายให้สภาผู้แทนราษฎรอนุมัติว่าจะให้เปิดอภิปราย

หรือไม่ซึ่งถ้าที่ประชุมอนุมัติ จึงให้ดำเนินขั้นที่สองต่อไปคือ ให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไป
ในญัตตินั้นได้ ถ้าที่ประชุมไม่อนุมัติให้ถือว่าญัตติดังกล่าวตกไป

ญัตติ : นายสวัสดิ์ ยูวะเวส ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครสวรรค์ กล่าววา
ความจริงข้าพเจ้ารู้สึกอยู่แล้ว เพราะเหตุว่าท่านรัฐมนตรี
เศรษฐกิจได้อนุญาตไว้ก่อนที่จะได้รับอนุญาตจากสภาฯ เสียอีกว่าอนุญาตให้เปิด
อภิปรายในเรื่องนี้ได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้ามั่นใจเป็นที่สุดว่าจะได้เปิดอภิปราย และก็ได้
เปิดอภิปรายจริงๆ ข้อความที่ข้าพเจ้าจะอภิปรายนั้นข้าพเจ้าได้พยายามเขียนมาเพื่อให้
เป็นการละเอียดละออขอความกรุณาได้โปรดฟังดังต่อไปนี้ การที่ข้าพเจ้าเสนอญัตติให้
เปิดอภิปรายทั่วไปในเรื่องนโยบายเกี่ยวแก่การเพาะพันธุ์ปลาที่บึงบรเพ็ด จังหวัด
นครสวรรค์ ขึ้นในสภาฯ เช่นนี้ ก็เพราะด้วยความจำเป็น ซึ่งนอกจากวิธีนี้แล้ว จะไม่มี
วิธีอื่นเหมาะหรือสะดวกไปได้เลย ทั้งนี้ก็เพราะผลของการจำกัดตามข้อบังคับการ
ประชุมของสภาฯ นั้นเอง ส่วนที่ว่าจำเป็นต้องเสนอญัตตินี้ขึ้น ก็เพราะนโยบายนี้
เป็นต้นกรณีแห่งความทุกข์ยากเดือดร้อนอย่างสำคัญของชาวนครสวรรค์ ส่วนหนึ่ง
ทีเดียว และความทุกข์ยากอันนั้นนอกจากรัฐบาลแล้วก็ไม่แลเห็นใครที่จะช่วยบำบัด
ให้บรรเทาเบาหายไปได้ จึงขอรบกวนท่านรัฐบาลที่เคารพโดยเสนอญัตตินี้ ก่อนที่จะถึง
วินิจฉัยว่านโยบายนี้เป็นคุณหรือเป็นโทษอย่างไรต่อไปนั้น จำเป็นต้องนำภาพความ
เป็นอยู่ของบึงบรเพ็ดออกแสดงโดยชัดแจ้งเสียก่อน เพื่อจะได้เป็นการสะดวกแก่การ
คำนึงหรือสนับสนุนต่อไป สภาพความเป็นอยู่และเป็นมาของบึงบรเพ็ด คือ เพราะเหตุที่
ฝั่งตะวันออกแห่งลำน้ำน่าน ภายในเขตจังหวัดนครสวรรค์ ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม
ดอนหน้าสถานีปากน้ำโพขึ้นไป เป็นบึงใหญ่ชื่อว่าบึงบรเพ็ด และต่อจากบึงออกไป
เกือบทุกด้านเป็นที่ราบเหมาะแก่การทำนาเป็นอย่างดีเลิศสมัยเมื่อราคาข้าวยังดีอยู่ จึง
มีราษฎรทางภาคกลางและภาคใต้พากันอพยพครอบครัวขึ้นไปจับจองถากถางที่ดิน
เหล่านั้นทำเป็นที่นาเป็นจำนวนหลายร้อยครัวเรือน และเวลาเดียวกันนั้นเอง รัฐบาล
สมัยราชาธิปไตยก็ได้คิดเห็นขึ้นว่าบึงบรเพ็ดเป็นภูมิประเทศที่เหมาะสมแก่การเพาะ
พันธุ์ปลา จึงคิดจะทำการก่อสร้างประตูน้ำ และทำนบกั้นน้ำไว้ โดยหวังจะให้น้ำขังอยู่

ในระดับสูงจนสามารถจะบรรดาลให้บึงบรเพ็ดเป็นทะเลสาบน้ำจืดมีน้ำล้อมรอบเขาพนมเศส นอกจากเป็นที่เหมาะแก่การเพาะพันธุ์ปลาแล้วยังเป็นที่สวยงามควรแก่การสำราญอิริยาบถสำหรับผู้ปรารถนาอีกด้วย ดังนั้นจึงได้สร้างทำนบและประตูน้ำขึ้นตามแผนนโยบายที่เห็นว่าดีนั้น จึงปรากฏอยู่ทุกวันนี้ เมื่อข้าพเจ้าได้กล่าวถึงภาพความเป็นอยู่และเป็นมาของบึงพอทำให้เป็นที่รู้จักได้พอสมควรแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอเสนอความรู้สึกของข้าพเจ้าเป็นการอภิปรายญัตติที่กล่าวแล้วต่อไป ข้าพเจ้าขอเรียนว่านโยบายนี้ได้เกิดเป็นโทษแก่ราษฎรมากกว่าคุณเสียแล้ว ทั้งเป็นการจำเป็นที่รัฐบาลขณะนี้จะต้องรีบหาทางแก้ไขโดยด่วนที่สุด ถ้าขึ้นปล่อยไว้ในลักษณะนี้ต่อไปเกรงว่าราษฎรจะต้องได้รับความเดือดร้อนจนสุดแทนที่จะทนทานได้เป็นแน่แท้ทีเดียว กล่าวคือ ทำนบและประตูน้ำนั้น นับว่าได้สร้างขึ้นด้วยจำนวนเงินถึงหกแสนบาท แต่ตามแผนการที่คิดว่าจะเป็นทะเลสาบน้ำจืดเขาพนมเศสจะเป็นเกาะกลางทะเลนั้น ก็ปรากฏว่าหาเป็นได้ไม่ เขาพนมเศสก็คงเป็นเขาบนดินอยู่ตามเดิม ส่วนบึงบรเพ็ด แม้จะได้ขยายความกว้างขึ้นบ้างก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้นไม่วิจิตรพิศดารขึ้นตามที่ได้อ้างอิงไว้แต่อย่างใด การเพาะพันธุ์ปลาก็ไม่มีที่เชื่อได้ว่าปลาจะอุดมจนคิดราคาเฉลี่ยโดยทั่วไปแล้วจะถูกลงจริงหรือไม่ เพราะเหตุว่าท่อนก่อสร้างเดิมมีอยู่หกแสนบาทแล้ว ไท่นยังจะมีการจ้างเจ้าพนักงานเทคนิคแผนกเพาะพันธุ์ปลาอยู่ประจำ กับต้องมีเจ้าพนักงานคอยกำจัดผักตบชวา ซึ่งคิดแล้วจะต้องจ่ายเงินรายเดือนอีกไม่น้อยกว่าเดือนละ 1,000 บาท เมื่อเช่นนี้นานไปปลาในบึงบรเพ็ดจะมีมีราคาตัวละร้อยละซึ่งขึ้นหรือ ถ้ารัฐบาลไม่แก้ไขการใช้จ่ายให้สู่ระดับใหม่ จะมีเป็นภาระขนาดหนักในเรื่องภาษีอากรแก่ราษฎรทั่วทั้งประเทศอยู่เรื่อยไปไม่สิ้นสุดหรือแม้ในคุณภาพของบึงบรเพ็ดเองก็มีรูปโฉมแสดงถึงความเดือดร้อนต่อการเงินของราษฎรทั่วประเทศสยามดังกล่าวซึ่งน่าจะเห็นได้อยู่บ้างแล้ว มีหน้าข้ายังทำความเดือดร้อนให้มีแก่ราษฎรชาวนาแถบบึงโดยเฉพาอยู่อีกเป็นเรื่องใหญ่สุด จนเป็นเหตุให้ต้องเกิดญัตตินี้ขึ้น กล่าวคือราษฎรชาวนาแถบบึงอันมีจำนวนมากหลายนี้ ส่วนมากมาจากต่างจังหวัดดังกล่าวแล้ว ก่อนที่จะมาก็ต้องจำหน่ายทรัพย์สินของเดิมจนหมดสิ้นแล้วจึงมาเมื่อมาถึงก็ต้องมาลงทุน มีการซื้อบ้างจับจองแล้วจ้างเขาไถ่นสร้าง ถางป่าเอาบ้าง ทำการบุกเบิกด้วยกำลังแรงของตน ต้อง

อาบเหงื่อต่างน้ำเอาบ้าง และการสร้างนาใหม่ๆ ก็ย่อมจะได้บ้างเสียบ้าง ยังไม่ทัน
 เต็มเม็ดเต็มหน่วย ความยากจนก็กำลังล้อมข้างล้อมเอวอยู่ สิ่งหวังมีอยู่อย่างเดียว
 ก็คือที่นาเท่านั้นเอง แต่กลับมาเคราะห์ร้ายพอที่นามีลักษณะจะดีขึ้นบ้างก็พอดี
 ทำนบกับประตูน้ำทำเหตุ โดยกักเอาน้ำไว้ให้ท่วมพืชผลเสียหายเรื่อยๆ มาจนบัดนี้
 และราษฎรทั่วไปก็ถูกโรคภัยจุกจิกตำยากจนโดยธรรมดาอยู่แล้ว ราษฎรชาวนาแถบ
 บึงบรเพ็ดเลยยากจนทรุดโทรมหนักลงไปอีกหลายเท่า นอกจากต้องยากจนเพราะ
 ทำนบประตูน้ำทำให้ข้าวเสียหายแล้ว ทำนบและประตูน้ำยังบรรเทาความเดือดร้อนให้
 แก่ราษฎรอีกประเภทหนึ่ง คือการหวงห้ามจับสัตว์น้ำ เพราะรัฐบาลได้ประกาศหวงห้าม
 การจับสัตว์น้ำทางฝั่งตะวันออกของลำน้ำน่านลึกเข้าไปถึงรังนก ท่าตะโก สายลำโพง
 หัวถนนซึ่งแท้จริงน้ำหาได้ขังอยู่ตลอดปีไม่ จะมีบ้างก็เป็นแอ่งเล็กหนองน้อย ถึงราษฎร
 จะไม่จับไปรับประทาน ปลาเหล่านั้นก็ต้องค้างแห้งตายเป็นเหยื่อแร้งกาอยู่นั่นเอง
 แต่ถ้าใครไปแตะต้องเข้าก็จะถูกจับกุมโดยไม่มียกเว้นเลย บางทีการจับกุมรวนไปข้าง
 จะทุจจริต เพราะว่ามีคนให้สินบนเป็นรางวัลแก่ผู้จับด้วย เมื่อจับใครเข้าแล้วก็ต้องหวัง
 ได้เป็นที่นี้ เพราะราษฎรจำต้องรับสารภาพเป็นส่วนมาก ด้วยเหตุที่เขารู้สึกว่า ขึ้นสู่
 ไปได้ไม่เท่าเสีย ความเดือดร้อนยากจนเกิดจากการนำท่วมข้าว และถูกหวงห้ามจับ
 สัตว์น้ำเท่าที่กล่าวแล้วไซ้จะหมดสิ้น แต่เพียงนั้นหาไม่ได้ ราษฎรทั่วไปยังพากัน
 เดือดร้อนในการค้าขาย คือการซื้อข้าวขายข้าวอีกขนานหนึ่ง เช่นแต่เดิมมาชาวเรือ
 เคยนำเรือเข้าไปตามคลองบรเพ็ดทำการขายสินค้าที่นำเข้าไปและซื้อข้าวแลกข้าวออก
 มาโดยสะดวกมาบัดนี้เจ้าพนักงานซัดๆ ขวางๆ ไม่มีความสะดวกเสียเลย คล้ายกับว่า
 จะไม่ต้องการให้ราษฎรค้าขายแลกเปลี่ยนกัน ยิ่งกว่านั้นขั้นต้นๆ ทราบว่าเคยมีผู้ทุจจริต
 แกล้งหวังเหนี่ยวชาวเรือจนต้องเสียค่าผ่านลำละ 2 บาท 3 บาท จึงเปิดให้ก็ครั้งหนึ่ง
 นอกจากทางไม่ได้ คือ ทำนาไม่ได้ ค้าขายไม่ได้ จับสัตว์น้ำไม่ได้แล้วยังกลับมีทาง
 ต้องเสียอยู่อีก เช่นนาที่เหลือจากน้ำท่วมมีตอซังหางข้าวอยู่เท่าใดก็ต้องถูกเร่งรัดให้
 เสียค่านา และจะทำนาได้หรือไม่ก็ตามก็ต้องเสียรัชชูปการ ยิ่งคิดคั้นดูไปแล้วก็ยังพบ
 แต่ความไม่น่าพึงปรารถนาอันเกิดจากทำนบและประตูน้ำทุกอย่างทุกประการ ดังนี้
 จึงไม่มีทางที่จะควรเห็นว่าเป็นนโยบายที่ดีแต่อย่างใดได้เลย เวลานี้ราษฎรชาวนา

ที่กล่าวแล้วจะอพยพโยกย้ายไปทางอื่นก็หมดปัญญาเพราะที่นาจะขายใครก็ไม่ได้ จะจำหน่ายทรัพย์สินอื่น ๆ ก็ไม่มีอะไรอีกแล้ว นับวันก็มีแต่จะทรุดโทรมลงไปตามๆ กันเป็นที่น่าเวทนายิ่งนัก ถ้ารัฐบาลไม่คิดแก้ไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้แล้ว ราษฎรเหล่านี้รวมทั้งข้าพเจ้าด้วยจะยอมทนสู้รับประทานสัตว์บกดีกว่าสัตว์น้ำ และถึงแม้ยุวชนจะพากันไม่ได้พบเห็นปลา ก็ขอเรียนเอาเพียงประวัติศาสตร์ก็ได้ ทั้งจะปลอดภัยดีด้วยเป็นการนำประหลาดหลายยิ่งที่รัฐบาลลงทุนค่าก่อสร้างห้าหกแสนบาทและใช้จ่ายค่ารักษาอีกปีละหมื่นสองหมื่นก็ใช้ได้ แต่จะกรุณาเหลียวดูพวกชาวนาเหล่านี้บ้างหา มิได้เลย ถ้ารัฐบาลชุดใหม่ไม่ดำริทางช่วยเหลือราษฎรเหล่านี้แล้ว ก็ควรเลิกล้ม นโยบายเพาะพันธุ์ปลานั้นเสียดีกว่า ข้าพเจ้ามีความเห็นในนโยบายนี้ ดังนี้ขอความ กรุณาทำนสนมาชิกที่จะสนับสนุนหรือคัดค้านข้าพเจ้าช่วยกล่าวต่อไปด้วย

หมายเหตุ หนังสือที่เสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายไม่พบ จึงขอ นำคำอภิปรายหลักการประกอบการเสนอญัตติในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ของ นายสวัสดิ์ ยูวะเวส มาแสดงแทน

การลงมติ : จากการตีความข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการลงมติในญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายนั้น ให้ดำเนินการดังนี้คือ

1. ที่ประชุมต้องลงมติว่าให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไปหรือไม่ ถ้าให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไปถือว่าญัตติดังกล่าวถูกระงับไป โดยไม่มีการลงมติเป็นไปในทางใดทางหนึ่งอีก ซึ่งสามารถกระทำได้ในวันเดียวกับที่การอภิปรายสิ้นสุดลง
2. ถ้าไม่ให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไปก็ให้มีการลงมติ ซึ่งที่ประชุมต้องทำการลงมติว่าไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ โดยจะต้องระบุว่ารัฐมนตรีคนใดหรือทั้งคณะและห้ามให้ลงมติในวันเดียวกับวันที่อภิปรายสิ้นสุดลง

ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 15/2477 (สามัญ) วันที่ 29 มกราคม 2477 ที่ประชุมได้มีมติให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไปด้วยคะแนนเสียง 65 ต่อ 0 จึงถือว่า ญัตติดังกล่าวถูกระงับไป โดยไม่มีการลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ รัฐมนตรีคนใดหรือคณะรัฐมนตรี

ครั้งที่ 2 การขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย

- ผู้เสนอ : นายไต้ ปาณิกบุตร ผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนคร (กรุงเทพฯ)
- ผู้ถูกอภิปราย : รัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรี คณะที่ 5 โดยมี พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี
- สภา : สภาผู้แทนราษฎร รัฐสภา ชุดที่ 2
- รัฐธรรมนูญ : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ไม่ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับการขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย แต่อาศัยอำนาจตามข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2477 ข้อ 24 วรรคสอง และข้อ 54
- ที่ประชุมพิจารณา : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 16/2477 (สามัญ) วันพุธที่ 31 มกราคม 2477
- เหตุการณ์ประกอบ : นายไต้ ปาณิกบุตร ผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนคร (กรุงเทพฯ) ได้เสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายเรื่องที่รัฐบาลแถลงการณ์เกี่ยวกับพระราชบัญญัติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7-ผู้เขียน) ต่อเจ้าพระยาศรีธรรมาธิเบศ ประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ 16/2477 (สามัญ) วันพุธที่ 31 มกราคม 2477 ที่ประชุมได้มีมติอนุมัติให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายดังกล่าวได้ ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาและอภิปรายเกี่ยวกับคำแถลงการณ์ของรัฐบาลแยกเป็นข้อๆ ดังต่อไปนี้คือ
1. การเลือกตั้งสมาชิก ประเภทที่ 2
 2. การแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา 39
 3. เสรีภาพในการพูด การเขียน การโฆษณา

4. เสรีภาพในการประชุม
5. ยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันรัฐธรรมนูญ
6. ลดโทษพวกกบฏ
7. เบี้ยบำนาญเกี่ยวกับข้าราชการที่ถูกปลดในเหตุที่สงสัยเกี่ยวแกกบฏ
8. งดฟ้องผู้ถูกสงสัยในเรื่องกบฏ
9. ตั้งงบประมาณกระทรวงวัง
10. วางระเบียบการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา

และเมื่อได้มีการอภิปรายในญัตติข้างต้นพอสมควรแล้ว ที่ประชุมมีมติให้ปิดการอภิปรายและลงมติให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไป

ญัตติ : นายไต้ ปาณิกบุตร ผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนคร กล่าวไว้ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นผู้ยื่นญัตติสำคัญสำหรับประเทศ นี่เป็นอันหนึ่งที่ข้าพเจ้าอยากจะขอฝากท่านสมาชิกไว้ เพราะฉะนั้นเลื่อนไปไม่ได้ ต้องว่ากันวันนี้ วันนี้เป็นอันว่าต้องว่ากันให้เด็ดขาด ข้อสำคัญที่ควรจะต้องพูดกันก็คือว่า สิ่งที่เราจะต้องนึกคือแนวข้อแถลงที่รัฐบาลว่ามานั้นโดยมากเป็นข้อที่พระมหากษัตริย์ได้กล่าวโทษว่ารัฐบาลนี้ทำอะไรไม่ต้องพระราชประสงค์ ยิ่งกว่านั้นยังเป็นการขัดกับนโยบาย เหตุที่เปิดอภิปรายนั้นเพื่อที่จะให้สมาชิกคนหนึ่งคนใดที่ข้องใจ ได้รู้ได้ว่ากันให้ขาว นี่เป็นข้อสำคัญที่ข้าพเจ้าหวังจะให้เป็นการอภิปรายทั่วไป เพราะฉะนั้น ก่อนอื่นข้าพเจ้าขอเรียนสมาชิกทุกคนให้ทราบไว้ว่า รัฐบาลนี้ก็คือสมาชิกสภาฯ ส่วนหนึ่งซึ่งเรามอบหมายให้ไปบริหารราชการแผ่นดินแทนเรา ตามนโยบายซึ่งเราได้ไว้วางใจให้กระทำอันเป็นการสำคัญ เพราะฉะนั้นถ้าพระมหากษัตริย์ว่ารัฐบาลอย่างไร ก็ว่าสภาฯ นั้นเองคือสมาชิกของสภาฯ หรือผู้ทำการฝ่ายบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายซึ่งได้รับความไว้วางใจของสภาฯ นี้เอง เพราะฉะนั้นปัญหาที่เหลืออยู่ก็คือ ข้อกล่าวหาว่ามานั้นมีข้อใดที่ข้องใจเรา ที่เรารู้สึกว่าเราได้พิจารณาให้กระจ่างเสร็จแล้ว เราจึงวินิจฉัยว่าข้อเหล่านั้นควรจะผ่านไปหรือไม่ ถ้าเราเห็นว่ารัฐบาลได้ทำถูกต้องแล้ว สมกับเหตุผล

แล้ว สมแก่เกียรติยศ สมแก่นโยบายที่รัฐบาลจะต้องบริหารประเทศตามสมควรแก่เหตุผลแล้ว ก็ปล่อยให้ผ่านไป นี่เป็นปัญหาข้อสำคัญตามบันทึกนี้ยืดยาวมาก ข้าพเจ้าขอให้รัฐบาลมัดปัญหาเหล่านี้เป็นข้อๆ เพื่อจะเปิดอภิปรายต่อไป ขอความกรุณาให้ปัญหาข้อๆ ซึ่งพระมหากษัตริย์ได้ตั้งมา

หมายเหตุ หนังสือที่เสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายไม่พบ จึงขอนำคำอภิปรายหลักการประกอบการเสนอญัตติในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรของนายไต้ ปาณิกบุตร มาแสดงแทน

การลงมติ : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 16/2477 (สามัญ)
วันพุธที่ 31 มกราคม 2477 ที่ประชุมมีมติให้ดำเนินระเบียบ
วาระต่อไปด้วยคะแนนเสียง 96 ต่อ 0 จึงถือว่าญัตติดังกล่าวระงับไปโดยไม่มีการ
ลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีคนใดหรือคณะรัฐมนตรี

ครั้งที่ 3 การขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย

- ผู้เสนอ** : นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี
- ผู้ถูกอภิปราย** : รัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรี คณะที่ 5 โดยมีพระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี
- สภา** : สภาผู้แทนราษฎร รัฐสภา ชุดที่ 2
- รัฐธรรมนูญ** : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ไม่ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับการขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย แต่อาศัยอำนาจตามข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2477 ข้อ 24 วรรคสอง และข้อ 54
- ที่ประชุมพิจารณา** : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 19/2477 (สามัญ) วันอังคารที่ 12 กุมภาพันธ์ 2477
- เหตุการณ์ประกอบ** : นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีได้เสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย เรื่อง การส่งข้าราชการและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปทำงานในต่างประเทศ ต่อเจ้าพระยาศรัทธาธรรมาธิบดี ประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยที่ประชุมได้มีมติให้เปิดการอภิปรายทั่วไป และได้มีการพิจารณาญัตติดังกล่าวในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 19/2477 (สามัญ) วันอังคารที่ 12 กุมภาพันธ์ 2477 เมื่อได้มีการอภิปรายกันพอสมควรแล้ว ที่ประชุมได้มีมติให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไป
- ญัตติ** : นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่าการที่ข้าพเจ้าได้เสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในนโยบายเรื่องนี้ เนื่องจากเหตุว่าข้าพเจ้ามีข้อข้องใจอยู่ 2 ประการ คือประการ

หนึ่ง ในเงินแสนบาทที่ ก.พ. ได้ตัดมาจากงบประมาณค่าใช้จ่ายประเภทการเล่าเรียน นั้น การที่เรามาใช้ให้ข้าราชการ 20 คน และสมาชิกฯ 20 คน ไปดูการต่างประเทศ ในทำนองอบรมนั้นจะชอบด้วยวิธีการแห่งงบประมาณหรือไม่ และอีกประการหนึ่ง การที่ ก.พ. มีความประสงค์อย่างยิ่งที่จะให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีส่วนร่วมในการไปครั้งนี้ ซึ่งการจะเป็นไปในทำนองที่จะเอาใจแก่สภาผู้แทนราษฎรไม่ให้วุ่นวายในเรื่องนี้ก็อาจจะเป็นไปได้ การที่ให้สมาชิกสภาฯ ไปในจำนวนคนหนึ่ง 2,500 บาท จะเป็นการชอบและจะเป็นการพอควรแก่เกียรติศักดิ์ของสภาผู้แทนราษฎรของประเทศสยามนี้เพียงใดหรือไม่ ปัญหาแรกที่ว่า เงินจำนวนนี้เป็นเงินที่ตัดมาจากเงินของนักเรียนที่ส่งออกไปเรียนต่างประเทศ โดยมีได้เข้าแข่งขัน เราตัดได้ถึง 100,000 บาท วิธีการในงบประมาณนั้นการที่เราตัดจากสิ่งหนึ่งจากค่าใช้จ่ายประเภทค่าเล่าเรียนของนักเรียนต่างประเทศเราตัดได้เช่นนั้นแล้ว หรือเงินนั้นเป็นเงินเหลือจ่าย ถ้าเมื่อเราเอาเงินเหลือจ่ายในประเภทนั้นมาใช้ในอีกลักษณะหนึ่ง โดยส่งข้าราชการและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปดูการต่างประเทศในทำนองอบรม ซึ่งถ้าจะใช้คำจำกัดว่าให้ไปสังเกตการต่างประเทศนั้นก็ไม่น่าจะชอบ และอาจจะมีผู้เถียงว่าไม่ชอบด้วยวิธีการงบประมาณ จึงใช้วิธีเลี่ยงใช้ศัพท์ว่าไปในทำนองการอบรม เพราะฉะนั้นการที่งบประมาณได้ตั้งไว้ในทางค่าใช้จ่ายของ ก.พ. มีอยู่เหลือถึง 100,000 บาทนั้น จะเป็นการที่ตั้งงบประมาณถูกต้องแล้วหรือไม่ ข้าพเจ้าขอให้ข้าพเจ้าในการคลังวินิจฉัยเอาเองแต่อย่างไรก็ดี เมื่อมีเงินเหลือจ่ายเท่าไร ในทางที่ถูกที่ควร ควรจะให้เงินคงคลัง ซึ่งอาจจะให้เอาเงินนั้นมาใช้จ่าย เพื่อประโยชน์ของราษฎรได้อย่างแท้จริง เงินที่เราเก็บมาจากภาษีอากรของราษฎรนั้น ข้าพเจ้าได้เคยโอุดครวญและพร่ำพลอดหนักหนาวว่า รู้สึกเดือดร้อนนัก เมื่อเรามีเงินเหลือจ่ายดังนี้เราก็ควรให้เป็นเงินคงคลัง และเราอาจจะใช้ให้ราษฎรในชั้นหลังนั้น จะดีหรือไม่เพียงใดในเรื่องที่จะส่งข้าราชการไปดูงานต่างประเทศ รวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น คงมีผู้คัดค้านมากมายนัก เพื่อประโยชน์ของราษฎรโดยแท้จริง แต่ข้าพเจ้าไม่เห็นชอบด้วย เพราะว่า โดยลักษณะของบุคคลที่จะไปดูการต่างประเทศให้ได้ประโยชน์สมควรแล้ว การที่จะใช้จ่ายเงินให้ไปแต่

เพียง 2,500 บาทนั้น ย่อมไม่พอและคงจะมีเพื่อนสมาชิกขอร้องใจหนักหนาเมื่อเรา
ถัดค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นคนหนึ่งจาก 2,500 บาท เป็น 4,166 บาท 66 สตางค์นั้น เมื่อ
อ.ก.พ. วิสามัญไม่เห็นชอบด้วย เมื่อเราเอาทางนั้นไม่ได้ เราก็มาเล่นวิธีอีกทางนี้
ข้าพเจ้าขอรับรองว่าความประสงค์ของข้าพเจ้าหาเป็นเช่นนั้นไม่ และข้าพเจ้าก็ดูเหมือน
ไม่ได้พูดได้แย่งอะไรมากนักในเรื่องนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าในสมัยที่เศรษฐกิจตกต่ำใน
สมัยที่ผู้แทนราษฎรได้ขอร้องอะไรไปในบางกรณีรัฐบาลก็บอกว่าทำไปไม่ได้ เนื่องจาก
ขาดแคลนการเงิน ก็เมื่อมีเงินหรืออยู่เช่นนี้ เป็นโอกาสที่เราควรจะเจียดให้เพื่อแก้การ
ที่ว่า เราไม่มีเงินนั้นจะเป็นอย่างไร เพราะเวลานี้ความเดือดร้อนแก่ประชาชนชั้นหลังนั้น
ก็มีอยู่มาก เมื่อการเงินของประเทศกะเตื้องขึ้น จะส่งคนเท่าไรๆ ออกไปดูการ
ต่างประเทศก็ไม่น่าจะขัดข้อง ในระหว่างที่ราษฎรก็จน รัฐบาลก็ว่ารัฐบาลเงิน
ที่จะใช้เงินตั้ง 100,000 บาทของราษฎรจะเป็นสิ่งที่ชี้ว่ารัฐบาลขาดแคลนการเงินได้
หรือไม่ ข้าพเจ้าไม่เห็นชอบด้วย การที่เราตัดเงินจากนักเรียนต่างประเทศที่ไม่ได้
แข่งขันนั้นมาได้ถึง 100,000 บาท ก็นับว่าเป็นความเดือดร้อน โดยจะเพาะแก่นักเรียน
ที่เรียนต่างประเทศถูกเรียกตัวกลับมา หรือไม่ก็สัญญากู้ยืมเงินใช้จนกว่าจะเรียนสำเร็จ
แล้วมาใช้ แต่ข้อนั้นข้าพเจ้าจะไม่ขอกล่าว แต่อีกอย่างหนึ่งการที่จะให้สมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร ออกไปดูต่างประเทศในงบประมาณคนหนึ่ง 2,500 บาทนั้น ข้าพเจ้า
คิดว่าจะไปกระทำการซึ่งอาจจะเป็นที่เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของสภาผู้แทนราษฎร
และของประเทศสยาม ในการที่ค่าใช้จ่ายไม่พอ และอีกประการหนึ่งการที่เมื่อเรามีเงิน
เท่าที่ขอร้องไม่ได้ ก็ตกลงกันว่าจะเปิดโอกาสให้สมาชิกสมัครไป ที่นี้ปัญหามีว่าคนจนๆ
อย่างข้าพเจ้านี้และเพื่อนอีกหลายคนที่ยจนๆ นั้น ซึ่งข้าพเจ้าก็เห็นอกเพื่อนบางคนที่ยจน
และจนอย่างข้าพเจ้า ควรอย่างยิ่งที่จะไปดูการต่างประเทศ เพราะว่าเขามีภูมิรู้ มีพื้น
วิชา และมีอะไรๆ ซึ่งดีกว่าคนที่มีเงินซึ่งจะไปอะไรๆ ไม่ได้ นอกจากว่าอะไรๆ นั้นแหละ
ข้าพเจ้าไม่อยากจะกล่าว จึงเห็นว่าเราควรจะสงวนเงิน 100,000 บาทนี้ไว้เพื่อประโยชน์
ของราษฎรจริงๆ โดยจะเพาะอย่างยิ่งในสมัยที่รัฐบาลอ้างว่าขาดแคลนการเงิน และเมื่อ
การเงินของประเทศฟื้นฟู่ขึ้น ข้าพเจ้าจะไม่คัดค้านและข้าพเจ้าได้ฟังเสียงซึ่งไม่เพราะหู

ในสภาฯ นี้ว่า เราทำไมจะต้องมาปรึกษาเรื่องชี้แจงมาอย่างนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจในถ้อยคำของสมาชิกบางท่านนั้น

หมายเหตุ หนังสือที่เสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายไม่พบ จึงขอให้นำคำอภิปรายหลักการประกอบการเสนอญัตติในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ มาแสดงแทน

การลงมติ : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 19/2477 (สามัญ) วันอังคารที่ 12 กุมภาพันธ์ 2477 โดยที่ประชุมได้มีมติให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไป ด้วยคะแนนเสียง 45 ต่อ 8 จึงถือว่าญัตติตั้งกล่าววาระจับไป โดยไม่มีการลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีคนใดหรือคณะรัฐมนตรี

ครั้งที่ 4 การไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี

- ผู้เสนอ** : นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี
- ผู้ถูกอภิปราย** : รัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรี คณะที่ 5 โดยมี พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี
- สภา** : สภาผู้แทนราษฎร รัฐสภาชุดที่ 2
- รัฐธรรมนูญ** : อาศัยอำนาจตามมาตรา 41 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475
- ที่ประชุมพิจารณา** : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 15/2478 (สมัยสามัญที่ 2) วันเสาร์ที่ 12 ตุลาคม 2478
- เหตุการณ์ประกอบ** : นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี การอภิปราย กับคณะอีก 2 คน ได้เสนอญัตติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เจ้าพระยาศรัทธาธรรมาธิเบศ โดยประธานฯ ได้เสนอให้ที่ประชุมพิจารณา ซึ่งได้มีสมาชิกฯ อภิปรายว่าบัญญัติดังกล่าวไม่สมบูรณ์ จึงได้เสนอให้มีการตีความในญัตติดังกล่าวก่อนโดยข้อที่ที่ประชุมจะต้องวินิจฉัยตีความ 2 ประการ คือ

1. บัญญัติดังกล่าวมีความสมบูรณ์หรือไม่ เพราะมีผู้เสนอมากกว่า 1 คน เพราะปกติจะมีผู้เสนอคนเดียว นอกนั้นเป็นผู้รับรอง ซึ่งที่ประชุมได้มีมติว่าเป็นญัตติที่สมบูรณ์ และ

2. การที่เสนอญัตติไม่ไว้วางใจโดยตรงเลยได้หรือไม่ เพราะมีสมาชิกฯ เห็นว่าควรเปิดอภิปรายทั่วไปในนโยบายก่อน จากนั้นจึงเสนอญัตติไม่ไว้วางใจตามมา แต่ที่ประชุมได้ลงมติว่าการเสนอญัตติไม่ไว้วางใจสามารถกระทำได้โดยตรง ซึ่งไม่ต้องเสนอขอเปิดอภิปรายทั่วไปในนโยบายก่อน จากนั้นประธานฯ จึงได้อนุญาตให้ผู้เสนอญัตติอภิปรายหลักการประกอบการเสนอญัตติ ซึ่งเมื่อมีการอภิปรายกันพอสมควรแล้วได้มีสมาชิกฯ เสนอให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไป

ญัตติ : นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี
กล่าวว่า ข้าพเจ้าได้กระทำหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ข้าพเจ้า
เป็นผู้แทนราษฎร ไม่เฉพาะแต่ในจังหวัดที่ข้าพเจ้ามาตั้งสมาชิกได้พูดเมื่อที่นี่ แต่
ข้าพเจ้าเป็นผู้แทนราษฎรของปวงชนชาวสยาม ไม่ใช่แทนเฉพาะหมู่เฉพาะเหล่า
และโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าพเจ้าไม่อยู่ในความผูกมัดไม่อยู่ในอาณัติมอบหมายของ
บุคคลเหล่าใด ข้าพเจ้าจะเร่งรัดหัวข้อให้สั้นเข้าถึงประเด็นทีเดียว ปัญหาและฐานะของ
การเมืองเฉพาะหน้าในขณะนี้เรารู้สึกอยู่ว่าเศรษฐกิจของชาตินั้นหาได้ก้าวไปพอควร
ตามนโยบายที่รัฐบาลได้แถลงต่อสภาผู้แทนราษฎรไม่ ปัญหาที่ควรจะแก้ไขก็มีอยู่ว่า
บุคคลในคณะรัฐมนตรีบางคนอ่อนสมรรถภาพในการบริหารงานเศรษฐกิจของชาติ
สภาพการณ์อย่างนี้ได้รู้สึกอยู่ทั่วไปในสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนทั่วไป
ถ้าบุคคลผู้รับผิดชอบในการเศรษฐกิจได้รู้สึกตัวว่า ส่วนมากเขาไม่พอใจเช่นนั้นแล้ว
ถ้าได้ขยับขยายในทางที่สมควร ก็อาจจะทำให้เราไม่กระทบกันได้ จุดต่างจุดหนึ่งมีอยู่ใน
วงรัฐบาล จุดนั้นข้าพเจ้าทั้ง 3 พยายามที่จะลบเพื่อความก้าวหน้าของชาติ เมื่อ
จุดนั้นเสื่อมศูนย์ไป หรือว่าจุดนั้นได้หายไปโดยธรรมชาติของจุดที่ดี การกระทบกัน
ระหว่างเราก็หาไม่ นี่เป็นความประสงค์อันแท้จริง รัฐบาลมีหลักนโยบาย 6 ประการ
แต่ที่สำคัญที่เราจะต้องอภิปรายกันในวันนี้ก็คือในหลักเศรษฐกิจของชาติในหลักแรก
คือหลักเอกราชนั้น เราก็มียุทธศาสตร์อยู่อย่างหนึ่ง ซึ่งเรียกว่ายุทธศาสตร์ในทางเศรษฐกิจ
ปัญหานี้เราแบกอยู่เป็นเวลานาน แต่เราก็หาปลดภาระที่เหลือปากว่าแรงของ
ประเทศสยามให้พ้นไปได้ไม่ รัฐบาลได้แถลงนโยบาย.....(มีผู้ประท้วง) รัฐบาลจะบำรุง
ความผาสุกของประชาชนพลเมืองทั่วไปโดยส่งเสริมการเศรษฐกิจ การเศรษฐกิจ
ที่รัฐบาลแถลงว่าจะส่งเสริมนั้น จะส่งเสริมไปในเส้นทางอย่างไร แต่เราก็มองเห็นแล้วว่า
เศรษฐกิจของชาติได้ตกต่ำลง รัฐบาลได้แถลงว่าจะแก้ไขปรับปรุงวิธีการเก็บภาษีอากร
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในเรื่องเศรษฐกิจ เพื่อให้ได้เงินที่ควรได้ และเพื่อบรรเทาภาระของ
ราษฎร รัฐบาลก็หาได้ปรับปรุงการภาษีอากรดังที่แถลงไว้ต่อสภา ประการใดไม่
ส่วนในการบำรุงเศรษฐกิจนั้น ถ้ารายจ่ายอันใดจำเป็นเช่นจะตั้งฉางกิติ ขยายสหกรณ์

ที่ดี และบำรุงรักษาและขยายกิจการที่ได้ลงทุนไปแล้วก็ดี เช่น การชลประทาน การ
รถไฟ และการสร้างถนน รัฐบาลจะพยายามจัดสรรหาเงินมาตั้งจ่ายให้เท่าที่จะทำได้
รัฐบาลจะไม่ปล่อยปละละทิ้งเสีย แต่การที่รัฐบาลได้บำรุงอยู่แล้วนั้น เช่น การ
ชลประทานและการสร้างถนนหาได้ก้าวหน้าไปพอสมควรแก่การเศรษฐกิจของ
ชาติไม่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจได้แถลงรายละเอียดในการบำรุงเศรษฐกิจ
ดังนี้ในราชการส่วนเกษตรนั้น โดยจะเพาะกรมเกษตร จะส่งพนักงานออกสำรวจ
พันธุ์รุกขชาติทุกปี แต่เรารู้แล้วว่าหานี้หาได้ทำไม่รัฐบาลจะแจกพันธุ์ข้าวให้ได้
อย่างน้อยปีละสองพันดั่ง เพื่อราษฎรจะได้มีพันธุ์ข้าวที่ดี รัฐบาลก็ทำไปไม่ได้ผลพอควร
รัฐบาลจะทำการปราบโรครินเดอร์เปสต์และบาโบน แต่โรคเหล่านี้ได้ระบาดขึ้นในทาง
ภาคอีสานและปักข์ใต้ สัตว์พาหนะของราษฎรตายลงเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้
เศรษฐกิจของราษฎรตกต่ำ แม้อยู่แล้วเช่นนั้นก็ดี รัฐบาลก็หาได้ส่งเสริมให้มีเจ้า-
พนักงานสัตวแพทย์ในการที่จะควบคุมปราบปรามโรครินเดอร์เปสต์และบาโบนให้ได้
ผลดีไม่ ส่วนการทำเขรุ่มและวัคซีนป้องกันโรคเหล่านี้ ก็ทำเท่าที่มีงานประจำอยู่
เท่านั้น หาได้แต่แม้กระนั้นก็ดี รัฐบาลก็แถลงว่า เมื่อปรากฏว่ามีโรคระบาดแพร่หลาย
เช่นนี้ รัฐบาลก็พยายามจะตั้งด่านตรวจโรคที่ช่องตะโกที่หมวกเหล็ก ที่ช่องจงโก
และช่องระหว่างจังหวัดเลยและจังหวัดเพชรบูรณ์ แต่ผลที่ทำนั้นยังไม่ปรากฏ ในส่วน
ราชการกรมชลประทานสกีมีการก่อสร้างนครนายก สกีก่อสร้างสุพรรณฯ สกี
ก่อสร้างพายัพ ซึ่งมีสกีแม่พวก สกีแม่ปึงเก่า สกีแม่วังเหล่านี้ รัฐบาลก็ยังไม่
ก้าวหน้าตามสกีที่กะไว้ นอกจากนั้นยังมีสกีการสร้างทางภาคอีสาน ซึ่งรัฐบาลได้
แถลงว่าจะได้ทำการสำรวจโดยทั่วไป ยังไม่ได้กะกันแน่นอนว่าจะทำการชลประทานใน
ภาคนั้นเมื่อไร ราษฎรในภาคอีสานได้รับความไม่เป็นธรรมมาในครั้งรัฐบาลก่อนๆ หลาย
สิบปี รัฐบาลนี้ก็มุ่งหวังที่จะส่งเสริมความเป็นอยู่ของราษฎรภาคนั้นและได้แถลงไว้แล้ว
ว่าจะช่วยในการชลประทานก็หาได้ดำเนินการไปตามที่ได้แถลงไว้แล้วนั้นไม่ ในส่วน
ราชการกรมป่าไม้นั้นรัฐบาลจะจัดทำให้ป่าที่มีอยู่แล้วสมบูรณ์ดียิ่งขึ้น จะจัดสร้างป่าใหม่
โดยวิธีเพาะปลูกไม้ขึ้น จะทำการหมายเขตต์และทำแผนที่ป่า เพื่อการสงวนและการ

อนุญาตให้ทำการป่าไม้ต่อไปจะวางโครงการดำเนินการทำป่าไม้และสำรวจชนิดของไม้ เพื่อให้รู้ขนาด และวางกำหนดเกณฑ์ให้ราษฎรตัดฟันเป็นปีๆ หรือเป็นคราวๆ และรัฐบาลจะพยายามสงวนพันธุ์สัตว์ป่าไว้ นโยบายที่แถลงในเรื่องกรมป่าไม้เหล่านี้หาได้ดำเนินไปดังที่แถลงไว้แม้แต่ประการใดไม่ ในส่วนกรมที่ดินและโลหกิจรัฐบาลแถลงว่าจะทำการสำรวจและออกโฉนดที่ดินเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี ดำเนินการรังวัด ทำแผนที่สำหรับการออกโฉนด トラจอง และประทานบัตร จะดำเนินการรังวัดทำแผนที่สำหรับออกโฉนด トラจอง ให้ทั่วประเทศทั้งในการโลหกิจรัฐบาลจะสำรวจพื้นภูมิประเทศในทางธรณีวิทยา เพื่อที่จะแสวงหาโภคทรัพย์ของแผ่นดินและประโยชน์ ในทางเศรษฐกิจ และเพื่อประโยชน์ในการเศรษฐกิจ รัฐบาลจะอุดหนุนให้มีทางจังหวัดและทางเทศบาลเพิ่มเติมมากขึ้น งบประมาณในการส่งเสริมทางจังหวัดที่จะส่งเสริมการเศรษฐกิจตั้งได้กล่าวแล้วนั้น รัฐบาลหาได้เข้มกเขม้นในการที่จะให้มีทางจังหวัดพอควรในหลักเศรษฐกิจของชาติ รัฐบาลเห็นว่าจะต้องมีโครงการเพื่ออำนวยความสะดวกประชาชนอาชีพอันต่างๆ ไป โดยหวังประกอบผลจากกำลังทรัพย์ของประเทศให้ถึงขีดอันสูงสุด เพื่อความมั่นคงของประชาชนและชาติ แต่การเศรษฐกิจจะต้องอยู่ในวงจำกัดบางข้อคือ

1. จำกัดองค์การพ่อค้ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลภายใต้หลักแห่งรัฐธรรมนูญ
2. จำกัดองค์การพ่อค้าข้อสัญญา และการติดต่อระหว่างประเทศ
3. จำกัดค่านึงถึงความนิยมของประชาชน และให้เหมาะแก่ความจำเป็นตามภาวะที่เป็นจริง
4. การใดที่ใหม่จำกัดสอบสวนทดลองอบรมเสียก่อน เมื่อเห็นลู่ทางที่จะบังเกิดผลสมประสงค์ จึงเริ่มขยายตามกำลัง

รัฐบาลได้มีแผนดำเนินการตามข้อจำกัดเหล่านี้ซึ่งไม่ได้กระทำ กล่าวคือ รัฐบาลจะจัดระเบียบคณะกรรมการเศรษฐกิจ ให้มีหน้าที่วางโครงการดำเนินการเป็นขั้นๆ ไปตามนโยบายนี้ แล้วรวบรวมสถิติเพื่อทำการฟื้นฟูเศรษฐกิจแห่งชาติให้บังเกิดผลตามความมุ่งหมาย คณะกรรมการเศรษฐกิจที่รัฐบาลได้ตั้งนั้น ได้ล้มลุกคลุกคลาน

และไม่ได้ทำผลให้แผนดำเนินการเศรษฐกิจของชาติดีขึ้น วิธีดำเนินการนั้นจะจัดไปทางสมนาประโยชน์ซึ่งกันและกัน แต่ประโยชน์ซึ่งรัฐบาลประสงค์ที่จะสมานในระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ ในระหว่างกรรมกรกับข้าราชการเหล่านี้ หาได้สมานประโยชน์ระหว่างบุคคลเหล่านี้ไม่ ฐานะความเป็นอยู่ของชาวนา หนี้สินได้บีบบังคับอยู่ เป็นภาวะที่ไม่สามารถจะทนทานได้ แต่ชาวนาก็ต้องอดทนอยู่ กิจการบางอย่างที่เป็นสาธารณูปโภครัฐบาลจะเข้าควบคุมตลอดจนร่วมทุนร่วมงานกับบริษัทเอกชนหรือบริษัทสาธารณะบางอย่างและบางอย่างสมควรจะจัดทำเองก็จะจัดทำรัฐบาลร่วมในการทำบริษัทกระดาษ แต่บริษัทกระดาษนั้นอยู่ในสภาพอย่างไร ข้าพเจ้าจะยังไม่ขอกล่าว กิจการที่เป็นสาธารณูปโภคจะปล่อยให้ผลเมืองทำกันเอง นอกจากสิ่งใดที่เป็นของสำคัญสำหรับชาติ ควรจะทำก่อน แต่ถ้ายังไม่มีผู้เริ่มทำรัฐบาลจะเป็นผู้เริ่มทำหรือเข้าสนับสนุน หรือเข้าร่วมมือ เมื่อเห็นว่าควรจะปล่อยให้ปล่อยได้เพื่อให้บริษัทเอกชนดำเนินการต่อไป สิ่งเหล่านี้รัฐบาลไม่ได้ทำตามแนวนโยบายที่ได้ว่าไว้ แต่การที่รัฐบาลมุ่งหมายจะทำแต่ไม่ได้ทำนั้นคือรัฐบาลจะพยายามแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานะการณืต่างๆ ไปให้เจริญดีขึ้น ฐานะการณืต่างๆ ไป ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจจะทำให้ดีขึ้นนั้น โดยเฉพาะสายตาของข้าพเจ้าหาได้ดีขึ้นไม่ คือรัฐบาลมุ่งที่จะทำดังต่อไปนี้ คือ

1. จัดการสำรวจภูมิประเทศและทรัพย์สินแผ่นดินทั่วไป โดยใช้ผู้ชำนาญตรวจให้ทราบว่ามีท้องที่ใดสมควรแก่การอย่างไร เช่น การสำรวจป่าไม้ การสำรวจแร่ แต่รัฐบาลหาได้ทำไม่

2. รัฐบาลจะขยายสถานีทดลองการเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ให้แพร่หลายออกไป การนี้ก็ยังเดินช้ากว่าทางการที่ควร

3. จัดการสำรวจที่ดินว่างเปล่าที่ยังไม่มีเจ้าของ แล้วจัดวางระเบียบการจับจองที่ดินที่ว่างเปล่า รัฐบาลได้มุ่งที่จะทำ แต่หาได้ทำไม่ แม้การวางระเบียบในการนี้ที่จะจัดสรรให้ราษฎรจับจองเพื่อให้เหมาะแก่การเพาะปลูกหรือแก่การทำกิจการอย่างอื่นของบุคคลนั้น พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดินซึ่งเป็นการล่าหลังซึ่งอยู่ในกิจการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจมุ่งที่จะกระทำก็ยังหาได้ทำไม่

4. จัดการวางแผนส่งเสริมการชลประทานและประสานการขนส่งของประเทศ เพื่อสนับสนุนการเพาะปลูกและการทำให้ได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น โดยดำเนินการเป็นขั้นๆ ไป ตามกำลังทรัพย์และความจำเป็น แนวการชลประทานที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้หาเหมาะแก่ประเทศไทย แม้รัฐบาลมุ่งหวังที่จะประสานการขนส่งเพื่อให้พืชผลที่มีขึ้นได้ออกไปสู่ตลาดมากพอควร แต่การขนส่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันหาได้เป็นดังนั้นไม่

5. รัฐบาลจะสำรวจสินค้าที่มีอยู่แล้วว่าสิ่งใดมีความสำคัญเพียงใด แล้วรีบบำรุงส่งเสริมให้มีคุณภาพและปริมาณให้เป็นสินค้าสำคัญ สินค้าที่สำคัญที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ข้าว พริกไทย ครั่ง หรือน้ำตาล เหล่านี้มีคุณภาพเป็นอย่างไร เพื่อนำพเจ้าจะได้กล่าวต่อไป

6. สำรวจความเป็นอยู่ของประชาชนเพื่อหาช่องทางในการช่วยเหลือให้มีอาชีพสมควรแก่อัตตภาพ รัฐบาลได้แต่งตั้งกรมการออกไปสำรวจเศรษฐกิจในครึ่งรัฐบาลก่อนแล้ว ผลที่ได้จากการสำรวจนั้นหาได้เผยแพร่ให้ทราบทั่วไปในหมู่ประชาชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาฯ นี้ไม่ ดอนั้นมารัฐบาลก็หาได้ทำการสำรวจความเป็นอยู่ของประชาชนที่จะหาช่องทางช่วยเหลือดังเช่นแถลงไว้แต่ประการใด

7. รัฐบาลมุ่งที่จะสนับสนุนการดำเนินของสินค้าจากผู้ปลูกผู้ประดิษฐ์ให้ถึงผู้กินผู้ใช้ในทางประหยัดและพยายามหาตลาดให้ทั้งภายในและภายนอก ปัญหาในเรื่องการสนับสนุนการเพาะปลูกนี้ เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดโทษทรัพย์ แต่ความเป็นอยู่ของราษฎรมีอยู่แล้วอย่างใดก็คงเป็นอยู่อย่างนั้น การสนับสนุนเพื่อให้เกิดโทษทรัพย์มากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้นนั้นดำเนินไปได้ผลพอควรตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ ส่วนการที่จะสนับสนุนให้โทษทรัพย์ไปถึงผู้กินและผู้ใช้โดยทางประหยัด ในการขนส่งนั้น นโยบายในการขนส่ง เช่นรถไฟนั้นเป็นอย่างไร เพื่อนำพเจ้าได้แถลงต่อไป เพราะฉะนั้นข้อที่จะสนับสนุน เพื่อให้โทษทรัพย์ที่มีอยู่แล้วถึงมือผู้กินผู้ใช้ในทางประหยัดจึงได้ผลไม่พอดตามที่แถลงไว้และยิ่งกว่านั้นการหาตลาดเพื่อให้โทษทรัพย์ที่มีอยู่แล้วได้จำหน่ายต่อไปนั้น ตลาดในต่างประเทศของเราเป็นอย่างไร นั้นเพื่อนำพเจ้าจะได้กล่าวต่อไป

8. รัฐบาลจะสนับสนุนและอบรมให้ราษฎรเกิดความรู้ความชำนาญและนิยมในการค้า ในการนี้รัฐบาลน่าจะตั้งโรงเรียนพาณิชย์การขึ้นให้พอควรจึงจะทำให้วัตถุประสงค์ในการที่จะอบรมราษฎรให้มีความรู้ความชำนาญและนิยมในการค้าเป็นไปได้ แต่พ่อค้าไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่เป็นเรื่องซึ่งนโยบายที่แถลงนั้นได้สำเร็จความประสงค์แล้ว ความนิยมของราษฎรที่จะมุ่งไปในทางพาณิชย์ ในทางกลีกรรม อุตสาหกรรม และการสหกรณ์ ซึ่งรัฐบาลจะส่งเสริมนั้น ยังอยู่ห่างความสำเร็จมาก

9. ส่วนในการสหกรณ์รัฐบาลพยายามจะขยายสหกรณ์กู้ยืม และจะตั้งสหกรณ์รูปอื่นสุดแต่ความจำเป็นก่อนและหลังตามกำลังทรัพย์และสมรรถภาพของโครงการนั้นๆ ซึ่งเห็นว่าจะได้รับผลอันแท้จริง สหกรณ์รูปอื่นที่รัฐบาลจะตั้งก็ไม่ตั้ง การขยายสหกรณ์กู้ยืมรัฐบาลก็ไม่ได้ขยาย..... (มีผู้ประท้วง)

10. จะจัดการส่งเสริมความเป็นอยู่ ตลอดจนการศึกษาและอนามัยของกรรมกร และกสิกรให้ดียิ่งขึ้น อนามัยของกรรมกรและกสิกรเป็นอยู่อย่างไรก็เป็นอยู่อย่างนั้น รัฐบาลได้แถลงอย่างโจ่งแจ้งว่ารัฐบาลเห็นว่าการบำรุงนั้น รัฐบาลจะตระหนี่เงินไม่ได้ จะต้องจัดหาเงินให้พอแก่การ เพราะฉะนั้นเมื่อโครงการอันใดตามแผนนโยบายที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วนั้นได้เตรียมการพร้อมรัฐบาลจะต้องหาเงินให้จงได้ รัฐบาลเสนองบประมาณในเรื่องเศรษฐกิจ แม้แต่สตางค์แดงเดียวสหาย นี้ ไม่เคยตัด แต่รัฐบาลก็แถลงอยู่แล้วว่ารัฐบาลจะไม่ตระหนี่เงิน ปัญหาที่ไม่ทำตามนโยบายนั้นเป็นปัญหาของการทำไม่ได้ ไม่ใช่ปัญหาของการไม่มีเงิน เมื่อวันก่อนมีสมาชิกตั้งกะทู้ถามในเรื่องเศรษฐกิจบางประการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจได้พูดปรากฏในรายงานการประชุมว่า ท่านยอมรับผิดชอบ และในการแถลงนโยบายเมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2477 นั้นรัฐมนตรีเศรษฐกิจได้พูดว่า ท่านเป็นเชื้อชาวนา จึงมีความสนใจในเรื่องข้าวมาก ปัญหาในเรื่องข้าวท่านจะพยายามสนใจ และพยายามแก้ไขให้ดีขึ้น แต่สภาพสินค้าข้าวของสยามได้ตกต่ำลงเรื่อยๆ มา ปัญหาในเรื่องข้าวราคาตกนั้นเป็นเพราะเหตุใด รัฐบาลได้ศึกษาพอควรแล้วหรือข้าพเจ้าเห็นว่าไม่เลย ท่านได้เคยพูดอย่างโจ่งแจ้งว่าท่านกำลังศึกษา ข้าพเจ้าจึงสงสัยนักกว่า รัฐมนตรีจะมาศึกษาเศรษฐกิจ

ในขณะที่อยู่ในตำแหน่ง หนทางที่จะแก้ไขปัญหาข้าวราคาตก จะต้องแก้ไขอย่างนั้น รัฐบาล เท่าที่ปรากฏต่อสภาฯ นี้หาได้แถลงทางการที่จะให้ข้าวมีราคาดีขึ้นไม่ สถิติข้าว ออกนอกประเทศในปี พ.ศ. 2470 นั้นราว 28 ล้านบาท ใน 28 ล้านบาทนั้นเราได้เงิน ในราว 200 ล้านบาทกว่า แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2476 ข้าวออกนอกประเทศในราว 27 ล้านบาท แต่ทว่าเงินที่จำหน่ายได้นั้นในราว 80 ล้านบาทกว่า แม้ปริมาณของข้าว ที่ออกนอกประเทศจะไล่เลี่ยกันในระหว่าง 2 ปี คือระหว่าง พ.ศ. 2470 กับ 2476 แต่จำนวนเงินที่ได้นั้นตกต่ำลงจาก 200 ล้านบาทกว่าเหลือ 80 ล้านบาทกว่าเท่านั้น ราคาข้าวที่ขายได้ในตลาดต่างประเทศในปี พ.ศ. 2470 ข้าวที่ 1 ราวหาบละ 10.68 บาท แต่ในปี 2476 และต่อมา ข้าวที่ 1 ขายในตลาดต่างประเทศแต่เพียงหาบหนึ่ง 4 บาทกว่าเท่านั้น ปัญหาที่ราคาข้าวตกต่ำ ต่อมาดังนี้จึงโยงมาถึงปัญหาหนี้สินของ ชาวนา ซึ่งรัฐบาลจะต้องเร่งรีบในการประนอมหนี้ และโยงไปถึงปัญหาที่อยู่ในความ สัมจมของพ่อค้าข้าว ซึ่งเราจะได้เห็นว่ามีโรงสีข้าวได้เลิกล้มไปไม่น้อย มูลเหตุเหล่านี้เกิด ขึ้นต้องอยู่ โดยจะเพาะหน้าทีของกระทรวงเศรษฐกิจ ก็คือ ในเรื่องการขนส่งและการ หารตลาด แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้านี้ หาได้บรรเทาความปริวิตกของชาวนา ที่หวัง พึ่งบารมีของรัฐบาลนี้ไม่จึงเป็นปัญหาที่เรา ควรจะพยายามแก้ไขหลักเศรษฐกิจให้ ดียิ่งขึ้นเป็นการส่งเสริมชาวนา ซึ่งเป็นการกระตุ้นหลังของประเทศ

หมายเหตุ หนังสือที่เสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบายไม่พบ จึงขอ นำคำอภิปรายหลักการประกอบการเสนอญัตติในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ มาแสดงแทน

การลงมติ : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 15/2478 (สามัญ สมัยที่ 2) วันเสาร์ที่ 12 ตุลาคม 2478 โดยที่ประชุมได้มีมติ ให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไป คะแนนเสียง 28 ต่อ 20 ดังนั้น ญัตติไม่ไว้วางใจนี้จึง ไม่มีการลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีคนใด หรือคณะรัฐมนตรี

ครั้งที่ 5 การขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย

- ผู้เสนอ** : นายเลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี
- ผู้ถูกอภิปราย** : รัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 5 โดยมี พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี
- สภา** : สภาผู้แทนราษฎร รัฐสภาชุดที่ 2
- รัฐธรรมนูญ** : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ไม่ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับการขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย แต่อาศัยข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2477 ข้อ 24 วรรคสอง และข้อ 54
- ที่ประชุมพิจารณา** : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 4/2479 (สามัญสมัยที่ 2) วันเสาร์ที่ 22 สิงหาคม 2479
- เหตุการณ์ประกอบ** : นายเลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ได้เสนอการอภิปราย ญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย เรื่อง การปรับปรุงภาษีอากร ต่อพระยามานวราชเสวี ประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยที่ประชุมได้มีมติให้เปิดอภิปรายทั่วไปและพิจารณาในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 4/2479 (สามัญสมัยที่ 2) วันเสาร์ที่ 22 สิงหาคม 2479 เมื่อได้มีการอภิปรายพอสมควรแล้ว ที่ประชุมได้มีมติให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไป
- ญัตติ** : นายเลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า คือก่อนที่สภาฯ จะตัดสินว่าจะรับหลักการหรือไม่ ผู้เป็นเจ้าของญัตติจำเป็นต้องแถลงเสียก่อนว่า ควรจะรับหลักการหรือไม่เสียก่อนอย่างนั้นใช่หรือไม่ ในการที่ข้าพเจ้าเสนอญัตตินี้ขึ้นก็โดยเหตุที่ว่าข้าพเจ้ารับหน้าที่เป็นผู้แทน

ปวงชนชาวสยาม มีความเห็นส่วนมากหรือโดยทั่วไปมีความเห็นข้องใจในการอันใด ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ข้าพเจ้าจะทำได้และมีสิทธิ์ที่จะทำได้แล้ว ก็มีสิทธิ์ที่จะทำสิ่งนั้น เรื่อง ภาษีอากรเป็นเรื่องที่รัฐบาลนี้เอง ได้รับอยู่แล้วว่ามีข้อบกพร่องเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง ค่าंना ซึ่งข้อบกพร่องนี้ไม่ได้หมายความว่ารัฐบาลนี้ทำบกพร่อง แต่เป็นข้อบกพร่อง ซึ่งมีมาแต่อดีตและรัฐบาลคิดจะปรับปรุงอยู่เสมอ ปัญหาข้อนี้ น่าจะตกไปแล้วรัฐบาล ก็รับว่าเป็นเรื่องที่ควรจะปรับปรุงกันโดยเหตุที่ผิดหลักแห่งการภาษีอากรโดยทั่วๆ ไป จริงอยู่อาจจะจะมีผู้กล่าวว่าภาษีใดบ้างที่ไม่ผิด การที่ข้าพเจ้ากล่าวว่าผิดหลักนี้ หมายความว่าถึงผิดหลักเป็นส่วนมาก ซึ่งปัญหาอื่นๆ เป็นปัญหาเพียงผิดหลักนิดหน่อย เท่านั้นเอง เมื่อความสนใจเช่นนี้มีแก่ประชาชน จึงต้องนำเรื่องภาษีอากรเข้ามาสู่สภาฯ แต่จะนำมาโดยวิธีใด ถ้านำมาโดยวิธีกระทรวงตามในทางปฏิบัติก็ทราบแล้วว่าได้ผลอย่างไรบ้าง คือมีการซักถามได้ 3 หนเท่านั้น เมื่อครบแล้วก็ไม่มีประโยชน์อะไร ถ้าจะมาทาง พระราชบัญญัติ ข้อบังคับก็ห้ามไว้คือต้องให้นายกรัฐมนตรีรับรอง เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้า ปฏิบัติได้ยากเพราะฉะนั้นจึงนำความนี้มาให้รัฐบาลปรับปรุง และเมื่อได้ชี้แจงแล้ว จะได้นำนโยบายและความรู้นั้นมาเผยแพร่เพื่อสนับสนุนรัฐบาลต่อไป นี่เป็นความ ประสงค์อันแท้ของข้าพเจ้า ด้วยเหตุนี้จึงได้นำญัตตินี้เข้ามาสู่สภาฯ แต่ถ้าหากว่าท่าน สมาชิกผู้ใดเห็นว่าไม่ควรที่จะให้พูดกันในเรื่องญัตตินี้แล้วขอวิงวอนให้ทราบเสียก่อน ว่า นั้นแหละจะเป็นทางที่สื่อความไม่สุจริตของรัฐบาล คือแทนที่จะทำความบริสุทธิ์ให้ รัฐบาล กลับจะทำให้รัฐบาลเสียหายในแง่อื่นอีกด้วย ต่อไปนี้จะได้นำความรู้สึกที่เกี่ยว กับภาษีอากรเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องภาษีอากรค่าंना ตามที่ข้าพเจ้าได้ตั้งข้อสังเกตไว้มี ข้อใหญ่ๆ อยู่ 2 ข้อ คือข้อที่ 1. มีว่า ภาษีอากรค่าंनाที่เก็บอยู่ในปัจจุบันนี้ไม่ถูกหลักภาษี ข้อหนึ่ง เลข 2. มีว่า ให้หาทางปรับปรุงให้ยุติธรรม เช่น ก. เลิกภาษีอากรค่าंनाแล้วตั้งเก็บ ภาษีอื่นแทนที่ หรือ ข. หาทางลดหย่อนแก่ผู้ทำนาไม่พอบริโภคน ค. หาทางลดหย่อน แก่ผู้ทำนาเสียหาย ง. ปรับปรุงวิธีการเร่งรัดภาษีอากร ข้อ 2. ญัตตินี้มีความประสงค์ จะทราบนโยบายของรัฐบาลเท่านั้นเมื่อได้ทราบเป็นที่พอใจแล้ว จะขอให้ผ่านระเบียบ

วาระไป คำว่าประสงค์จะทราบนี้ ข้าพเจ้าหมายความว่านอกจากข้าพเจ้าแล้วยังมีสมาชิกอื่นๆ ด้วย ซึ่งใครขอให้ท่านสมาชิกเหล่านั้นช่วยทำความเข้าใจกันในเรื่องนี้ ด้วยไปในคราวเดียวกัน สำหรับส่วนตัวข้าพเจ้าที่มีความข้องใจในเรื่องนี้อย่างไร จะขอแถลงในที่นี้ตั้งแต่บัดนี้ไป คือว่าในข้อ 1. เลข 1 ที่ว่า อากรรคานาที่เก็บอยู่ในปัจจุบันนี้ ไม่ถูกหลักภาษีนั้นคืออย่างไร หลักทั่วไปที่นิยมใช้ในการเก็บภาษีนั้นคืออย่างไร หลักทั่วไปนิยมใช้ในการเก็บภาษีนั้นก็มีหลักยุติธรรมและหลักประหยัด มีหลักอยู่ 4 หลัก หลักอื่นๆ นอกจากนี้ข้าพเจ้าจะไม่ตั้งใจปัญหาสำคัญก็คือสมรรถภาพและยุติธรรม ซึ่งในหลักนี้รัฐบาลเองหรือคนของรัฐบาลเอง เคยตั้งเป็นข้อยกเว้นไว้ว่า ภาษีชนิดใดๆ ก็ตาม ที่จะให้ถูกหลักทั้ง 4 หลักเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ ข้อนี้ข้าพเจ้าไม่เพียงเพราะฉะนั้นจึงจำเป็นจะต้องยกหลักว่าภาษีที่ไม่ยุติธรรมประเภทที่ควรจะแก้ไข และประเภทที่ยังไม่ควรจะแก้ไขปัญหาเรื่องอากรรคานาเป็นปัญหาที่จะต้องเพ่งเล็งว่าเป็นภาษีที่ไม่ยุติธรรมในประเภทที่ควรจะแก้ไขหรือไม่ ว่าถึงอากรรคานาตามที่รัฐบาลก่อนๆ ได้เคยจัดการทำหรือเก็บมาแล้วนั้น จริงอยู่ได้วางหลักขีดขึ้นถึง 4 ชั้น แต่ทางปฏิบัติและเกิดผลแท้จริงในปัญหาเรื่องยุติธรรมหรือไม่นั้น ได้ปรากฏแก่ประชาชนแล้วว่า เป็นภาษีที่ไม่ยุติธรรม และแม้จะแบ่งแยกก็ยังไม่ยุติธรรม เพราะเหตุว่าแบ่งเป็นแต่เพียงหลักใหญ่ๆ เท่านั้นเอง จะเห็นได้ว่าที่นาในจังหวัดอื่นๆ ที่ไกลตลาดค้า เช่น อุบล อุดร และจังหวัดใกล้เคียง ก็อยู่ในหลักอันเดียวกันกับจังหวัดมณฑลชั้นใน แต่การขนส่งและการทำให้เกิดโภคทรัพย์นั้นต่างกัน ซึ่งรัฐบาลน่าจะได้พิจารณา แต่หาได้พิจารณาหรือจัดการแก้ไขอย่างใดไม่ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ข้องใจในประชาชนโดยทั่วไป สำหรับผู้ที่ไม่ได้รับความยุติธรรมในเรื่องนี้ แต่เป็นของธรรมดา ถ้าผู้หนึ่งไม่ชอบอย่างหนึ่ง ก็ต้องมีอีกพวกหนึ่งชอบเสมอ แต่จะน้อยหรือมากเป็นอีกปัญหาหนึ่ง เพราะฉะนั้นขอให้สภายุติธรรม ผู้ที่พร้อมไปด้วยวิจาร์ณญาณอันสุขุมได้พิจารณาว่าควรจะเป็นอย่างไร และขอให้รัฐบาลชี้แจงข้อหนึ่งอีกข้อหนึ่งในเรื่องนี้รัฐบาลได้เคยตั้งกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาหาทางปรับปรุงภาษีอากรรคานาและภาษีอื่นๆ ปรากฏว่า

คณะกรรมการลงมติว่าให้แก้ไขเลิกภาษีอากรค่านา แต่แล้วฉบับนี้ก็หาได้กระทำไม่
ข้อนี้ข้าพเจ้าเองและราษฎรผู้รู้ชาวอันนี้ อยากจะทราบความเป็นจริงว่าเป็นอย่างไร
เพียงใด และถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ข้อนี้ข้าพเจ้าอยากจะขอรับ
ทราบจากรัฐบาลเพื่อจะช่วยเหลือโฆษณาสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลต่อไป นอกจากนี้
ยังมีอีกหลายข้อ ซึ่งเพื่อนของข้าพเจ้าจะได้อภิปรายต่อไป

การลงมติ : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 4/2479 (สามัญ
สมัยที่ 2) วันเสาร์ที่ 22 สิงหาคม 2479 โดยที่ประชุมมีมติ
ให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไปตามที่ นายเลียง ไชยกาล ซึ่งเป็นเจ้าของญัตติเสนอ และ
ไม่มีใครคัดค้าน จึงถือว่าญัตติดังกล่าวจะรับไป โดยไม่มีการลงมติไว้วางใจหรือ
ไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีคนใด หรือทั้งคณะรัฐมนตรี

ครั้งที่ 6 การขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย

- ผู้เสนอ** : นายอรุณ ทองป็ชโชติ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนคร (กรุงเทพฯ)
- ผู้ถูกอภิปราย** : คณะรัฐมนตรี คณะที่ 11 โดยมี นายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี
- สภา** : สภาผู้แทนราษฎร รัฐสภาชุดที่ 4
- รัฐธรรมนูญ** : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ไม่ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับการขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย แต่อาศัยอำนาจตามข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2477 ข้อ 24 วรรคสอง และข้อ 54
- ที่ประชุมพิจารณา** : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 8/2488 (สามัญสมัยที่ 2) วันจันทร์ที่ 6 สิงหาคม 2488
- เหตุการณ์ประกอบ** : นายอรุณ ทองป็ชโชติ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนคร (กรุงเทพฯ) ได้เสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในข้อนโยบาย เรื่อง การขึ้นค่าเช่าอาคารต่อพระยามานวราชเสวี ประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยที่ประชุมได้มีมติให้เปิดอภิปรายทั่วไปและพิจารณาญัตติดังกล่าวในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 8/2488 (สามัญสมัยที่ 2) วันจันทร์ที่ 6 สิงหาคม 2488 เมื่อมีผู้อภิปรายสลับกันระหว่างผู้เห็นด้วยและผู้คัดค้านในญัตติดังกล่าวเป็นเวลาพอสมควรแล้วประธานฯ จึงเสนอให้ลงมติ ซึ่งได้มีสมาชิกส่วนหนึ่งเสนอให้ดำเนินระเบียบวาระต่อไป แต่คณะรัฐมนตรีเสนอให้มีการลงมติในทางใดทางหนึ่งคือไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบตามที่คณะรัฐมนตรีเสนอ ประธานฯ จึงนัดให้มีการประชุมลงมติในวันที่ 9 สิงหาคม 2488 ในวันดังกล่าวก่อนการลงมติ นายอรุณ ทองป็ชโชติ ผู้เสนอญัตติฯ ได้ขอถอนญัตติดังกล่าว แต่คณะรัฐมนตรีเสนอไม่ให้มีการถอนเพื่อให้ลงมติ ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบตามข้อเสนอของคณะรัฐมนตรี ประธานฯ จึงได้ให้ที่ประชุมลงมติ

ญัตติ

(สำเนา)

รับที่ 458/2488 วันที่ 26 มิ.ย. 88

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎร

26 มิถุนายน 2488

เรื่อง ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในการขึ้นค่าเช่าอาคาร
จาก นายอรุณ ทองป็ชโชติ ส.ส.
กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปในนโยบายของรัฐบาล อันเกี่ยวกับกระทรวง
การคลังขึ้นค่าเช่าอาคารและเรียกเงินกินเปล่ากับผู้เช่าอาคารอยู่แล้วเกินขนาด

รายละเอียดจะได้อภิปรายในสภา ขอท่านได้นำญัตตินี้เข้าสู่ระเบียบวาระสภาได้
วินิจฉัยด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)

อรุณ ทองป็ชโชติ

(นายอรุณ ทองป็ชโชติ)

การลงมติ : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 9/2488 (สามัญ สมัยที่ 2)
โดยที่ประชุมมีมติด้วยคะแนนเสียงไว้วางใจ 74 และไม่ไว้วางใจ 5
จึงถือว่าคณะรัฐมนตรี ชุดนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีได้
รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร

LIART

ครั้งที่ 7 การขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีทั้งคณะ

- ผู้เสนอ** : พันตรี ควง อภัยวงศ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์กับคณะ
รวม 45 คน
- ผู้ถูกอภิปราย** : คณะรัฐมนตรี คณะที่ 17 โดยมี พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวา-
สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี
- สภา** : สภาผู้แทนราษฎร รัฐสภาชุดที่ 5
- รัฐธรรมนูญ** : อาศัยอำนาจตามมาตรา 34 ของรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489
- ที่ประชุมพิจารณา** : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ 3/2490 (สามัญ) วันจันทร์ที่ 19 พฤษภาคม 2490
ครั้งที่ 4/2490 (สามัญ) วันอังคารที่ 20 พฤษภาคม 2490
ครั้งที่ 5/2490 (สามัญ) วันพุธที่ 21 พฤษภาคม 2490
ครั้งที่ 6/2490 (สามัญ) วันพฤหัสบดีที่ 22 พฤษภาคม 2490
ครั้งที่ 7/2490 (สามัญ) วันศุกร์ที่ 23 พฤษภาคม 2490
ครั้งที่ 8/2490 (สามัญ) วันเสาร์ที่ 24 พฤษภาคม 2490
ครั้งที่ 9/2490 (สามัญ) วันจันทร์ที่ 26 พฤษภาคม 2490
- เหตุการณ์ประกอบ** : พันตรี ควง อภัยวงศ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กับคณะรวม
การอภิปราย 45 คน ได้ยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ
รัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2489 ในวันที่ 15 พฤษภาคม 2490 ต่อประธานสภาผู้แทน
ราษฎร นายพिंग ศรีจันทร์ โดยการอภิปรายในญัตติดังกล่าวใช้
เวลาทั้งสิ้น 7 วัน นับตั้งแต่วันที่ 19-26 พฤษภาคม 2490

ญัตติ
(สำเนา)

ด่วนมาก

สภาผู้แทน

15 พฤษภาคม 2490

เรื่อง ขอเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปในนโยบายของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 34
จาก สมาชิกสภาผู้แทน
ถึง ประธานสภาผู้แทน

ข้าพเจ้าขอเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจรัฐบาลทั้งคณะในนโยบายดังต่อไปนี้

1. ไม่สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตามนโยบายที่แถลงไว้
2. ไม่สามารถรักษานโยบายการเงินของชาติไว้ในทางที่มั่นคง ทำให้ฐานะการคลังล้มเหลวลงทุกทาง
3. ในทางเศรษฐกิจ ได้ดำเนินการเศรษฐกิจผิดพลาดไม่เหมาะสมแก่ภาวะการณปัจจุบัน เป็นเหตุให้ประชาชนเดือดร้อนในการครองชีพ
4. การต่างประเทศไม่อาจสร้างความเชื่อถือกับนานาประเทศตามนโยบายที่แถลงไว้
5. ใช้อำนาจทางการเมืองแทรกแซงในราชการประจำ ทำให้เกิดผลเสียหายแก่ราชการแผ่นดิน
6. ไม่สามารถรักษาฐานะของข้าราชการให้อยู่ในระดับที่สมควร ทำให้ข้าราชการขาดกำลังใจที่จะปฏิบัติราชการ
7. ในทางการศึกษาของชาติ รัฐบาลนี้ก็ไม่ได้ปรับปรุงและดำเนินการตามนโยบายที่แถลงไว้

8. ไม่สามารถค้นหาข้อเท็จจริงแถลงต่อประชาชนให้ทราบว่า ในหลวงรัชกาล
ที่ 8 สวรรคต เพราะเหตุใด

รายละเอียดจะได้แถลงเพิ่มเติมในสภา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)

ควง อภัยวงศ์

(นายควง อภัยวงศ์) ผู้เสนอ

การลงมติ : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 10/2490 (สามัญ) วัน
อังคารที่ 27 พฤษภาคม 2490 โดยที่ประชุมได้ลงมติไว้วางใจด้วย
คะแนนเสียง 80 ไม่ไว้วางใจ 55 และงดออกเสียง 16 จึงถือว่าคณะ
รัฐมนตรีทั้งคณะได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ 8 การขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

- ผู้เสนอ** : นายสมัคร สุนทรเวช กับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวม 65 คน
- ผู้ถูกอภิปราย** : รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (นายสมหมาย ฮุนตระกูล) ในคณะรัฐมนตรี คณะที่ 34 โดยมี นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี
- สภา** : สภานิติบัญญัติแห่งชาติ รัฐสภาชุดที่ 14
- รัฐธรรมนูญ** : อาศัยอำนาจตามมาตรา 159 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517
- ที่ประชุมพิจารณา** : ในคราวการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ครั้งที่ 17 วันพฤหัสบดีที่ 12 ธันวาคม 2517
- เหตุการณ์ประกอบ** : นายสมัคร สุนทรเวช และคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวม 65 คน ได้ยื่นเสนอญัตติด่วนขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัว (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง) ต่อนายประภาศน์ อวยชัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่ประธานรัฐสภา เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2517 โดยกล่าวหาว่า得有พฤติการณ์ของรัฐมนตรีบางคนในคณะรัฐบาลชุดปัจจุบันไม่เป็นที่น่าไว้วางใจที่จะสมควรดำรงตำแหน่งร่วมอยู่ในคณะรัฐบาลต่อไป โดยประธานสภานิติบัญญัติได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมในคราวการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ครั้งที่ 17 เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2517

ในขณะที่เดียวกันนายวิรัช กุมุทมาศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกท่านหนึ่งและคณะได้เสนอญัตติด่วนเพื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน โดยไม่มีการลงมติตามมาตรา 158 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 ซึ่งประธานสภานิติบัญญัติได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2517 เช่นกัน

ญัตติ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

วันที่ 6 ธันวาคม 2517

เรื่อง เสนอญัตติด่วนเพื่ออภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัว

เรียน ท่านประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่ประธานรัฐสภา

เนื่องด้วยขณะนี้ ได้มีพฤติกรรมของรัฐมนตรีบางคนในคณะรัฐบาลชุดปัจจุบัน เป็นที่น่าไว้วางใจที่จะสมควรดำรงตำแหน่งร่วมอยู่ในคณะรัฐบาลนี้ต่อไป

อาศัยอำนาจตามมาตรา 159 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 กระผม และเพื่อนสมาชิกผู้ร่วมลงนามข้างท้ายนี้ ขอเสนอญัตติด่วนต่อท่านประธานสภาฯ เพื่อเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวตามบันทึกที่แนบมาพร้อมกับฉบับนี้

จึงขอกราบเรียนมาเพื่อท่านประธานสภาฯ พิจารณา และได้โปรดกรุณาสั่งบรรจุญัตติด่วนนี้เข้าในวาระการประชุมคราวหน้าด้วย

ด้วยความเคารพอย่างสูง

สมัคร สุนทรเวช

(นายสมัคร สุนทรเวช)

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

(ผู้เสนอญัตติด่วน)

LIRT

บันทึกแนบญัตติเปิดอภิปรายตามมาตรา 159

เนื่องด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์และออกโทรทัศน์ ว่าการเปิดอภิปรายตามมาตรา 158 มีเบื้องหลังเพราะขัดผลประโยชน์เกี่ยวกับการประมูลโรงเหล็ก และมีการให้สินบนต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และอธิบดีกรมสรรพสามิตเป็นเงินถึง 100 ล้านบาท เพื่อเอาไปหาเสียงในการเลือกตั้งโดยกลุ่มนักการเมือง ซึ่งรวมทั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วยการกล่าวเช่นนี้เป็นเหตุให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติอาจเสียหาย และคณะรัฐมนตรีเสื่อมความศรัทธาจากประชาชน และยังกล่าวหาว่าสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติขอเปิดอภิปรายตามมาตรา 158 นี้ เป็นการดำริรัฐบาลข้างเดียว ซึ่งไม่ได้ตรงตามความเป็นจริง เจตนาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องการให้รัฐบาลแถลงข้อเท็จจริงให้ประชาชนทราบว่า รัฐมนตรีใช้อำนาจทางการเมืองแทรกแซงข้าราชการประจำหรือไม่เท่านั้น อันเป็นการบริหารราชการแผ่นดินโดยตรง แต่รัฐมนตรีผู้นี้กลับเห็นว่าการเปิดอภิปรายตามมาตราดังกล่าวสมาชิกได้สิทธิโดยไม่สุจริตและมีเบื้องหลัง โดยประสงค์จะให้รัฐบาลลาออกทั้งคณะ และทำให้การประมูลโรงเหล็กเปลี่ยนแปลงไป และยังกล่าวต่อไปอีกว่าต้องการให้เปิดอภิปรายตามมาตรา 159 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพราะมีการลงมติอันมีการแพ้วกัน

ฉะนั้น เพื่อสนองความต้องการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและตามวิถีทางรัฐธรรมนูญและทางการเมือง ข้าพเจ้าจึงขอเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 159 ไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ในพฤติการณ์ และในนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังดังกล่าวต่อไปนี้

1. การให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนดังกล่าวข้างต้นได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีหรือไม่
- 2.ใช้อำนาจทางการเมืองแทรกแซงในราชการประจำทำให้ข้าราชการประจำขาดกำลังใจในการปฏิบัติงานและมีการเล่นพรรคเล่นพวก

3. การให้สินบนในการประมูลโรงเหล้า
4. ไม่สามารถรักษานโยบายเงินของชาติไว้ ในทางที่มั่นคงทำให้ฐานะการคลัง ล้มเหลวลงทุกทาง ทำให้เกิดเงินเฟ้อ
5. ในทางเศรษฐกิจ ได้ดำเนินเศรษฐกิจผิดพลาดไม่เหมาะสมแก่ภาวะการณ์ใน ปัจจุบันเป็นเหตุให้ประชาชนเดือดร้อนในการครองชีพอย่างมากทั้งไม่สามารถแก้ไขได้ โดยทางตรงและทางอ้อม
6. ไม่ปฏิบัติราชการแผ่นดินตามกฎหมายที่ให้อำนาจไว้
7. สร้างสถานการณ์ให้เกิดความไม่เข้าใจอันดีต่อกันระหว่างสมาชิกสภา นิติบัญญัติแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีเป็นเหตุให้เสื่อมศรัทธาของประชาชน สำหรับรายละเอียดจะแถลงเพิ่มเติมในสภาอีกครั้ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

สมักร สุนทรเวช

(นายสมักร สุนทรเวช)

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

การลงมติ : ในคราวการประชุมสภานิติบัญญัติทำหน้ารัฐสภา ครั้งที่ 18 วันศุกร์ ที่ 13 ธันวาคม พุทธศักราช 2517 ที่ประชุมมีมติให้ความไว้วางใจต่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง นายสมหมาย สุนทรกุล ด้วย คะแนนเสียง 95 ไม่ไว้วางใจต่อ 21 เสียง จึงถือว่ารัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลังได้รับความไว้วางใจจากสภานิติบัญญัติทำหน้า ที่รัฐสภา

LIIRT

ครั้งที่ 9 การขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

- ผู้เสนอ : หม่อมราชวงศ์ศักดิ์กฤทธิ์ ปราโมช หัวหน้าพรรคกิจสังคมกับคณะ
รวม 156 คน
- ผู้ถูกอภิปราย : รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม (นายสมพร บุญยคุปต์)
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
(พลอากาศเอก ประสงค์ คุณะดิลก)
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
(พลเรือเอก อมร ศิริกายะ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายคม วสุรัตน์)
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายปรก อัมระนันท์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลเอก เล็ก แนวมาลี)
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายดำริ น้อยมณี)
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
(นายประเทือง กิรติบุตร)
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
(พลตำรวจเอก ชุมพล โลหะชาละ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
(นายประสิทธิ์ ณรงค์เดช)
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
(นาวาอากาศเอก วิมล วิริยะวิทย์)
ในคณะรัฐมนตรีคณะ ที่ 41 โดยมี พลเอก เกียติศักดิ์ ชมะนันท์
เป็นนายกรัฐมนตรี

สภา : รัฐสภา รัฐสภาชุดที่ 20

รัฐธรรมนูญ : อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 มาตรา 137 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติไว้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดสามารถเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ และในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฯ ได้บัญญัติไว้ว่า ต้องกระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ตามมาตรา 203 (2) อันเป็นการประชุมร่วมกันของรัฐสภาตามมาตรา 144 บัญญัติให้ใช้ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภาโดยอนุโลม แต่ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภาไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอเปิดอภิปรายฯ ไว้ ฉะนั้นต้องเทียบเคียงกับข้อบังคับการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ทั่วๆ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ข้อ 127

ที่ประชุมพิจารณา : ในคราวการประชุมร่วมกันของรัฐสภา
ครั้งที่ 5/2522 (สมัยวิสามัญ) วันพุธที่ 10 ตุลาคม 2522
ครั้งที่ 6/2522 (สมัยวิสามัญ) วันพฤหัสบดีที่ 11 ตุลาคม 2522
ครั้งที่ 7/2522 (สมัยวิสามัญ) วันศุกร์ที่ 12 ตุลาคม 2522 และ
ครั้งที่ 8/2522 (สมัยวิสามัญ) วันจันทร์ที่ 15 ตุลาคม 2522

เหตุการณ์ประกอบ : หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช หัวหน้าพรรคกิจสังคมกับการอภิปราย
คณะ รวม 156 คน ได้ยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลรวม 11 คน ต่อประธานรัฐสภา พลอากาศเอก หะริน หงสกุล เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2522 โดยใช้เวลาในการอภิปรายทั้งสิ้น 4 วัน คือ ตั้งแต่วันที่ 10, 11, 12 และ 15 ตุลาคม 2522 ซึ่งญัตติดังกล่าวได้พิจารณาหลังการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2523

ญัตติ

สภาผู้แทนราษฎร

27 กันยายน 2522

เรื่อง เสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล
ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 137 และมาตรา 203

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

พวกข้าพเจ้าผู้มีรายชื่อท้ายญัตติฉบับนี้ ขอเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อ
ลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 137 และ
มาตรา 203 ดังต่อไปนี้

ก. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคมทั้งสองท่าน

รัฐมนตรีกระทรวงนี้ขาดความรับผิดชอบในการบริหารราชการกระทรวง
คมนาคมให้มีประสิทธิภาพและปลอดภัย ไม่สามารถควบคุมและแก้ไขปัญหาด้านการ
ขนส่งทุกประเภท การดำเนินการบริหารด้านการขนส่งและโทรคมนาคมไม่ประหยัด
และไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข แต่เพิ่มราคาค่าบริการเกินกว่าความจำเป็น การจัด
บริการไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน การใช้ประโยชน์ของระบบสื่อสาร
ไม่ได้รับการสนับสนุนและไม่สะดวกรวดเร็ว การกระทำดังกล่าวผิดไปจากนโยบายของ
รัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อสภา

ข. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์

รัฐมนตรีกระทรวงนี้ไม่สามารถแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและการ
พาณิชย์ได้ ทำให้ภาวะการครองชีพสูงขึ้น ไม่สามารถรักษาระดับราคาสินค้าที่จำเป็น
ในการบริโภคและอุปโภคให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ไม่สามารถประกันราคาพืชผล
ให้แก่เกษตรกรได้ ไม่สามารถลดดุลย์การค้าที่เสียเปรียบกับต่างประเทศบางประเทศได้

การดำเนินการบริหารดังกล่าวสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันไม่ตรงกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อสภา

ค. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ทั้งสามท่าน

รัฐมนตรีกระทรวงนี้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและความสงบสุขของประชาชนได้ ไม่สามารถปราบปรามและป้องกันอาชญากรรมต่างๆ ได้ ไม่ได้ดำเนินการกระจายอำนาจไปสู่หน่วยงานในท้องถิ่น ประชาชนได้รับความเดือดร้อนในด้านการครองชีพ และการทำมาหากิน เช่น การเลี้ยงสุกร ที่ดินทำกิน และไม่สามารถแก้ไขปัญหาคณว่างงานตลอดจนปัญหาแรงงานได้ ไม่ได้พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในชนบท การศึกษาประชาชนล้าหลัง การบริหารราชการของรัฐมนตรีกระทรวงนี้ ไม่ได้ตรงตามเป้าหมายและนโยบายที่รัฐบาลได้แถลงไว้ต่อสภา

ง. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

การบริหารราชการของรัฐมนตรีกระทรวงนี้ สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้านพลังงาน เช่น น้ำมันและแก๊สขาดแคลนและมีราคาสูง การดำเนินการด้านองค์การแก๊สธรรมชาติล้าหลัง การดำเนินงานบริหารด้านการประมงต่างๆ เป็นที่เคลือบแคลงไปในทางมิชอบและไม่สนับสนุนอุตสาหกรรมในประเทศ การดำเนินการบริหารดังกล่าวนี้ ผิดไปจากนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อสภา

ด้านเหตุผลดังกล่าวเรียนมานี้ พวกข้าพเจ้าจึงขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลดังกล่าวมาแล้ว รายละเอียดจะได้แถลงเพิ่มเติมในสภา

ลงชื่อ

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

บ.ร.จ. ศักดิ์ฤทธิ์ ปราโมช

(ศักดิ์ฤทธิ์ ปราโมช)

การลงมติ : ในคราวการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 9/2522 (สมัยวิสามัญ)
วันอังคารที่ 16 ตุลาคม 2522 ซึ่งผลการลงมติเป็นดังต่อไปนี้

กระทรวงคมนาคม	ไว้วางใจ	ไม่ไว้วางใจ	งดออกเสียง
นายสมพร บุญยคุปต์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม)	90	34	0
พลอากาศเอก ประสงค์ คุณะดิลก (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม)	86	39	19
พลเรือเอก อมร ศิริกายะ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม)	105	18	20
กระทรวงพาณิชย์	ไว้วางใจ	ไม่ไว้วางใจ	งดออกเสียง
นายอบบ วสุรัตน์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์)	86	39	19
นายปรก อัมระนันท์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์)	86	37	18
กระทรวงมหาดไทย	ไว้วางใจ	ไม่ไว้วางใจ	งดออกเสียง
พลเอก เล็ก แนวมาลี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)	89	35	19
นายคำรัส น้อยมณี (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย)	94	31	18
นายประเทือง กิรติบุตร (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย)	89	35	18
พลตำรวจเอก ชุมพล โลหะชาละ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)	90	34	19
กระทรวงอุตสาหกรรม	ไว้วางใจ	ไม่ไว้วางใจ	งดออกเสียง
นายประสิทธิ์ ณรงค์เดช (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม)	89	34	20
นาวาอากาศเอก วิมล วิริยะวิทย์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม)	88	37	18

คะแนนเสียงไม่ไว้วางใจไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของรัฐสภา จึงถือว่ารัฐมนตรีทั้ง 11 คนได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภา

ครั้งที่ 10 การขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

ผู้เสนอ : นายสมักร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคประชากรไทย กับคณะ
รวม 94 ท่าน

ผู้ถูกอภิปราย : 1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
(นายประเทือง กীরติบุตร)
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
(นายบัญญัติ บรรทัดฐาน)
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
(พลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ)

ในคณะรัฐมนตรี คณะที่ 42 โดยมี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
เป็นนายกรัฐมนตรี

สภา : รัฐสภา รัฐสภาชุดที่ 20

รัฐธรรมนูญ : อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2521 มาตรา 137 วรรคหนึ่งที่มีบัญญัติไว้ว่า สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด สามารถเสนอญัตติ
ขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ และในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฯ ได้
บัญญัติไว้ว่า ต้องกระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ตามมาตรา 203 (2) อัน
เป็นการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ตามมาตรา 144 บัญญัติให้ใช้ข้อบังคับการประชุมของ
วุฒิสภา โดยอนุโลมแต่ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการ
ขอเปิดอภิปรายฯ ไว้ ฉะนั้นต้องเทียบเคียงกับข้อบังคับการประชุมร่วมกันของรัฐสภา
เก่าๆ ตามข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา ข้อ 127

ที่ประชุมพิจารณา : ในคราวการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 2/2524 (สมัยสามัญ) วันศุกร์ที่ 29 พฤษภาคม 2524 เป็นการอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลเพียง 3 ท่านเท่านั้น คือ

- พลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
- นายประเทือง กิริติบุตร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- นายบัญญัติ บรรทัดฐาน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

เพราะรัฐมนตรีอีก 6 ท่านได้พ้นจากตำแหน่งไปในการปรับปรุงคณะรัฐมนตรี ก่อนหน้าที่จะมีการอภิปรายในวันที่ 29 พฤษภาคม 2524 คือ

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายตามใจ ขำภโต)
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายวิสิทธิ์ ตันสัจจา)
3. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายไพโรจน์ ไชยพร)
4. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายเกษม ศิริสัมพันธ์)
5. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (นายโกศล ไกรฤกษ์)
6. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (นายไกรสร ตันติพงศ์)

เหตุการณ์ประกอบ : นายสมัคร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคประชากรไทยและคณะรวมการอภิปราย 94 คน ได้ยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

รัฐมนตรีเป็นรายบุคคลต่อประธานรัฐสภา พลอากาศเอก หะริน หงสกุล เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2523 ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 มาตรา 137 และมาตรา 203 (2) และขณะนั้นอยู่ในระหว่างปิดสมัยประชุมของรัฐสภาและรัฐสภาที่กำลังพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2524 ในชั้นของกรรมาธิการวิสามัญ เมื่อคณะกรรมการฯ พิจารณาเสร็จแล้ว จะต้องนำเข้าสู่การประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อพิจารณาในวาระ 2 และ 3 ซึ่งจะต้องมีการเปิดประชุมร่วมกันของรัฐสภาสมัยวิสามัญขึ้น แต่เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติงบประมาณเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการบริหารราชการ ดังนั้น จึงต้องพิจารณางบประมาณประจำปี 2524 ก่อน แต่เมื่อมีการพิจารณางบประมาณเสร็จ

สิ้นลง รัฐบาลได้เสนอให้ปิดประชุมสมัยวิสามัญโดยที่ยังไม่ได้พิจารณาญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี ดังนั้น จึงต้องรอให้เปิดประชุมสมัยสามัญ จึงได้มีการพิจารณาญัตติดังกล่าว

ต่อมา มีการปรับปรุงคณะรัฐมนตรี ในวันที่ 22 มกราคม 2524 ทำให้

- นายตามใจ ชำภโต พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
- นายโกศล ไกรฤกษ์ พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
- นายวิเศษฐ์ ดันส์จจา พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
- นายบัญญัติบรรทัดฐาน พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

และในการปรับปรุงคณะรัฐมนตรีในวันที่ 11 มีนาคม 2524 ทำให้นายบัญญัติบรรทัดฐาน เข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยอีกครั้งหนึ่ง

ญัตติ

สภาผู้แทนราษฎร

2 กันยายน 2523

เรื่อง เสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจในรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 137 และมาตรา 203

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

พวกข้าพเจ้าผู้มีรายชื่อท้ายญัตติฉบับนี้ขอเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 137 และมาตรา 203 ดังต่อไปนี้

ก. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ทั้งสองท่าน

รัฐมนตรีกระทรวงนี้ไม่สามารถบริหารงานให้ตรงตามเป้าหมายของนโยบายที่รัฐบาลได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา ไม่สามารถแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและการพาณิชย์ได้ ทำให้ภาวะการครองชีพสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่สามารถชะลอการเพิ่มขึ้นของระดับราคาสินค้า ไม่สามารถจัดให้มีสินค้าอุปโภคและบริโภคแก่ประชาชนอย่างสมบูรณ์ ไม่สามารถลดทอนโอกาสในการกักตุนสินค้าหรือการสร้างอำนาจผูกขาด ไม่สามารถประกันราคาผลผลิตของชาวไร่ให้ทันฤดูกาล การดำเนินการบริหารดังกล่าวสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนส่วนใหญ่เป็นอย่างมาก

ข. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ทั้งสองท่าน

รัฐมนตรีกระทรวงนี้ ไม่สามารถบริหารงานให้ตรงตามเป้าหมายของนโยบายที่รัฐบาลแถลงไว้ต่อรัฐสภา ไม่สามารถทำให้เกิดความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ไม่สามารถปราบปรามอาชญากรรมให้ลดลงได้ ไม่มีมาตรการป้องกันแก้ไข ขจัดเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางกตัญญู

ประชาชนได้ไม่สามารถปฏิรูประบบราชการให้มีประสิทธิภาพในการรับใช้ประชาชน ทั้งยังบริหารงานให้เกิดความแตกแยกในวงราชการ จนทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนและขาดความมั่นใจในการดำรงชีพ

ค. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ทั้งสองท่าน

รัฐมนตรีกระทรวงนี้ไม่สามารถดำเนินงานบริหารให้โรงงานอุตสาหกรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่สามารถควบคุมการผลิตให้ได้ปริมาณและคุณภาพตาม มาตรฐานที่ได้ตกลงไว้กับรัฐบาล ไม่สามารถควบคุมกำจัดของเสียและสารเป็นพิษ ไม่สามารถเร่งรัดการปิโตรเลียมให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วจนเป็น เหตุให้ล่าช้าและทำให้เสียเงินตราต่างประเทศในการส่งน้ำมันสำเร็จรูปเข้ามาใช้อย่าง ไม่ประหยัด ไม่สามารถควบคุมผู้เช่าโรงงานของรัฐให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญาได้ อย่างครบถ้วน ไม่สามารถส่งเสริมหรือสนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมให้มีเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการสร้างงานทั้งอุตสาหกรรมหนักก็ดำเนินการด้วยความล่าช้า นอกจากนี้ยังไม่ สามารถควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ละเว้นการทุจริตและรัดไถ ผู้ประกอบอาชีพอุตสาหกรรมได้ เป็นเหตุให้ประชาชนเดือดร้อน

นอกจากที่กล่าวมานี้รัฐมนตรีทั้งสามกระทรวงยังมีพฤติการณ์ในการบริหาร บางอย่างบางประการที่ส่อไปในทางไม่สุจริต ไม่ควรแก่การไว้วางใจ

ด้วยเหตุผลดังที่กราบเรียนมานี้ พวกข้าพเจ้าจึงขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติ ไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลรายละเอียดยจะขอแถลงเพิ่มเติมในสภา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

สมัคร สุนทรเวช

(นายสมัคร สุนทรเวช)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร

การลงมติ : ในคราวการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 3/2524 (สมัยสามัญ)
วันจันทร์ที่ 1 มิถุนายน 2524 โดยที่ประชุมได้มีมติด้วยคะแนนเสียง
ดังต่อไปนี้

1. พลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ivaivangjai 264 และไม่ivaivangjai 6
2. นายประเทือง กীরติบุตร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ivaivangjai 264 และไม่ivaivangjai 54
3. นายบัญญัติ บรรทัดฐาน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ivaivangjai 266 และไม่ivaivangjai 42 คะแนนเสียงไม่ivaivangjai ไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดของรัฐสภา จึงถือว่ารัฐมนตรีทั้ง 3 คน ได้รับความivaivangjai จากรัฐสภา

ครั้งที่ 11 การขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

- ผู้เสนอ** : พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ หัวหน้าพรรคชาติประชาธิปไตย
กับคณะ รวม 65 คน
- ผู้ถูกอภิปราย** : รัฐมนตรีกระทรวงการคลัง
รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
รัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์
รัฐมนตรีกระทรวงคมนาคม
รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย
รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ
รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ
ในคณะรัฐมนตรี คณะที่ 42 โดยมี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
เป็นนายกรัฐมนตรี
- สภา** : รัฐสภา รัฐสภาชุดที่ 20
- รัฐธรรมนูญ** : อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2521 มาตรา 137 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติไว้ว่าสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด สามารถเสนอญัตติ
ขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ และในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฯ ได้
บัญญัติไว้ว่าต้องกระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ตามมาตรา 203 (2) อนึ่งการ
ประชุมร่วมกันของรัฐสภาตามมาตรา 144 บัญญัติให้ใช้ข้อบังคับการประชุมของ
วุฒิสภาโดยอนุโลม แต่ข้อบังคับของวุฒิสภาไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปิดอภิปรายฯ
ไว้ ฉะนั้น ซึ่งต้องเทียบเคียงกับข้อบังคับการประชุมของรัฐสภาแล้ว ตามข้อบังคับฯ
วุฒิสภา ข้อ 127

ที่ประชุมพิจารณา : ในคราวการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 4/2525 (สมัยสามัญ) วันพุธที่ 2 มิถุนายน 2525 และครั้งที่ 4/2525 (สมัยสามัญ) วันพฤหัสบดีที่ 3 มิถุนายน 2525

เหตุการณ์ประกอบ : พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ และคณะรวม 65 คน ได้ยื่นการอภิปราย ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล รวม 8 กระทรวง ต่อประธานรัฐสภา พลอากาศเอก หะริน หงสกุล ในวันที่ 21 พฤษภาคม 2525 ในชั้นต้นประธานรัฐสภาได้ดำริให้มีการประชุม ในวันที่ 4 มิถุนายน 2525 แต่ทางรัฐบาลโดย พลตรี ประमाण อติเรกสาร รองนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้มีหนังสือถึงประธานรัฐสภาว่า รัฐบาลพร้อมจะตอบญัตติดังกล่าวในวันที่ 2 มิถุนายน 2525 และก่อนหน้านั้น ในวันที่ 21 พฤษภาคม นายปิยะณัฐ วัชรภรณ์ และคณะรวม 30 คน ได้เสนอญัตติร้องขอให้ออกเสียงลงคะแนนลับในการพิจารณาญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจเป็นรายบุคคล ตามข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา ข้อ 59 ซึ่งถือเป็นเอกสิทธิ์ของผู้ร้องขอ ดังนั้น การลงมติจึงเป็นการลงคะแนนลับ

ญัตติ

สภาผู้แทนราษฎร

วันที่ 21 พฤษภาคม 2525

เรื่อง ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล
กราบเรียน ท่านประธานรัฐสภา

ด้วยเป็นที่ตระหนกกันโดยทั่วไปในขณะนี้ว่าการบริหารงานบางอย่างของรัฐบาลในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาเกิดความผิดพลาดและบกพร่องหลายประการจนเป็นที่เดือดร้อนและเอือมระอาแก่ประชาชนทั่วไปเป็นอันมากและเป็นการไม่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภาซึ่งความผิดพลาดและบกพร่องดังกล่าวของรัฐบาลนี้ ได้ปรากฏในรูปของการประพัตติมิชอบบ้าง ความขัดแย้งกันระหว่างรัฐมนตรีในกระทรวงเดียวกันบ้าง ความไม่ประสานงานกันระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้องกันบ้าง ความล่าช้าในการดำเนินโครงการสำคัญๆ จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจเป็นส่วนรวมบ้างรวมทั้งการขาดประสิทธิภาพตลอดจนความเฉยเมยต่อหน้าที่ของรัฐมนตรีบางคน จนกระทั่งถูกขนานนามว่า “รัฐมนตรีไม่ประดับ” ซึ่งทั้งหมดนี้ปรากฏเป็นที่แจ้งชัด และเป็นที่โจษขานวิจารณ์กันทั่วไปในสถาบันต่างๆ ตลอดจนสื่อสารมวลชนหลายแขนงและในหมู่ประชาชนทั่วไป

ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 137 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 พวกกระผมตั้งมีรายนามข้างท้ายนี้ จึงขอเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี ซึ่งดำรงตำแหน่งและมีหน้าที่รับผิดชอบในกิจการของกระทรวงต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. กระทรวงการคลัง เกี่ยวกับความผิดพลาดในการดำเนินนโยบายทางการเงินการคลังอันเป็นเหตุให้ภาวะทางการเงินของประเทศต้องประสบความชะงักงัน ซึ่งเป็นผลสะท้อน ทำให้ภาวะเศรษฐกิจโดยทั่วไปทรุดโทรมลง การลงทุนไม่ขยายตัวและการว่างงานมีอยู่ดาษดื่นและมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นทุกวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลจากการ

ลดค่าเงินบาทชนิดปัจจุบันทันด่วนและฮวบฮาบทำให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศทรุดต่ำลงเรื่อยๆ จนใกล้ซีดล้มละลาย รวมทั้งการขาดดุลการค้า และดุลการชำระเงินอย่างหนักแบบไม่เคยปรากฏมาก่อนซึ่งผลทำให้รัฐบาลประสบกับการขาดดุลงบประมาณเนื่องจากเก็บภาษีไม่ได้ตามเป้าหมาย จนต้องลดค่าใช้จ่ายในภาครัฐบาลเป็นเงินหลายพันล้านบาท ซึ่งทำให้โครงการพัฒนาต่างๆ หยุดชะงักและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจเลวร้ายลงไปอีก และในประการสุดท้ายคือความผิดพลาดในการปรับปรุงโครงสร้างภาษีอากร ซึ่งผิดไปจากหลักความเป็นจริง โดยยึดแต่ทฤษฎีและวิชาการ จนกระทั่งประชาชนทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีรายได้ต่ำและเกษตรกรต้องรับภาระหนักอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน

2. **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** เกี่ยวกับนโยบายข้าว ซึ่งควรจะต้องกำหนดไว้อย่างแน่ชัดว่าจะช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอย่างไร ทั้งในด้านการผลิตและการตลาดควบคู่กันไป กลับปรากฏว่า การดำเนินงานขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) ก็ดี และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงดังกล่าวไว้ใน ข้อ 1 แล้วก็ดี มิได้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว คือ แทนที่จะช่วยเหลือเกษตรกรลดต้นทุนการผลิตและขายข้าวเปลือกได้ราคาดีขึ้น กลับเป็นการไปช่วยทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นและถูกกดราคารับซื้อข้าวเปลือกลง ซึ่งเป็นผลทำให้ในปีที่ผ่านมาเกษตรกรได้รับความลำบากเดือดร้อนแสนสาหัส ประกอบกับระยะนี้ เป็นช่วงโรงเรียนเปิดเทอม ซึ่งเกษตรกรทั่วประเทศต้องหาเงินมาใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลานซึ่งเป็นระยะที่ประจวบพอดีกับราคารับซื้อข้าวเปลือกตกต่ำลงถึงขีดสุด เป็นเหตุให้ขาดกำลังซื้อ จึงต้องวิ่งเต้นกู้หนี้ยืมสินเขามาใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา และยังคงเตรียมการสำหรับทำนาในปีต่อไป รวมทั้งนาปรังด้วย นับเป็นภาวะสุดแสนจะทันทานของเกษตรกรและถือว่าเป็นความผิดพลาดในการดำเนินนโยบายด้านการของรัฐบาลด้วย ทั้งในด้านการผลิตและการตลาดของพืชเศรษฐกิจทุกชนิด ซึ่งนอกจากข้าวแล้ว ยังมีมันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย ยางพาราอีกด้วย และได้คำนวณปริมาณผลผลิตผิดพลาดหมดโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวและอ้อย เป็นเหตุให้กระทบถึงราคาเป็นอย่างมาก

3. **กระทรวงพาณิชย์** เกี่ยวกับความไม่แน่นอนของนโยบายในการค้าต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการค้าข้าว ก่อให้เกิดภาวะข้าวไทยล้นตลาดจนต้องแข่งขันและตัดราคาส่งออกกันเอง จนเป็นเหตุให้ราคาข้าวเปลือกจากเกษตรกรตกต่ำลงจากราคาที่รัฐกำหนดเอาไว้เป็นอย่างมาก และการดำเนินการขององค์การคลังสินค้าซึ่งถึงแม้จะได้ทุ่มงบประมาณไปในการประมูลซื้อข้าวสารจากโรงสี จนต้องประสบกับการขาดทุนแล้ว ก็ยังไม่สามารถดึงราคาข้าวเปลือกให้สูงขึ้นได้ รวมทั้งการขัดแย้งกันระหว่างรัฐมนตรีว่าการและรัฐมนตรีช่วยว่าการในกรณีเทเลกซ์ติดต่อข้าวให้ต่างประเทศจนเป็นเรื่องอื้อฉาวเมื่อไม่นานมานี้ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของประเทศและกระทบกระเทือนต่อภาวะการค้าข้าวของประเทศไทยเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีความผิดพลาดในเรื่อง จังหวะในการระบายข้าวออกนอกประเทศ จนเป็นเหตุให้ข้าวไทยล้นตลาดและไม่สามารถระบายออกไปได้เท่าที่ควรทำให้ราคาข้าวภายในประเทศตกไปอย่างมาก

4. **กระทรวงอุตสาหกรรม** เกี่ยวกับความโลเลล่าช้าและขาดประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แก๊สธรรมชาติ และโรงงานแยกแก๊ส ซึ่งตามกำหนดควรจะเสร็จเรียบร้อยและดำเนินการได้แล้ว แต่จนกระทั่งบัดนี้ ก็ยังไม่มีการที่จะประมูลรับเหมาก่อสร้างได้เสร็จเมื่อไร ปัญหาเรื่องโรงงานโซดาแอชก็ยังคงคาราคาซังอยู่ว่าจะสร้างหรือไม่สร้าง และจะสร้างที่ไหน รัฐบาลไม่สามารถควบคุมและปราบปรามป้องกันการลักลอบขนแร่เถื่อนออกไปขายต่างประเทศเป็นเหตุให้ต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศไปปีละมหาศาล และนอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการค้าเงินนโยบายเรื่องอ้อยและน้ำตาล ซึ่งเป็นเรื่องขัดแย้งได้เถียงกันทุกปี และในปีที่ผ่านมา กระทรวงอุตสาหกรรมไม่สามารถควบคุมโรงงานให้ซื้ออ้อยจากชาวไร่ในราคาประกันได้ เป็นเหตุให้ชาวไร่ต้องถูกบีบให้ขายอ้อยในราคาถูกเพียงตันละ 400 บาท และราคาก็ลดต่ำลงเรื่อยๆ จนถึงตันละ 300 กว่าบาท จนกระทั่งในที่สุดโรงงานก็ปิดหีบหมดทั้งๆ ที่อ้อยยังเหลือค้างอยู่ในไร่อีกมากมาย ซึ่งนับว่าการดำเนินนโยบายเรื่องอ้อยและน้ำตาลของกระทรวงอุตสาหกรรมในปีที่ผ่านมาเกิดความผิดพลาด และก่อให้เกิดความเสียหายเดือดร้อนแก่ชาวไร่มากที่สุด

5. กระทรวงคมนาคม เกี่ยวกับเรื่องความล่าช้าและขาดประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบายด้านการคมนาคมที่สำคัญๆ เช่น การสร้างท่าเรือน้ำลึกที่แหลมฉบัง ซึ่งขณะนี้แม้แต่การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของราษฎรก็ยังไม่เสร็จเรียบร้อย นโยบายในการสร้างท่าเรือพาณิชย์ที่สัตหีบ สนามบินพาณิชย์ที่อุตะเทาะ สนามบินนานาชาติที่หนองจุกเห่า ก็ยังไม่มีข้อยุติว่าจะเอาอย่างไรกันแน่ ตลอดจนปัญหาในการดำเนินงานด้านรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงคมนาคม คือ องค์การขนส่งมวลชน การรถไฟฯ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) ซึ่งประสบกับการขาดทุนเป็นอย่างมาก และไม่สามารถปรับปรุงบริการให้ดีขึ้นได้ รวมทั้งการดำเนินงานขององค์การโทรศัพท์ที่ไม่สามารถติดตั้งโทรศัพท์สนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและยังมีเรื่องอื้อฉาวและเคลือบแคลงในการประมูลซื้อเครื่องอุปกรณ์โทรศัพท์จากต่างประเทศ และเรื่องนโยบายการสร้างทางของกรมทางหลวงเกี่ยวกับการกำหนดการปรับราคา (ค่า K) กำลังก่อให้เกิดปัญหาชะงักงันในโครงการสร้างทางต่างๆ อยู่เป็นอันมาก

6. กระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับความผิดพลาดในการดำเนินนโยบายด้านการเคหะโดยมีการดำเนินงานในส่วนที่ไม่ใช่งานของการเคหะเอง รวมทั้งปัญหาเรื่องการปฏิบัติตัวของข้าราชการทั้งฝ่ายตำรวจและฝ่ายปกครองที่ยังวางตัวเป็นนายประชาชนและบางครั้งถึงกับกดขี่ประชาชนและมีส่วนรู้เห็นการดำเนินธุรกิจซึ่งเป็นอบายมุขและผิดกฎหมายทั่วประเทศ ตลอดจนความบกพร่องในการจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและอุปกรณ์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เป็นเหตุให้โจรผู้ร้ายชุกชุมและประชาชนขาดสวัสดิภาพในชีวิตและทรัพย์สิน การระเบิดอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้นหลายครั้งหลายหนทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ทำความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สิน และเป็นการทำลายขวัญของประชาชนเป็นอย่างมาก โดยไม่มีมาตรการอะไรที่จะป้องกันได้เลย และเกิดมีการฆาตกรรมอย่างโหดเหี้ยมทารุณโดยใช้อาวุธสงครามขึ้นบ่อยครั้งในหลายท้องที่ทั่วประเทศ ซึ่งส่วนมากมักจะไม่สามารถจับกุมคนร้ายตัวจริงมาดำเนินคดีได้ ก็ถือเป็นเรื่องหนึ่งที่เป็นความบกพร่องของกระทรวงมหาดไทย

7. กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนของผู้ปกครองทั่วประเทศเรื่องเด็กไม่มีที่เรียน ซึ่งสืบเนื่องมาจากนโยบายในด้านการจัดการศึกษาที่ไม่แน่นอนและขัดแย้งกันเองภายในกรมต่างๆ และในขณะที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศเป็นคำสั่งห้ามเด็ดขาดมิให้รับฝากเด็กเข้าเรียน แต่ในทางปฏิบัติจริงๆ แล้วปรากฏว่า คนในกระทรวงศึกษาธิการเองและคนของฝ่ายรัฐบาลกลับรับฝากเด็กเข้าเรียนกันอย่างมากมาย เป็นเหตุให้เด็กที่ไม่มีเส้นสายและเด็กที่มีฐานะยากจนไม่สามารถเข้าเรียนได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งกำลังก่อให้เกิดความเดือดร้อนเป็นอย่างยิ่งในขณะนี้

8. กระทรวงการต่างประเทศ เกี่ยวกับเรื่องอื้อฉาวที่เจ้าหน้าที่ทางการทูตระดับสูงผู้หนึ่งของไทยถูกทางการสหรัฐฯ จับกุมและดำเนินคดีในข้อหาลักลอบนำยาเสพติดร้ายแรงมูลค่ามหาศาลส่งไปขายในสหรัฐฯ โดยแอบส่งไปกับถุงเมล็ดทุต ซึ่งได้รับเอกสิทธิ์ทางการทูตให้ผ่านการตรวจคนเข้าเมืองโดยไม่ต้องตรวจค้น เป็นที่อับอายขายหน้าและเสื่อมเสียชื่อเสียงของประเทศไทยเป็นอย่างมาก แสดงให้เห็นความหละหลวมและความบกพร่องของเจ้าหน้าที่และการขาดความระมัดระวังในการใช้เอกสิทธิ์ทางการทูตซึ่งเรื่องทำนองนี้ ถ้าหากเกิดขึ้นในต่างประเทศ รัฐมนตรีที่รับผิดชอบจะพิจารณาตัวเอง แต่ในเมืองไทยเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็แล้วกันไป ไม่มีผู้ใดจะแสดงความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สมควรที่จะได้มีการซักฟอกกันในสภาเพื่อให้เกิดความกระจ่างแก่ทุกฝ่าย

ฉะนั้น จึงกราบเรียนมาเพื่อขอได้โปรดพิจารณาบรรจุญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลดังที่ได้กล่าวมานี้เข้าระเบียบวาระประชุมของรัฐสภาเป็นการด่วนต่อไปด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ทสเอก เกரியงศักดิ์ ชมะนันท์

(เกரியงศักดิ์ ชมะนันท์)

พรรคชาติประชาธิปไตย

การลงมติ : ในคราวการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 4/2525 (สามัญ)
วันศุกร์ที่ 4 มิถุนายน 2525 โดยผลการลงมติเป็นดังต่อไปนี้ คือ

กระทรวงการคลัง

นายสมหมาย สุนทระกุล

ไว้วางใจ 299

ไม่ไว้วางใจ 163

นายไพจิตร เอื้อทวีกุล

ไว้วางใจ 299

ไม่ไว้วางใจ 160

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายชวน หลีกภัย

ไว้วางใจ 303

ไม่ไว้วางใจ 156

นายณรงค์ วงศ์วรรณ

ไว้วางใจ 345

ไม่ไว้วางใจ 117

นายบุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ

ไว้วางใจ 326

ไม่ไว้วางใจ 135

นายปรีดา พัฒนถาบุตร

ไว้วางใจ 330

ไม่ไว้วางใจ 130

กระทรวงคมนาคม

พลเรือเอก อมร ศิริกายะ

ไว้วางใจ 352

ไม่ไว้วางใจ 110

นายวีระ มุสิกพงศ์

ไว้วางใจ 296

ไม่ไว้วางใจ 171

นายมนตรี พงษ์พานิช

ไว้วางใจ 302

ไม่ไว้วางใจ 165

นายชุมพล ศิลปอาชา

ไว้วางใจ 309

ไม่ไว้วางใจ 152

กระทรวงมหาดไทย

พลเอก สิทธิ จิรโรจน์

ไว้วางใจ 348

ไม่ไว้วางใจ 119

นายบัญญัติ บรรทัดฐาน

ไว้วางใจ 293

ไม่ไว้วางใจ 170

นายโกศล ไกรฤกษ์

ไว้วางใจ 315

ไม่ไว้วางใจ 150

นายวิเชียร เวชสวรรค์

ไว้วางใจ 325

ไม่ไว้วางใจ 133

กระทรวงศึกษาธิการ

นายเกษม ศิริสัมพันธ์

ไว้วางใจ 326

ไม่ไว้วางใจ 133

นายขุนทอง ภูผิวเดือน

ไว้วางใจ 321

ไม่ไว้วางใจ 139

กระทรวงการต่างประเทศ

พลอากาศเอก สิทธิ เศวตศิลา

ไว้วางใจ 339

ไม่ไว้วางใจ 126

นายอรุณ ภาณุพงศ์

ไว้วางใจ 343

ไม่ไว้วางใจ 123

คะแนนเสียงไม่ไว้วางใจไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของรัฐสภาจึงถือว่ารัฐมนตรีทั้งหมดได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภา

LIART

ครั้งที่ 12 การขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

- ผู้เสนอ** : พลตรี ประमाण อติเรกสาร หัวหน้าพรรคชาติไทย กับคณะ
รวม 99 คน
- ผู้ถูกอภิปราย** : รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม (นายสมัคร สุนทรเวช) ใน
คณะรัฐมนตรี คณะที่ 43 โดยมี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
เป็นนายกรัฐมนตรี
- สภา** : สภาผู้แทนราษฎร รัฐสภาชุดที่ 21
- รัฐธรรมนูญ** : ในวาระเริ่มแรกของการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ได้มีบทเฉพาะกาลบัญญัติไว้ในมาตรา 203 (2) ให้การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจต้องกระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และให้ใช้ข้อบังคับของวุฒิสภาโดยอนุโลม ข้อบัญญัติเกี่ยวกับวิธีดำเนินการในการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ไม่มีบัญญัติไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แต่บัญญัติไว้ในข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา
- ในขณะนั้นบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฯ สิ้นสุดลงแล้ว แต่ยังไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ดังนั้นการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในครั้งนี้จึงอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 137 วรรคหนึ่ง และอาศัยข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ข้อ 126 โดยให้อนุโลมวิธีปฏิบัติในอดีตมาใช้บังคับ
- ที่ประชุมพิจารณา** : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 11/2526 (สมัยสามัญ) วันพุธที่ 13 กรกฎาคม 2526

เหตุการณ์ประกอบ : พลตรี ประมาณ อติเรกสาร หัวหน้าพรรคชาติไทย กับคณะ
การอภิปราย รวม 99 คน ได้ยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี (นายสมัคร สุนทรเวช) เป็นรายบุคคล เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2526 ซึ่ง นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้รับไว้และดำรงจะบรรจุเข้าระเบียบวาระในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 11/2526 (สมัยสามัญ) ในวันศุกร์ที่ 15 กรกฎาคม 2526 แต่เนื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมติดราชการ ซึ่งได้กำหนดนัดหมายไว้ก่อนแล้ว จึงขอเลื่อนการพิจารณาญัตติดังกล่าวให้เร็วขึ้นเป็นวันพุธที่ 13 กรกฎาคม 2526 แทน

ญัตติ

30 มิถุนายน 2526

เรื่อง เสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไป ไม่ไว้วาทะในรัฐมนตรีนายบุคคล
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 137

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าและคณะผู้มีรายชื่อท้ายญัตติฉบับนี้ ขอเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไป
เพื่อลงมติไม่ไว้วาทะในรัฐมนตรีนายบุคคล ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา 137 ดังต่อไปนี้

รัฐมนตรีนายการกระทรวงคมนาคม

เนื่องจากรัฐมนตรีนายการกระทรวงนี้ไม่สามารถบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไป
ตามนโยบายที่รัฐบาลได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา กล่าวคือ ไม่สามารถแก้ปัญหาทางด้านการ
คมนาคม รัฐมนตรีนายการกระทรวงนี้ไร้สมรรถภาพในการบริหารราชการแผ่นดิน ทำให้
เกิดความเดือดร้อน ระส่ำระสายและความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง หากปล่อยให้บริหาร
ราชการแผ่นดินสืบต่อไป บ้านเมืองจะประสบกับความหายนะจนสุดที่จะแก้ไขให้คืนดีได้
พวกข้าพเจ้าจึงจำเป็นต้องร่วมกันเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติ
ไม่ไว้วาทะในรัฐมนตรีนายการกระทรวงคมนาคม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา 137 ดังเรื่องต่อไปนี้

เนื่องจากรัฐมนตรีนายการกระทรวงคมนาคมไม่สนใจเสียงคัดค้านของประชาชน
สั่งให้การรถไฟฟ้าฯ ขึ้นค่าโดยสารอีก 7.50/0 โดยเฉลี่ยทันทีทั้งๆ ที่รัฐบาลชุดก่อนสั่ง
ให้ยับยั้งการขึ้นค่าโดยสารรถไฟฟ้าไว้ เพราะเกรงว่าจะทำให้ประชาชนเดือดร้อน รัฐมนตรีนาย
การกระทรวงคมนาคม ไม่เคยคำนึงถึงความเดือดร้อนของประชาชนผู้ยากไร้ แต่ได้
คิดคำนวณไว้ว่า หากการรถไฟฟ้าฯ ขึ้นค่าโดยสารตามโครงการแล้ว จะทำให้รัฐมีรายได้
เพิ่มขึ้นประมาณสองร้อยล้านบาทเศษ (ซึ่งในปัจจุบัน การรถไฟฟ้าฯ ขาดทุนอยู่หกร้อย
ล้านบาท) โดยมีข้ออ้างในการปรับปรุงค่าโดยสารเป็นระยะทางดังต่อไปนี้

สตางค์ : ก.ม.

ระยะทาง ก.ม.	ปัจจุบัน			เสนอใหม่		
	ชั้น 3	ชั้น 2	ชั้น 1	ชั้น 3	ชั้น 2	ชั้น 1
1-100	20	38	70	20	42.5	80
100-200	16	32	64	17	36	73
201-300	13	29	59	15	32.5	68
301 ขึ้นไป	12	26	56	14	29	64

การปรับเพิ่มค่าโดยสารตามอัตราข้างต้น จะเป็นการปรับเพิ่มดังนี้

ชั้น 1	เพิ่ม	14.4%
ชั้น 2	เพิ่ม	11.9%
ชั้น 3	เพิ่ม	5.9%

เพิ่มรวมโดยเฉลี่ย 7.1%

การปรับเพิ่มข้างต้น ผู้โดยสารชั้น 3 ที่เดินทางในช่วง 1-100 ก.ม. จะไม่กระทบกระเทือน และเป็นจำนวนผู้โดยสารถึง 57.6 ล้านคน หรือ 74% ของผู้โดยสารทั้งหมด

รายได้ที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น ได้พิจารณาเป็น 3 กรณี คือ

กรณีแรก ถ้าปริมาณโดยสารคงที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นปีละ 103 ล้านบาท

สอง ถ้าปริมาณโดยสารเพิ่ม 2% จะมีรายได้เพิ่มขึ้นปีละ 103 ล้านบาท

สาม ถ้าปริมาณการโดยสารเพิ่ม 4% จะมีรายได้เพิ่มขึ้นปีละ 165 ล้านบาท

เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ว่าขณะนี้ปริมาณการโดยสารเพิ่มโดยเฉลี่ยอยู่ 5.5% ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้มาจากตัวเลขการโดยสารช่วงเดือนมิถุนายน - สิงหาคม ของปี 2525 เทียบกับปี 2524 หากมีการเปลี่ยนแปลงอัตราค่าโดยสารตามที่เสนอ การรถไฟฯ เห็นว่าอย่างน้อยที่สุดการโดยสารยังคงจะเพิ่มไม่น้อยกว่า 2% ซึ่งจะทำให้การรถไฟฯ มีรายได้เพิ่มไม่น้อยกว่าปีละ 134 ล้านบาท สำหรับค่าระวางขนส่งสินค้านั้น สภาจะการตลาดยังไม่เอื้ออำนวยให้ปรับได้

การปรับอัตราค่าภาระดังกล่าวนี้ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม (นายมนตรี พงษ์พานิช) ได้มีบันทึกลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2525 ทำบันทึกของผู้อำนวยการกองแผนงานที่ คค. 0204 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2525 ให้ชะลอไว้ก่อน โดยแจ้งว่าสถานการณ์ยังไม่อำนวยให้ ในโอกาสเดียวกันได้สั่งให้ตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับการปรับปรุงรายได้ของการรถไฟฯ ให้เสร็จภายใน 2 เดือน

รายละเอียดเกี่ยวกับการปรับเพิ่มค่าภาระรถไฟนี้ พวกกระผมเห็นว่ายังมีขั้นตอนต่างๆ ที่สามารถที่จะระงับการขึ้นค่าโดยสารไว้ชั่วคราวได้ ถ้าหากว่าการรถไฟฯ ปรับปรุงหน่วยงานของการรถไฟฯ กลไกในการซ่อมสร้างตู้รถไฟ ตลอดจนพัฒนาพนักงานเจ้าหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชนปราบปรามการคอร์รัปชัน อดูรูว์ไหลต่างๆ ที่เป็นอยู่ในขณะนี้ได้แล้ว การรถไฟฯ ก็สามารถเลี้ยงตัวเองได้โดยไม่ต้องขึ้นราคา นำความเดือดร้อนมาสู่ประชาชนทั่วทั้งประเทศอย่างที่เป็นอยู่ในขณะนี้

สำหรับรายละเอียดทั้งหมดของเรื่องทีกล่าวข้างต้นนั้น จะได้แถลงต่อไปในสภา ทั้งนี้ ขอท่านประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้โปรดบรรจุมติของพวกกระผมเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเปิดอภิปรายทั่วไป ไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลเป็นการด่วนด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลตรี ประมาณ อดิเรกสาร

(ประมาณ อดิเรกสาร)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี

การลงมติ : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ 11/2526 วันพุธที่ 13 กรกฎาคม 2526 ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนี้ไปด้วยคะแนนเสียง 175 ต่อ 5 โดยไม่มีการลงคะแนนไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี

ครั้งที่ 13 การขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

- ผู้เสนอ : พลตรี ประमाण อติเรกสาร หัวหน้าพรรคชาติไทยกับคณะ
รวม 78 คน
- ผู้ถูกอภิปราย : รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พล.อ.สิทธิ จิรโรจน์) ใน
คณะรัฐมนตรี คณะที่ 43 โดยมี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
เป็นนายกรัฐมนตรี
- สภา : สภาผู้แทนราษฎร รัฐสภาชุดที่ 21
- รัฐธรรมนูญ : อาศัยอำนาจตามมาตรา 137 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521
- ที่ประชุมพิจารณา : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 3/2526 (สมัย
วิสามัญ) วันพฤหัสบดีที่ 15 กันยายน 2526
- เหตุการณ์ประกอบ : พลตรี ประमाण อติเรกสาร หัวหน้าพรรคชาติไทย (ยศ
การอภิปราย ขณะนั้น) กับคณะ รวม 78 คน ได้ยื่นญัตติขอเปิดอภิปราย
ทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
(พล.อ.สิทธิ จิรโรจน์) ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร นายอุทัย พิมพ์ใจชน ในวันที่ 8
กันยายน 2526 โดยประชาชน ได้บรรจุเข้าระเบียบวาระในคราวการประชุมสภาผู้แทน
ราษฎร ครั้งที่ 3/2526 (สมัยวิสามัญ) วันพฤหัสบดีที่ 15 กันยายน 2526 ซึ่งใน
วันดังกล่าวประธานได้กล่าวเปิดการประชุม และเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาญัตติ
ขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล แต่พลตรี ประमाण
อติเรกสาร กับผู้เสนอญัตติอื่นๆ ไม่ขอชี้แจงและอภิปรายใดๆ ประธานฯ จึงวินิจฉัยให้
ญัตติดังกล่าว ตกไปตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ข้อ 47

ต่อมา นายพินิจ จันทรสุรินทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำปางได้เสนอขอให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาตีความรัฐธรรมนูญ มาตรา 137 ในคราวการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 1/2527 (สมัยสามัญ) วันพุธที่ 9 พฤษภาคม 2527 ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้มีมติว่ารัฐสภามีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญ มาตรา 137 ได้ ขณะเดียวกันที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้ลงมติว่าญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลตามมาตรา 137 นั้น ถ้าไม่มีการถอนญัตติเสียก่อนแล้ว จะต้องมีการลงมติอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และจะนำข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ข้อ 47 มาบังคับใช้ ย่อมเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ และใช้บังคับไม่ได้

ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2/2527 (สมัยสามัญ) วันพฤหัสบดีที่ 17 พฤษภาคม 2527 จำสับเอก ทรงธรรม ปัญญาดี สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดเชียงราย กับคณะ ได้เสนอญัตติเรื่องให้พิจารณาผลการตีความรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2521 มาตรา 137 ให้ที่ประชุมพิจารณา และที่ประชุมได้มีมติว่าญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ซึ่งเสนอโดย พลตรี ประमाण อติเรกสาร และคณะยังคงมีผลอยู่ จากนั้น นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลก กับคณะ ได้เสนอญัตติเรื่องขอให้ดำเนินการให้มีการลงมติตามญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลของพรรคชาติไทยและคณะ ลงวันที่ 8 กันยายน 2526 ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยที่ประชุมได้ลงมติให้นำญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมาดำเนินการลงมติให้เป็นการเสร็จสิ้นโดยด่วนต่อไป

ญัตติ

สภาผู้แทนราษฎร

8 กันยายน 2526

เรื่อง เสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 137

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าและคณะผู้มีรายชื่อท้ายญัตติฉบับนี้ ขอเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 มาตรา 137 ดังต่อไปนี้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

เนื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงนี้ ไม่สามารถบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งได้แถลงไว้ต่อรัฐสภาหลายประการ กล่าวคือ

1. ไม่สามารถดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม เพื่อให้บังเกิดความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทั้งมิได้ดำเนินการในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้ลดลง ขาดความรับผิดชอบในการรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมตลอดถึงการไม่สามารถดำเนินมาตรการแก้ไขหรือขจัดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งใช้อำนาจหน้าที่ในการกดขี่ข่มเหงประชาชนและแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบด้วยหลักแห่งคุณธรรม

2. มิได้ดำเนินการทางการเมืองให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ไม่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชนในระบอบประชาธิปไตย กลับเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติละเมิดต่อบทบัญญัติของกฎหมายและกฎข้อบังคับ ตลอดทั้ง

ระเบียบแบบแผนที่ดีเป็นเหตุให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นศรัทธาในระบอบรัฐสภา ทั้งยังได้แสดงพฤติกรรมดูหมิ่นเหยียดหยามต่อบรรดาตัวแทนของปวงชนในโอกาสต่างๆ

3. ขาดความรับผิดชอบต่อการปฏิรูประบบราชการให้มีประสิทธิภาพในการรับใช้ประชาชน โดยขาดการติดตามและควบคุมให้หน่วยราชการปฏิบัติงานสนองความต้องการของประชาชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปัญหาค่าความเดือดร้อนในการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนในประเทศโดยสิ้นเชิง ปล່อยให้ประชาชนต้องต่อสู้กับการดำรงชีวิตไปตามยถากรรม เช่น กรณีปัญหาน้ำท่วมพื้นที่หลายแห่งในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเขตเมืองหลวงของประเทศ และประชาชนในชนบทที่ห่างไกลออกไปก็ต้องรับทุกข์ทรมานในสภาพที่คล้ายคลึงกัน

4. ไม่สามารถดำเนินการกวาดล้างแหล่งผลิตและจำหน่ายยาเสพติดให้โทษโดยเด็ดขาดนับพลัน อันเป็นสาเหตุให้บ่อนทำลายคุณภาพของทรัพยากรบุคคลของประเทศอย่างร้ายแรง ทั้งเป็นเหตุให้ประเทศชาติต้องสูญเสียเงินงบประมาณแผ่นดินในการปราบปรามเพิ่มมากขึ้นทุกปี และยังเป็นการทำลายเกียรติภูมิของชาติบ้านเมืองในสายตาของต่างประเทศทั่วโลก

5. บริหารงานบ้านเมืองโดยใช้อารมณ์ส่วนตัวอันวิปริตกดขี่ข่มเหงสุจริตชนในการประกอบสัมมาอาชีพเป็นการเพิ่มความเดือดร้อนให้แก่บรรดาประชาชนผู้ยากไร้โดยไม่เป็นธรรมชาติความนโยบายที่มีเหตุผล จนประชาชนไม่สามารถยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีพ

จากสภาพต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ประกอบกับเหตุผลอื่นๆ อีกหลากหลาย ซึ่งเป็นความล้มเหลวของการบริหารงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงเป็นการสมควรที่จะได้เปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยบริหารราชการแผ่นดินไป

สำหรับรายละเอียดทั้งหมด จะได้แถลงต่อไปในสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ ขอท่านประธานสภาผู้แทนราษฎรได้โปรดบรรจุญัตติของข้าพเจ้าทั้งหมดลงเข้าสู่การพิจารณา

ของสภาผู้แทนราษฎรเพื่อดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติมาตรา 137 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 เป็นการด่วนด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลตรี ประมาณ อติเรกสาร

(ประมาท อติเรกสาร)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี

การลงมติ : ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ 3/2527 (สมัยสามัญ) วันพฤหัสบดีที่ 24 พฤษภาคม 2527 โดยผลการลงมติเป็นดังนี้ คือ คะแนนเสียงไว้วางใจ 167 และไม่ไว้วางใจ 3 ซึ่งคะแนนเสียงไม่ไว้วางใจไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎรจึงถือว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้รับความไว้วางใจสภาผู้แทนราษฎร

(อ่านต่อฉบับหน้า)

นโยบายการศึกษาและผลการดำเนินงาน ของรัฐบาลไทยในรอบ 40 ปี (พ.ศ. 2475–2516) : การติดตามผลจากกระทู้ถามของ ส.ส.

สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์*

การตั้งกระทู้ถามเป็นหน้าที่ประการหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นสิ่งซึ่งแสดงถึงความสนใจของ ส.ส. ต่อเรื่องนั้น และเป็นสิทธิ์ส่วนบุคคลของ ส.ส. สามารถทำได้ในที่ประชุมสภานอกจากนี้ กระทู้ถามยังแสดงให้เห็นถึงนโยบายของรัฐบาล สภาพการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นๆ ด้วยเนื่องจากการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องจัดและดำเนินการให้แก่ประชาชนด้วยเรื่องหนึ่ง และเป็นหน้าที่ของ ส.ส. ที่ต้องติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของรัฐบาลในเรื่องนี้ด้วยเช่นกัน

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างการตั้งกระทู้ถามของ ส.ส. นโยบายการศึกษาของรัฐบาล และสภาพการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นบริบทของการศึกษาอันมีผลต่อเนื่องกันสามารถแบ่งการพิจารณาออกเป็น 5 ช่วง คือ

*อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา บางแสน จังหวัดชลบุรี

- ช่วงที่ 1. สมัยเริ่มแรกการปกครองระบอบประชาธิปไตย (พ.ศ. 2475-2481)
- ช่วงที่ 2. สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2482-2488)
- ช่วงที่ 3. สมัยยุติสถานการณ์สงครามและประกาศสันติภาพ (พ.ศ. 2488-2491)
- ช่วงที่ 4. สมัยฟื้นฟู บูรณะ และพัฒนาประเทศ (พ.ศ. 2491-2499)
- ช่วงที่ 5. สมัยเร่งรัดพัฒนาประเทศ (พ.ศ. 2500-2516)

ดังนั้น การติดตามผลการปฏิบัติงานของรัฐบาล สามารถศึกษาได้จากกระทู้ถามของ ส.ส. ที่เข้าสู่สภาในการประชุมสภาแต่ละครั้ง เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วง การรับทราบของรัฐบาล การดำเนินการแก้ไขหรือตัดสินใจกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะอย่างน้อยเป็นข้อมูลที่ชี้ให้เห็นความสนใจความตั้งใจ ตลอดจนความเอาใจใส่ต่อปัญหาการศึกษาของรัฐบาลแต่ละช่วงที่ ส.ส. นำมาถามในสภา

จากสภาพบริบทและนโยบายการศึกษาของรัฐบาลแต่ละช่วง สามารถสรุปเหตุการณ์และลักษณะสำคัญได้ดังนี้

นโยบายการศึกษาของรัฐบาลและสภาพพื้นฐานทางการศึกษา

ช่วงที่ 1. (พ.ศ. 2475-2481) ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองประมาณ 6 ปี มีรัฐบาลขึ้นมาบริหารประเทศช่วงนี้ 8 ชุด แดลงนโยบายการศึกษา 5 ชุด ไม่ได้แถลง 3 ชุด ในช่วงนี้มีเหตุการณ์ไม่สงบทางการเมืองเกิดขึ้นหลายครั้ง ประกอบกับสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกและสภาพสังคมเปลี่ยนไปเพราะระบอบการปกครองประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในวิถีทางของการปกครองแบบใหม่ รัฐบาลคือ “คณะราษฎร” ในขณะนั้นจึงมีนโยบายขยายโรงเรียนระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้นพร้อมกันนี้ก็มียุทธศาสตร์เพิ่มมากขึ้นให้ทั่วถึงในทุกท้องถิ่น และเพียงพอสำหรับการสอน รวมทั้งมีนโยบายขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น และเปิดสาขาวิชาระดับอุดมศึกษาให้กว้างขวางขึ้นด้วย

ช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2482-2487) สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยแรกมีรัฐบาลขึ้นมาบริหารประเทศ 2 ชุด แกลงนโยบายการศึกษาทั้ง 2 ชุด แต่ในช่วงนี้เป็นช่วงเวลาเดียวกับที่เกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา ประเทศไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำอย่างมาก สินค้ามีราคาแพงและขาดแคลนอีกทั้งปัญหาเงินเฟ้อ ส่วนสภาพสังคมศีลธรรมจรรยาเสื่อมลง บ้านเมืองเสียหายจากการถูกโจมตีทางอากาศรัฐบาลในช่วงนี้จึงมีนโยบายปรับปรุงและรักษาคุณภาพของการศึกษา ซึ่งด้อยลงเพราะนักเรียนต้องหยุดเรียนและโรงเรียนก็ต้องปิดเรียนหลายครั้งในระยะเวลาติดต่อกันนานๆ รวมทั้งในช่วงนี้รัฐบาลมีนโยบายปลุกใจให้มีความสำนึกในชาติ เน้นความรักชาติ ความสามัคคีและความเสียสละเพื่อชาติ ซึ่งออกข้อบังคับมาใช้ปฏิบัติ เรียกว่า “รัฐนิยม” ทั้งสิ้น 12 ฉบับ และมีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในขณะนั้นด้วย

ช่วงที่ 3. (พ.ศ. 2488-2491) เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลมากเพียงระยะเวลาประมาณ 3 ปีเศษ มีรัฐบาลขึ้นมาบริหารประเทศ 11 ชุด มีนายกรัฐมนตรี 5 คน แกลงนโยบายการศึกษา 8 ชุด ไม่ได้แกลง 2 ชุด ในช่วงนี้สภาพการเมืองยังคงไม่สงบ เพราะสงครามยังไม่ยุติ รัฐบาลต้องดำเนินนโยบายต่างประเทศกับฝ่ายสัมพันธมิตรเพื่อนำประเทศให้พ้นจากการเป็นผู้แพ้สงคราม ทำสัญญาสมบูรณแบบเป็นการชดใช้ค่าเสียหายจากสงครามด้วย จึงทำให้สภาวะทางเศรษฐกิจฝืดเคือง ส่วนสภาพทางสังคมบ้านเมืองยังคงได้รับความเสียหายจากภัยทางอากาศ โครงสร้างทางสังคมเปลี่ยนไปเพราะเกิดมีช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนมากขึ้น รัฐบาลในช่วงนี้มีนโยบายปรับปรุงการศึกษาให้ดีขึ้น จัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนและแบบเรียนให้มีเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน ช่อมแซมอาคารสถานที่ให้ดีขึ้นและส่งเสริมศีลธรรมจรรยาของนักเรียน โดยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตั้งแต่เด็ก

ช่วงที่ 4. (พ.ศ. 2492-2499) สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ช่วงที่ 2 รัฐบาลเน้นการฟื้นฟู บูรณะและพัฒนาประเทศ ช่วงนี้มีรัฐบาลขึ้นมาบริหารประเทศ 6 ชุด แกลงนโยบายการศึกษา 5 ชุด ไม่ได้แกลง 1 ชุด สภาพการณ์ทางการเมืองยังคงมีเหตุการณ์ไม่สงบ มีการปฏิวัติ รัฐประหารเกิดขึ้นหลายครั้งสภาพทางเศรษฐกิจ

รัฐบาลพยายามเร่งฟื้นฟูโดยสนับสนุนให้เอกชนมาลงทุนทำการค้าและธุรกิจมากขึ้น ลดบทบาทการผูกขาดทางการค้าของชาวจีน สงวนอาชีพบางอย่างไว้สำหรับคนไทย โดยเฉพาะ ส่วนสภาพทางสังคมช่วงนี้รัฐบาลปรับปรุงบ้านเมืองให้ทันสมัยขึ้น มีการจัดสวัสดิการทางสังคมหลายด้าน เช่น ที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินเป็นของตนเองให้แก่ประชาชน โดยได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศเพราะเข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ สำหรับด้านการศึกษารัฐบาลส่งเสริมการศึกษาด้านวิชาชีพ ขยายและยกระดับการอาชีวศึกษาออกไปอย่างกว้างขวาง ส่งเสริมและยกระดับวิชาชีพครูให้สูงขึ้น ปรับปรุงหลักสูตร แบบเรียนให้เหมาะสมแก่กาลสมัย นำวิทยาการสมัยใหม่เข้ามาทดลองใช้กับการศึกษา มีทุนการศึกษาให้ครู นักเรียนและข้าราชการสังกัดกรมกองต่างๆ ไปศึกษาต่อ ดูงาน ฝึกงาน ทั้งในและนอกประเทศ

ช่วงที่ 5. (พ.ศ. 2500-2516) เป็นช่วงที่รัฐบาลเร่งรัดพัฒนาปรับปรุงประเทศทุกด้านมีรัฐบาลขึ้นมาบริหารประเทศ 6 ชุด แลกเปลี่ยนนโยบายการศึกษาทุกชุด สภาพการณ์ทางการเมืองในช่วงนี้รัฐบาลบริหารประเทศด้วยการดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด รัดกุม มีมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเด็ดขาด สภาพทางเศรษฐกิจ รัฐบาลส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมและธุรกิจการค้ามากขึ้น มีทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศ สนับสนุนให้เอกชนลงทุนภายในประเทศมากขึ้น สภาพทางสังคม มีการอพยพของชาวชนบทเข้าสู่เมืองมากขึ้นเพื่อหางานทำ มีความแตกต่างด้านความเป็นอยู่และรายได้ของคนในเมืองกับคนในชนบท มีการรวมกลุ่มของคนในระดับการศึกษาและกลุ่มอาชีพเดียวกันเกิดขึ้นและมีบทบาทในการเรียกร้องต่อรัฐบาล จนเกิดเหตุการณ์จลาจลขึ้นในที่สุดด้านการศึกษารัฐบาลมีนโยบายขยายการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้นและขยายออกไปยังส่วนภูมิภาค ส่งเสริมด้านอาชีวศึกษาให้มีการฝึกปฏิบัติจริงมากกว่าเรียนทฤษฎี สนับสนุนให้เอกชนมีส่วนช่วยจัดการศึกษา และส่งเสริมวิทยฐานะของครูให้สูงขึ้น รวมทั้งสภาการศึกษา ตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่วางแผนการศึกษาโดยเฉพาะ

การวิเคราะห์กระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เกี่ยวกับการศึกษา

สามารถวิเคราะห์โดยจำแนกตามประเด็นต่างๆ ของการศึกษาซึ่งมีทั้งหมด 532 กระทู้ ดังนี้

1. ระดับการศึกษา มี 4 ระดับ การมัธยมศึกษามีกระทู้ถามมากที่สุดถึง 66 กระทู้ และการอนุบาลศึกษามีกระทู้ถามน้อยที่สุด คือมีเพียง 3 กระทู้ ส่วนการประถมศึกษาที่มี 52 กระทู้ และการอุดมศึกษามี 32 กระทู้

1.1 การอนุบาลศึกษา เริ่มมีกระทู้ถามเป็นครั้งแรกในช่วงที่ 3 ซึ่งตรงกับนโยบายของรัฐบาลที่กล่าวถึงเป็นครั้งแรกในช่วงนี้ นับว่าสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล เพราะเห็นได้ชัดว่าเริ่มมีกระทู้ถามเมื่อเริ่มมีนโยบายกำหนดไว้ แต่กระทู้ถามยังคงมีต่อในช่วงที่ 4 ทั้งๆ ที่นโยบายของรัฐบาลในช่วงที่ 4 มิได้กล่าวถึงเรื่องนี้เลย กล่าวได้ว่าเป็นความสนใจของ ส.ส. เองหรืออาจเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องมาจากการตั้งกระทู้ถามในช่วงที่ 3 ก็ได้ ส่วนช่วงที่ไม่มีนโยบาย เช่น ในช่วงที่ 1, 2 และ 5 ก็ไม่มีกระทู้ถามเรื่องนี้

1.2 การประถมศึกษา มีกระทู้ถามทุกช่วงตั้งแต่ช่วงที่ 1-5 เว้นว่างไปบ้าง ในระยะแรกของช่วงที่ 3 การประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐบาลต้องจัดให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง แต่จำนวนกระทู้ถามมีน้อยกว่าการมัธยมศึกษา ทั้งๆ ที่มีนโยบายการศึกษามากกว่า แม้ว่าการศึกษาระดับนี้จะได้ขยายตัวไปก่อนระดับมัธยมศึกษาแล้ว เพราะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2464 อันเป็นปีที่ประกาศใช้ พ.ร.บ. ประถมศึกษาเป็นครั้งแรก แต่จากกระทู้ถามพบว่ายังคงมีนักเรียนจำนวนมากที่เรียนจบประถมศึกษาแล้วไม่มีที่เรียนต่อ ซึ่งหมายถึงที่เรียนต่อระดับมัศึกษานั้นเอง ประเด็นนี้อาจเป็นสาเหตุให้ ส.ส. ตั้งกระทู้ถามถึงระดับมัศึกษามากกว่าระดับประถมศึกษาก็ได้ เพราะมีความจำเป็นที่จะต้องขยายการศึกษาให้สูงขึ้น

1.3 การมัธยมศึกษา เริ่มมีกระทู้ถามตั้งแต่ปีแรกที่เปลี่ยนแปลงการปกครองและมี ส.ส. ถาถามถึงทุกช่วงต่อเนื่องกัน เว้นว่างไปบ้างในระยะต้นของช่วงที่ 3

เช่นเดียวกับการประถมศึกษา แต่มีจำนวนกระทู้ถามมากกว่าการประถมศึกษา กระทู้ถามมากถามเกี่ยวกับเรื่องโรงเรียนมัธยมในส่วนภูมิภาคยังไม่เพียงพอ และนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาแล้วไม่มีที่เรียนต่อ ซึ่งนโยบายของรัฐบาลก็ต้องการให้ประชาชนได้รับการศึกษาสูงขึ้น และขยายโรงเรียนออกไปยังต่างจังหวัดให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การมัธยมศึกษาไม่ใช้การศึกษาภาคบังคับ ดังนั้น ในระยะแรกที่มีการสร้างโรงเรียนเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าเรียนอย่างทั่วถึงนั้น รัฐบาลจึงดำเนินการสร้างโรงเรียนระดับประถมศึกษาก่อน เมื่อประชาชนได้รับการศึกษาระดับเบื้องต้นนี้พอสมควรแล้ว จึงขยายระดับสูงขึ้นไปตามลำดับ

1.4 การอุดมศึกษา มีกระทู้ถามทั้ง 5 ช่วงเหมือนการประถมศึกษาและการมัธยมศึกษา แต่มีจำนวนกระทู้ถามน้อยกว่าการศึกษา 2 ระดับนี้ทั้งๆ ที่มีนโยบายการศึกษาที่กล่าวถึงการศึกษาระดับนี้มากกว่า กระทู้ถามเกี่ยวกับเรื่องนี้ส่วนมากถามถึงสาขาที่เปิดสอนว่ายังมีน้อยและจำนวนนักเรียนที่ต้องการเข้าเรียนมีมากกว่าจำนวนที่มหาวิทยาลัยจะรับได้อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษาในขณะนั้น ยังมีน้อยและยังอยู่ในกรุงเทพทั้งสิ้น ปัญหาเหล่านี้รัฐบาลทราบและดำริจะดำเนินการแก้ไขโดยระบุไว้ในนโยบายการศึกษาเพื่อเป็นแนวปฏิบัติ แต่ในทางปฏิบัติแล้วรัฐบาลยังไม่อาจดำเนินการได้โดยให้เหตุผลว่างงบประมาณมีจำกัดบุคลากรที่เหมาะสมยังมีไม่เพียงพอ ซึ่งจากกระทู้ถามพบว่า การอุดมศึกษาขยายตัวไปอย่างกว้างขวางทั้งในแง่สถาบันที่ตั้งขึ้นใหม่ และในการเปิดสาขาใหม่เพิ่มขึ้นมากมายในช่วงที่ 5

2. ลักษณะหรือประเภทของการศึกษา มี 4 ประเภท การอาชีวศึกษา มีกระทู้ถามมากที่สุดถึง 34 กระทู้ และการศึกษาผู้ใหญ่มีกระทู้ถามน้อยที่สุด คือ มี 10 กระทู้ ส่วนการฝึกหัดครูมี 13 กระทู้ การศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ มี 24 กระทู้

2.1 การอาชีวศึกษา เริ่มมีกระทู้ถามตั้งแต่ช่วงที่ 1 ถึงช่วงที่ 5 แต่ในช่วงที่ 2 และช่วงต้นของช่วงที่ 3 ขาดหายไประยะหนึ่ง เมื่อพิจารณานโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็สัมพันธ์กับกระทู้ถาม คือ เริ่มมีตั้งแต่ช่วงที่ 1 และขาดหายไป

ในช่วงต้นๆ ของช่วงที่ 3 นโยบายการอาชีวศึกษาของรัฐบาลเกือบทุกสมัยระบุไว้ว่า ต้องการให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ขยายสาขาด้านนี้ให้กว้างขวางออกไป และสนับสนุนให้ประชาชนหันมาโรงเรียนการอาชีวศึกษามากขึ้น นับเป็นเรื่องที่มีนโยบายการศึกษา มากที่สุด แต่จากกระทู้ถามยังไม่เป็นประเด็นที่มี ส.ส. ถามมากที่สุดในเรื่องนี้ อาจเป็น เพราะคำนิยามของคนไม่นิยมเรียนด้านนี้และรัฐบาลก็ไม่สามารถขยายระดับการศึกษา ด้านนี้ให้สูงขึ้น ทัดเทียมกับสายสามัญจึงไม่เป็นมูลเหตุจูงใจให้คนนิยมเรียน

2.2 การฝึกหัดครู เริ่มมีกระทู้ถามเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นครั้งแรกในช่วงที่ 3 และมีมากในช่วงที่ 4 ส่วนช่วงที่ 1, 2 และ 5 ไม่มีเรื่องนี้ แม้ว่าเรื่องนี้จะมีการระบุไว้ในนโยบายการศึกษาของรัฐบาลมากตั้งแต่ช่วงที่ 1 และมีต่อเนื่องมาทุกช่วงก็ตาม แต่ ส่วนมาก ส.ส. มักถามเรื่องราวเกี่ยวกับผู้ประกอบอาชีพครูอยู่แล้ว ไม่ได้ถามเรื่อง การผลิตครูหรือการเรียนการสอนของครู กล่าวได้ว่า ส.ส. ให้ความสนใจในเรื่องนี้ น้อยกว่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวครู ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในเรื่องของครู ดังนั้น เรื่องนี้จึงมี กระทู้ถามไม่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและทั้งๆ ที่มี ส.ส. มาจากอาชีพครูด้วย แต่ก็ไม่ได้ถามเรื่องการฝึกหัดครูเท่าที่ควร

2.3 การศึกษาผู้ใหญ่ เริ่มมีกระทู้ถามมาตั้งแต่ช่วงที่ 1 ขาดหายไปบ้างใน ตอนต้นของช่วงที่ 4 และไม่มีกระทู้ถามเรื่องนี้เลยในช่วงที่ 5 เมื่อพิจารณานโยบาย การศึกษาในเรื่องนี้ประกอบกัน ปรากฏว่ารัฐบาลได้กล่าวถึงนโยบายการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ ตั้งแต่ช่วงที่ 1 วางแผนไปบางตอนในช่วงที่ 4 และไม่มีระบุไว้ในนโยบายการศึกษาเลย ในช่วงที่ 5 เช่นเดียวกัน จึงนับว่ามีความสอดคล้องกันแต่เป็นที่น่าสังเกตว่าทำไมไม่มี ระบุไว้ในนโยบายของรัฐบาลในช่วงที่ 5 ทั้งๆ ที่การศึกษาผู้ใหญ่ก็พัฒนาและได้รับความ นิยมจากประชาชนมากขึ้นจนถึงปัจจุบัน

2.4 การศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ เรื่องนี้มีกระทู้ถามมาตั้งแต่ ช่วงที่ 1 และมีต่อเนื่องมาเรื่อยจนถึงช่วงที่ 5 เว้นระยะไปในช่วงที่ 3 เมื่อพิจารณานโยบายการศึกษาของรัฐบาล ปรากฏว่ารัฐบาลไม่ได้กล่าวถึงเรื่องนี้เลย นับว่าเรื่องนี้ ไม่ได้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา ดังนั้น กล่าวได้ว่าเป็นความสนใจของ ส.ส. เอง

ซึ่งอาจพบเห็นปัญหานี้และนำมาถามในสภา รัฐบาลก็รับทราบและแก้ไขปัญหานี้มา โดยตลอด มีการตั้งโรงเรียนโดยเฉพาะขึ้น และวิชาการด้านนี้ก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ นับว่าเป็นเรื่องเดียวที่ไม่มีนโยบายแต่มีกระทู้ถามอย่างสม่ำเสมอ

3. บุคลากรทางการศึกษา มี 2 ส่วน เรื่องของครู ซึ่งรวมถึงผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ สारวัตรศึกษา ผู้ตรวจการศึกษา ฯลฯ ทั้งหมด มีกระทู้ถามทั้งสิ้น 141 กระทู้ ส่วนเรื่องของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยเรื่องวินัย ความประพฤติและสวัสดิการของนักเรียนโดยเฉพาะมีกระทู้ถามเพียง 15 กระทู้

3.1 ครู ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ เรื่องนี้มีกระทู้ถามทุกช่วงต่อเนื่องกัน ทั้ง 5 ช่วง และมีจำนวนกระทู้ถามมากกว่าทุกเรื่องทุกประเด็น เมื่อพิจารณาจากนโยบายการศึกษาที่มีระบุไว้ทุกช่วงเช่นเดียวกัน แต่รัฐบาลบางชุดก็มีได้กล่าวถึงเรื่องนี้ ซึ่งต่างกับการตั้งกระทู้ถามของ ส.ส. ที่ถามถึงเรื่องนี้ต่อเนื่องติดกันแทบทุกปี มีเว้นไปเพียง 3 ปีเท่านั้น เรื่องที่ ส.ส. นำไปถามเป็นเรื่องเงินเดือน สวัสดิการของครูมากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องการส่งเสริมวิทยฐานะของครู การบรรจุและโอนย้ายครู และพฤติกรรมการประพฤติของครู รวมทั้งผู้บริหารการศึกษา ผู้ตรวจการศึกษา สारวัตรศึกษา ด้วย รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะครูประจำบาลในท้องที่ห่างไกล ได้ปรับปรุงอัตราเงินเดือน และเพิ่มสวัสดิการให้ตามที่มี ส.ส. ถามมาทุกสมัยแต่ก็ยังคงมีกระทู้ถามอยู่อย่างต่อเนื่อง กล่าวได้ว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ ส.ส. ให้ความสนใจถามมากที่สุดทุกช่วง ที่ทำการวิจัยครั้งนี้ อาจให้ข้อสังเกตได้ว่ามี ส.ส. ที่มาจากอาชีพครูด้วยจำนวนหนึ่ง จึงสนใจในความก้าวหน้าของวิชาชีพและความมั่นคงในหน้าที่การงาน

3.2 นักเรียน เรื่องนี้มี ส.ส. ถามถึงตั้งแต่ช่วงที่ 1 เว้นว่างไปในช่วงที่ 2 และช่วงที่ 3 ตอนต้น ในช่วงที่ 4 มี ส.ส. ถามถึงบ้าง และก็ว่างเว้นไปอีกในตอนต้นของช่วงที่ 5 เมื่อพิจารณานโยบายของรัฐบาลปรากฏว่ากล่าวถึงเรื่องนี้บ่อย ในช่วงที่ 1 ตอนต้นมีได้กล่าวถึงและในช่วงที่ 4 ก็มีได้กล่าวถึงเรื่องนี้เลย เรื่องส่วนมาก ส.ส. ถามถึงพฤติกรรมหรือความประพฤติของนักเรียนที่ประพฤติตัวไม่เหมาะสม เรื่องนี้เป็น

เรื่องวินัยของนักเรียนกับอีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องสวัสดิการของนักเรียน ได้แก่ การเบิกค่าเล่าเรียนของบุตรข้าราชการ การยกเว้นค่าเล่าเรียนแก่ผู้มีรายได้น้อยและมีบุตรหลายคน รวมทั้งการลดค่าโดยสารพาหนะเดินทางกลับไปเยี่ยมภูมิลำเนาของนักเรียนต่างจังหวัด การถ่ายรูปติดบัตรและการออกหนังสือรับรองการศึกษา เป็นต้น ซึ่งเรื่องเหล่านี้เป็นระเบียบของทางราชการอยู่แล้ว

4. การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการและสภาพแวดล้อม มี 3 เรื่อง เรื่องหลักสูตร แบบเรียนและอุปกรณ์การเรียน มีกระทู้ถามมากที่สุดคือ 38 กระทู้ และเรื่องอาคารสถานที่ มีเพียง 1 กระทู้ ส่วนผลศึกษาและกิจกรรมเสริมหลักสูตร มี 6 กระทู้

4.1 หลักสูตร แบบเรียนและอุปกรณ์การเรียน เรื่องนี้มีกระทู้ถามทั้ง 5 ช่วง และมีจำนวนมากทุกช่วงด้วย เมื่อพิจารณาจากนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็มีระบุไว้ทุกช่วง เช่นเดียวกัน จากกระทู้ถามเกี่ยวกับเรื่องนี้ส่วนมากจะเป็นเรื่องตำราเรียนขาดแคลน ออกจำหน่ายล่าช้า เนื้อหาเก่าไม่เหมาะสมกับกาลสมัย ซึ่งเรื่องนี้เห็นได้ชัดในช่วงที่ 1 ว่า เมื่อเปลี่ยนรัฐบาลใหม่เหตุการณ์บ้านเมืองเปลี่ยนไป ตำราเรียนก็ต้องปรับปรุงให้เหมาะสมขึ้น ส่วนในช่วงที่ 2 และ 3 ประเทศตกอยู่ในสภาวะสงครามจึงประสบปัญหาตำราเรียนขาดแคลน อุปกรณ์การเรียนมีไม่เพียงพอ แม้แต่กระดาษสำหรับจัดพิมพ์ก็มีราคาสูงขึ้นเป็นต้น เรื่องนี้รัฐบาลก็ถือเป็นปัญหาใหม่ที่ต้องรีบแก้ไข ซึ่งจากกระทู้ถามพบว่าในช่วงที่ 4-5 รัฐบาลพยายามส่งเสริมให้นักเรียนไทยที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ เมื่อกลับมาแล้วให้เขียนตำราเผยแพร่ความรู้ที่ทันสมัยเพื่อกระจายความรู้ให้แพร่หลายออกไปและเป็นการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการด้วยส่วนเรื่องการจัดพิมพ์รัฐบาลได้ติดต่อสำนักพิมพ์เอกชนเป็นแหล่งในการจัดพิมพ์เผยแพร่ตำราเพื่อทดแทนโรงพิมพ์ของรัฐบาลซึ่งมีน้อย และไม่อาจจัดพิมพ์ตำราได้ทันตามกำหนด

4.2 การผลศึกษาและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เริ่มมีกระทู้ถามตั้งแต่วางที่ 1 แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามีจำนวนกระทู้ถามน้อยในทุกๆ ช่วง และช่วงที่ 5 ก็

ไม่มีกระทู้ถามเกี่ยวกับเรื่องนี้ เมื่อพิจารณานโยบายของรัฐบาลก็มีกล่าวถึงไว้หน่อย โดยเฉพาะช่วงที่ 3, 4 และ 5 กล่าวถึงไว้เพียงช่วงละ 1 รัฐบาลเท่านั้น ช่วงที่ 1 และ 2 กล่าวถึงไว้พอสมควรโดยเฉพาะในช่วงที่ 2 รัฐบาลทุกชุดกล่าวถึงเรื่องนี้ การที่มีกระทู้ถามในเรื่องนี้น้อยในความเห็นของผู้วิจัยไม่คิดว่า ส.ส. ไม่เห็นความสำคัญ แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องปลีกย่อยของการศึกษาเมื่อเทียบกับเรื่องระดับของการศึกษาแต่ละระดับ หรือบุคลากรที่สำคัญของการศึกษา คือ ครู นักเรียน ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่กว่า แต่จากกระทู้ถามทำให้ทราบว่ารัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพลศึกษาออกโรงเรียน คือ ให้เป็นกีฬาประชาชน มีการแข่งขันระหว่างโรงเรียน ระหว่างจังหวัด และระหว่างภาคด้วย เพื่อต้องการให้กีฬาเป็นสื่อในการปลูกฝังคุณธรรมและลักษณะนิสัยอันพึงประสงค์

4.3 อาคารสถานที่ มีกระทู้ถามเพียง 1 กระทู้ ทั้งๆ ที่พิจารณาจากนโยบายของรัฐบาลแล้วพบว่า รัฐบาลแถลงนโยบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ตั้งแต่ปลายช่วงที่ 3ว่าจะปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เหมาะสมและให้เพียงพอแก่จำนวนนักเรียน ซึ่งนโยบายนี้มีได้ระบุสถานศึกษาระดับใดหรือประเภทใดอย่างชัดเจน เป็นการกล่าวกว้างๆ โดยทั่วไป และจากกระทู้ถามก็พบว่า มี ส.ส. ถามเรื่องนี้ โดยมีได้ระบุระดับการศึกษาเพียงกระทู้เดียว แต่จากการวิจัยพบว่าปัญหาเรื่องอาคารสถานที่ เช่น ยังมีไม่เพียงพอทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา อีกทั้งสภาพของอาคารสถานที่ของโรงเรียนประชาบาลหลายแห่งไม่เหมาะสมกับการใช้เป็นสถานที่เรียน และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในต่างจังหวัดยังไม่มี ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ ส.ส. ถามกันมากแต่ระบุระดับการศึกษาไว้ชัดเจน จึงจัดไว้ในหัวข้อตามระดับการศึกษานั้นๆ แต่ที่มีได้ระบุระดับการศึกษามีเพียงเรื่องเดียว การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ให้เหมาะสมนั้นเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการเอื้ออำนวยให้วิชาการก้าวหน้าขึ้นด้วย

5. การระดมสรรพกำลังเพื่อการศึกษา มี 3 เรื่อง สถานศึกษาเอกชน (โรงเรียนราษฎร์) มากที่สุด คือ 38 กระทู้ เรื่องงบประมาณและการวางแผนการ

ศึกษา มี 18 กระฐู เรื่องความช่วยเหลือกับต่างประเทศและนักเรียนไทยในต่างประเทศ มี 23 กระฐู

5.1 **งบประมาณและการวางแผนการศึกษา** เรื่องนี้มีกระฐูตามตั้งแต่ ช่วงที่ 1 เว้นช่วงที่ 3 เพียงช่วงเดียว แล้วมีต่อมาจนถึงช่วงที่ 5 เมื่อพิจารณาจากนโยบายการศึกษาพบว่ากล่าวถึงเรื่องนี้น้อยมาก ช่วงที่ 3 มีรัฐบาลเพียง 2 ชุด และช่วงที่ 5 มีรัฐบาล 3 ชุดที่กล่าวถึงนโยบายด้านนี้ในระยะแรกๆ รัฐบาลมิได้กล่าวถึงเรื่องนี้เลย ทั้งๆ ที่มี ส.ส. ถามถึงการขยายการศึกษาในระดับต่างๆ หรือเพิ่มเงินเดือน สวัสดิการให้แก่ครู หรือเรื่องใดก็ตามที่ต้องใช้เงิน รัฐบาลมักตอบว่ายังไม่อาจดำเนินการได้หรือดำเนินการได้อย่างค่อยเป็นค่อยไปตามกำลังงบประมาณ หรือ มิฉะนั้นก็ตอบตรงๆ ว่ามีงบประมาณจำกัด งบประมาณไม่พอ เป็นต้น แต่รัฐบาลในระยะแรกๆ ก็มีได้ระบุเรื่องนี้ไว้ในนโยบายให้ชัดเจนเลยว่าจะจัดสรรงบประมาณ หรือจะวางแผนการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางใด เพียงจะมีในช่วงหลังคือ ช่วงที่ 5 ที่เร่งรัดพัฒนาประเทศทุกด้าน มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแล้ว รัฐบาลจึงได้วางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ ไปด้วย

5.2 **สถานศึกษาเอกชน** เริ่มมีกระฐูตามตั้งแต่ช่วงที่ 1 จนถึงช่วงที่ 5 และเมื่อพิจารณานโยบายการศึกษาของรัฐบาลก็มีเรื่องนี้อยู่ด้วยทุกช่วงเหมือนกัน การสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชาติ เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลและช่วยรัฐบาลจัดการศึกษาให้กว้างขวางทั่วถึงมากยิ่งขึ้น จึงเป็นการระดมสรรพกำลังเพื่อการศึกษาทางหนึ่งแต่รัฐบาลก็ต้องควบคุม ดูแล มีมาตรการตรวจตรา การเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการทุกประการ ส่งเสริมสวัสดิการและความก้าวหน้าของครูให้เท่าเทียมกับครูโรงเรียนรัฐบาล ปัญหาของโรงเรียนราษฎร์จากกระฐูตามพบว่าโรงเรียนราษฎร์ขนาดเล็กมักประสบปัญหาขาดทุนเมื่อมีความผันผวนทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งโรงเรียนราษฎร์ของชาวต่างชาติด้วย แต่โรงเรียนราษฎร์ขนาดใหญ่ เก่าแก่ และได้รับความนิยมจากประชาชน มักไม่ประสบปัญหานี้ สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ แต่ก็พบว่าโรงเรียน

ราษฎรมักขอขึ้นค่าเล่าเรียนอยู่เสมอ เพราะยังได้เงินชดเชยจากรัฐบาลน้อย และไม่มีรายได้ทางอื่นแต่อย่างไรก็ตามรัฐบาลยังคงสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนราษฎรมาโดยตลอด

5.3 ความช่วยเหลือ ร่วมมือจากต่างประเทศและนักเรียนไทยในต่างประเทศ เรื่องนี้มี 2 ประเด็นคือ เรื่องความช่วยเหลือ ร่วมมือกับต่างประเทศในด้านการศึกษา และเรื่องนักเรียนไทยในต่างประเทศ ซึ่งในช่วงที่ 1 และ 2 มักเป็นเรื่องนักเรียนไทยในต่างประเทศเป็นส่วนมากที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะมีการส่งนักเรียนไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศมาก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว และเป็นความหวังว่าบุคคลเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญในการกลับมาพัฒนาประเทศแต่ในช่วงสงคราม ประสบปัญหาเรื่องการส่งไปเรียน การเดินทางกลับเนื่องจากการคมนาคมและเหตุผลทางการเมือง จึงขาดหายไปในช่วงที่ 3 แต่ภายหลังสงครามสงบ ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การระหว่างประเทศ จึงได้รับความช่วยเหลือร่วมมือกันทางด้านการศึกษามากขึ้น ส่วนการส่งนักเรียนไปเรียนต่างประเทศยังคงมีอยู่ และเป็นส่วนหนึ่งที่ได้รับการช่วยเหลือจากต่างประเทศด้วย เพราะมีทุนจากต่างประเทศเข้ามามากมาย และได้จัดสรรไปให้กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ อย่างทั่วถึง

ข้อที่น่าสนใจในเรื่องนี้คือ นโยบายการศึกษาของรัฐบาลมิได้กล่าวถึงเรื่องนี้เลย ทั้งๆ ที่ในทางปฏิบัติมีเรื่องนี้อยู่ด้วย และหลังสงครามคือ ช่วงที่ 3 เป็นต้นไป เป็นช่วงที่มีการติดต่อกับต่างประเทศมาก แต่ปรากฏว่าไม่มีกระทู้ถามเกี่ยวกับเรื่องนี้เลย มีถามในตอนปลายของช่วงที่ 4 อีกเพียงระยะหนึ่งเท่านั้น และในช่วงที่ 5 ก็ไม่มีเลย เรื่องนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นความสนใจของ ส.ส. ที่นำมาถามเพราะไม่มีระบุไว้ในนโยบาย

6. การศึกษาอื่นๆ ในหมวดนี้ไม่มีระบุไว้ในนโยบายการศึกษาตั้งแต่อดีตมา และไม่สามารถจัดลงในหมวดใดได้ จึงได้รวบรวมเป็นเรื่องการศึกษาอื่นๆ ซึ่งจากกระทู้ถามมีอยู่ 7 เรื่อง แต่ละเรื่องมีจำนวนไม่มากนัก และกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละช่วงที่ ส.ส. นำไปถาม เป็นปัญหาในขณะนั้น ดังเช่นเรื่องดังต่อไปนี้

6.1 การทรงพระอักษรของ ร. 8 มีกระทู้ถามเพียง 1 กระทู้ในช่วงที่ 1 เท่านั้น ซึ่งขณะนั้นเป็นรัชสมัยของพระองค์ท่าน แต่พระองค์ยังทรงศึกษาอยู่ต่างประเทศ พลภณิกกรจึงสนใจในการทรงพระอักษรของพระองค์ตลอดจนกำหนดเวลาในการเสด็จนิวัติสู่พระนคร จึงมี ส.ส. ถาถามถึงเรื่องนี้โดยละเอียด แสดงถึงว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ยังคงผูกพันกับประชาชนเสมอมา

6.2 การทำพจนานุกรมฉบับใหม่ มีกระทู้ถามเพียง 1 กระทู้ในช่วงที่ 2 เรื่องนี้เป็นผลมาจากการปรับปรุงตัวอักษรไทยในช่วงรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม สมัยแรกดังนั้นจึงต้องจัดทำพจนานุกรมใหม่ โดยใช้ตัวสะกดแบบใหม่ที่เปลี่ยนไป แต่เรื่องนี้ก็มีได้ทำจนสำเร็จออกมาเป็นรูปเล่ม

6.3 การปรับปรุงตัวอักษรไทย มีกระทู้ถาม 3 กระทู้ในช่วงที่ 2 เพียงช่วงเดียว เรื่องนี้เป็นผลมาจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญของรัฐบาลในขณะนั้น มี ส.ส. หลายคนถามถึงและคัดค้านไม่เห็นด้วยกับเรื่องนี้ รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์กันมากกว่า เป็นภาษาวิบัติ ผิดกับความเคยชินในการใช้ภาษาไทยแต่เดิมมา แต่รัฐบาลชี้แจงถึงความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงภาษาใหม่ และใช้ภาษาแบบใหม่นี้อยู่เพียงระยะหนึ่ง (พ.ศ. 2485-2487) ก็ยกเลิกไป

6.4 การตีความประวัติศาสตร์และวรรณคดีไทย มีกระทู้ถาม 3 กระทู้ ในช่วงที่ 2 เช่นเดียวกัน เรื่องนี้ก็มีสาเหตุมาจากการเน้นความมีเอกลักษณ์ของชาติ ปลุกฝังความรู้สึกและกระตุ้นให้เห็นว่าบรรพบุรุษของไทยมีความสามัคคี เสียสละ เพื่อชาติ ซึ่งสถานการณ์ขณะนั้นจะสอดคล้องกับเรื่องนี้ เพราะอยู่ในระหว่างสงคราม รัฐบาลต้องการปลุกใจให้รักชาติจึงพิจารณาศึกษา ตีความประวัติศาสตร์ วรรณคดี หยิบยกออกมาเป็นตัวอย่างสอนประชาชนให้ยึดถือเป็นแบบอย่างในเรื่องของความรักชาติ

6.5 การศึกษาของสตรี มีกระทู้ถาม 3 กระทู้ในช่วงที่ 2 เช่นกัน ความจริงเรื่องนี้มิได้ระบุไว้ในแผนการศึกษาฉบับ พ.ศ. 2475 และ พ.ศ. 2479 ด้วย เนื่องจากสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง ผู้หญิงมีโอกาสเข้าเรียนหนังสือน้อยกว่าผู้ชายเป็น

เพราะค่านิยมของสังคม แต่เมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาโดยเท่าเทียมกัน เพราะถือว่าเป็นพลเมืองของชาติ เช่นกัน ยิ่งกว่านั้นในช่วงที่ 2 รัฐบาลมีนโยบายยกสถานภาพของผู้หญิงให้สูงขึ้น เน้นบทบาทสตรีว่ามีความสำคัญต่อชาติไม่แพ้ผู้ชาย ดังนั้นวิชาชีพเฉพาะของสตรี ได้แก่ การเรือน การช่างสตรี และการพยาบาล ฯลฯ ซึ่งขณะนั้นมีเปิดสอนเพียงระดับต้น เท่านั้น รัฐบาลจึงขยายสาขาและยกระดับการศึกษาในแขนงเหล่านี้ให้สูงขึ้น ก้าวหน้าขึ้น จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการยกระดับการศึกษาวิชาชีพของสตรีโดยเฉพาะให้สูงขึ้น และพัฒนาต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนี้

6.6 **คุรุสภา** เรื่องนี้มีกระทู้ถาม 5 กระทู้ในช่วงที่ 3 และ 4 อันที่จริงเรื่องนี้ น่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องครู เพราะคุรุสภาทำหน้าที่ปกป้อง รักษาสิทธิประโยชน์ อันพึงได้ของครู รวมทั้งส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพครู แต่จากกระทู้ถามเป็นการถามถึงการจัดตั้งคุรุสภา การดำเนินงาน การบริหารงาน และวิธีการส่งเสริมวิชาชีพครู เป็นส่วนมาก เรื่องนี้จึงเป็นการถามถึงตัวองค์กรคุรุสภามากกว่าตัวครู คุรุสภาเริ่มตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2488 ซึ่งเป็นช่วงที่ 3 ดังนั้น จึงเริ่มมีกระทู้ถามเป็นครั้งแรกในช่วงที่ 3 และมีต่อไปถึงช่วงที่ 4 แต่เป็นที่น่าแปลกใจว่าทำไมหลังจากนี้จึงไม่มีกระทู้ถามอีก ทั้งๆ ที่คุรุสภาก็ยังคงดำเนินงานมาถึงปัจจุบัน

6.7 **การผลิตพยาบาล** เรื่องนี้มีกระทู้ถามเพียง 2 กระทู้ในช่วงที่ 4 การผลิตพยาบาลนี้ไม่ได้มีระบุไว้ในนโยบายการศึกษาของรัฐบาล แต่ไปมีอยู่ในนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งรับผิดชอบในเรื่องนี้โดยตรง กระทรวงศึกษาธิการยังไม่มีส่วนในการผลิตหรือจัดการศึกษาด้านนี้จากข้อมูลที่ได้รับมามีเรื่องนี้น้อยมาก มีปรากฏอยู่ช่วงเดียว แล้วไม่มีอีกเลยกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องเฉพาะด้าน ส่วนกระทู้ถามก็ตามเกี่ยวกับการผลิตพยาบาลว่า ยังมีสถาบันการผลิตน้อย และยังผลิตได้น้อยไม่เพียงพอ กับความต้องการ เมื่อรัฐบาลตอบว่ามีนโยบายขยายสถาบันการผลิตพยาบาลให้กว้างขวางขึ้น และสามารถผลิตได้เพียงพอกับความต้องการ จากนั้นก็ไม่มีกระทู้ถามเรื่องนี้เลย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าทั้ง 5 ช่วง ตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2516 รวมระยะเวลาโดยประมาณ 40 ปี มีจำนวนกระทู้ถามทั้งสิ้น 532 กระทู้ ช่วงที่ 1 (พ.ศ. 2475-2481) มี 170 กระทู้ หรือประมาณร้อยละ 31.95 ช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2482-2487) มี 79 กระทู้ หรือประมาณร้อยละ 14.84 ช่วงที่ 3 (พ.ศ. 2488-2491) มี 38 กระทู้ หรือประมาณร้อยละ 7.14 ซึ่งน้อยกว่าช่วงใดๆ ช่วงที่ 4 (พ.ศ. 2492-2499) มี 191 กระทู้ หรือประมาณร้อยละ 35.90 ซึ่งมากกว่าช่วงใดๆ และช่วงที่ 5 (พ.ศ. 2500-2516) มี 54 กระทู้ หรือประมาณร้อยละ 10.15

สถานภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ตั้งกระทู้ถามเกี่ยวกับการศึกษา

ในระหว่าง พ.ศ. 2475-2616 มีรัฐบาลขึ้นมาบริหารประเทศทั้งสิ้น 32 ชุด แดลงนโยบายการศึกษา 23 ชุด ไม่ได้แกลง 7 ชุด มีกระทู้ถามเกี่ยวกับการศึกษา 532 กระทู้ รัฐบาลตอบในที่ประชุมสภา 329 กระทู้ตอบในราชกิจจานุเบกษา 203 กระทู้ เป็นกระทู้ถามด่วน 16 กระทู้ และกระทู้ถามธรรมดา 516 กระทู้ มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 12 ครั้ง สมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งส่วนมากเป็นผู้ชาย มีหลักฐานว่าผู้หญิงได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2492 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งที่ 7 (5 มิถุนายน 2492) อายุโดยเฉลี่ยส่วนมากอยู่ในระหว่างอายุ 30-50 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและอนุปริญญา เมื่อพิจารณาลักษณะอาชีพพบว่า สมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งส่วนมากมาจากกลุ่มนักธุรกิจการค้าและทนายความ ส่วนอาชีพครูที่ได้รับเลือกตั้งในส่วนของครูโรงเรียนรัฐบาล มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 20.47 ของจำนวนข้าราชการประจำ และร้อยละ 5.84 ของจำนวนข้าราชการบำนาญ สำหรับในส่วนของครูโรงเรียนราษฎร์ มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 2.13 ของจำนวน ส.ส. ทั้งหมด

เมื่อพิจารณาจำนวน ส.ส. ที่ได้รับเลือกตั้งทั้งหมด พบว่า ส.ส. ที่ตั้งกระทู้ถามเกี่ยวกับการศึกษามีเพียงร้อยละ 8.25 ส.ส. จากภาคเหนือ 14 จังหวัด มี ส.ส. จาก

จังหวัดแม่ฮ่องสอน สุโขทัยและอุตรดิตถ์ ที่ไม่ได้ถามเรื่องการศึกษา ส.ส. จากจังหวัด เชียงใหม่ถามมากที่สุด ส.ส. จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 15 จังหวัด ทุกจังหวัด ถามเรื่องการศึกษา ส.ส. จากจังหวัดมหาสารคามถามมากที่สุด ส.ส. จากจังหวัด ภาคกลาง 21 จังหวัดมี ส.ส. จากจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และราชบุรี ที่ไม่ได้ถามเรื่องการศึกษา ส.ส. จากจังหวัดพระนคร (กรุงเทพฯ ขณะนั้น) ถามมากที่สุด ส.ส. จากภาคตะวันออก 6 จังหวัด ถามเรื่องการศึกษาทุกจังหวัด ส.ส. จาก จังหวัดปราจีนบุรีถามมากที่สุด ส.ส. จากภาคใต้ 15 จังหวัด มี ส.ส. จากจังหวัด กระบี่ ประจวบคีรีขันธ์ ภูเก็ต และสตูล ที่ไม่ได้ถามเรื่องการศึกษา ส.ส. จากจังหวัด นครศรีธรรมราชถามมากที่สุด กล่าวโดยสรุป มี ส.ส. เพียง 10 จังหวัดจาก 71 จังหวัด (ขณะนั้น) ที่ไม่ได้ถามเรื่องการศึกษา และ ส.ส. จากจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือถามเรื่องการศึกษามากกว่าภาคอื่น

คณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

ว่าที่ร้อยเอกวิษณุ บุญมาร์ตน์*

รัตพงษ์ สอนสุภาพ**

จากปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในช่วงที่ผ่านมา นับตั้งแต่เรื่องป่าไม้สาละวิน การจัดซื้อเมล็ดพันธุ์พืช การทุจริตยา การขึ้นค่าทางด่วน ล่วยทางหลวง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ถูกกล่าวหาว่าขับรถชนตำรวจ จนกระทั่งข่าวเรื่องการบุกรุกป่าสร้างบ้านริมเขื่อนศรีนครินทร์ จะเห็นได้ว่า มีการกล่าวถึงคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรบ่อยครั้งและหลายคณะ เช่น คณะกรรมการธิการการเกษตร คณะกรรมการธิการสาธารณสุข คณะกรรมการธิการคมนาคม คณะกรรมการธิการการปกครอง คณะกรรมการธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการเหล่านี้เป็นใคร มีบทบาทและหน้าที่อย่างไรบ้าง เราจะมาทำความรู้จักกัน

กำเนิดคณะกรรมการธิการสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ฉบับที่ 2 วันที่ 10 ธันวาคม 2475 ที่กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้จัดตั้ง ในช่วงระยะเวลาระหว่าง พ.ศ. 2475-2494 มีคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร เพียง 5 คณะต่อมาได้มีการจัดตั้งขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันได้มีการขยายเพิ่มขึ้นรวมทั้งสิ้น 23 คณะ

* ว่าที่ร้อยเอก วิษณุ บุญมาร์ตน์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมือง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็น ผู้ช่วย ส.ส. กรุงเทพมหานคร และคณะทำงานวางแผนพัฒนาการเมือง สภาผู้แทนราษฎร

** รัตพงษ์ สอนสุภาพ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมือง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็น นักวิจัย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด มหาชน (สำนักงานใหญ่)

ประเทศที่ให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการมากคือ สหรัฐอเมริกา วูดโรว์ วิลสัน อดีตประธานาธิบดีได้เคยกล่าวไว้ว่า “การปกครองของสหรัฐอเมริกา คือการปกครองโดยคณะกรรมการ และการทำงานในห้องของคณะกรรมการคือการทำงานของรัฐสภา” จะเห็นว่า บทบาทของคณะกรรมการของสหรัฐอเมริกามีความสำคัญมาก ซึ่งในส่วนนี้เราจะมาเปรียบเทียบกับกรรมการของไทยกันบ้าง

ประเภทของคณะกรรมการของไทย แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1. คณะกรรมการสามัญ (Standing Committee) สมาชิกจะมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น
2. คณะกรรมการวิสามัญ (Ad hoc Committee) สมาชิกจะมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกก็ได้
3. คณะกรรมการเต็มสภา (Committee of the Whole House) สมาชิกจะมาจากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ทั้งสภา
4. คณะกรรมการร่วมกัน (Joint Committee) สมาชิกจะมาจากทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ร่วมกัน

บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร

บทบาทของคณะกรรมการโดยภาพรวม คือ พิจารณาร่างกฎหมายที่เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา ตรวจสอบการดำเนินงานตามนโยบายที่รัฐบาลได้แถลงต่อรัฐสภา ศึกษาสอบสวนเรื่องใดๆ ที่อยู่ในความสนใจของประชาชน และอยู่ในอำนาจของรัฐสภา

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า มีประเภทของคณะกรรมการหลายประเภท แต่ในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะคณะกรรมการสามัญ เพราะมีบทบาทต่อประชาชนมาก ในกรณีที่ประชาชนไม่ได้รับความเดือดร้อนก็สามารถร้องเรียนผ่านคณะกรรมการสามัญได้ ตัวอย่างเช่น ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ คนไทยที่ญี่ปุ่นร้องเรียนกรณีการให้บริการแก่คนไทยของสถานเอกอัครราชทูต

ไทยประจำกรุงโตเกียว หรือการร้องเรียนผ่านคณะกรรมการสิทธิการต่างประเทศเรื่องที่มีคนไทยในต่างประเทศกำลังอยู่ในระหว่างการรอคำตัดสินประหารชีวิตของศาลต่างประเทศ เป็นต้น

องค์ประกอบของคณะกรรมการสิทธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

1. จำนวนของคณะกรรมการสิทธิการสามัญ

ในสภาผู้แทนราษฎร จะมีคณะกรรมการสิทธิการสามัญสภาผู้แทนราษฎร ทั้งหมด 23 คณะ ในแต่ละคณะจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 17 คน ดังนั้น ส.ส. สามารถเป็นกรรมการได้จะมีจำนวนสูงสุดไม่เกิน 161 คน จาก 393 คน การประชุมของคณะกรรมการสิทธิการสามัญ ถ้าอยู่ในช่วงสมัยประชุมสภาผู้แทนราษฎร ก็จะมีการนัดประชุมทุกอาทิตย์ และถ้าอยู่ในช่วงสมัยปิดประชุม คณะกรรมการก็อาจจะประชุมอาทิตย์เว้นอาทิตย์ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ส.ส. 1 คน จะเป็นกรรมการสามัญได้ไม่เกิน 2 คณะ ทั้งนี้ จำนวน ส.ส. แต่ละพรรคที่เข้าร่วมคณะกรรมการจะขึ้นอยู่กับจำนวน ส.ส. ที่ได้รับเลือกเข้ามา พรรคไหนมี ส.ส. มากก็จะได้สัดส่วนทั้งประธานคณะกรรมการ และกรรมการจำนวนมาก (และในอนาคตหากมีการเลือกตั้งจะมี ส.ส. เพิ่มขึ้นถึง 500 คน ซึ่งจะมีผลทำให้จำนวนกรรมการเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนกัน ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 189 วรรค 5)

2. คณะทำงานของคณะกรรมการสิทธิการสามัญ

หลังจากที่รัฐสภาแต่งตั้ง ส.ส. เป็นกรรมการประจำคณะกรรมการสิทธิการสามัญต่างๆ แล้ว มีการเลือกประธาน รองประธาน โฆษก ก็จะมีการแต่งตั้งคณะทำงานช่วย ประกอบด้วย ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ 1 ตำแหน่ง ที่ได้รับเงินค่าตอบแทน สำหรับที่ปรึกษากิตติมศักดิ์จะมีที่ตำแหน่งก็ได้ แต่ไม่มีเงินค่าตอบแทน ส่วนผู้อำนวยการ นักวิชาการ (คนละกลุ่มกับนักวิชาการประจำคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎร) เลขานุการ จำนวนตำแหน่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

3. ข้าราชการสภาผู้แทนราษฎรประจำคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

ในการทำงานของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรแต่ละคณะ จะมีข้าราชการประจำคณะประกอบด้วย นิติกร วิทยากร เจ้าหน้าที่ธุรการ และเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล กองกรรมการแบ่งออกเป็น 2 กองย่อย คือ กองกรรมการ 1 มีหน้าที่รับผิดชอบงานประชุมและกิจกรรมต่างๆ ในด้านเศรษฐกิจมี 11 คณะ รวมทั้งคณะกรรมการวิสามัญ และคณะกรรมการร่วมด้วย กองกรรมการ 2 มีหน้าที่รับผิดชอบกิจการต่างๆ ในด้านสังคมมี 12 คณะ รวมทั้งคณะกรรมการสามัญ และคณะกรรมการร่วมด้วย ข้าราชการรัฐสภาประจำคณะกรรมการสามัญ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ คือ ด้านธุรการในการประชุม จัดเตรียมห้องประชุมและเอกสารประกอบ ด้านเลขานุการ ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น จัดทำบันทึกการประชุม หนังสือยืนยันมติ และด้านวิชาการ ค้นคว้า ศึกษา จัดทำเอกสารทางวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูล จัดทำรายงานของคณะกรรมการเสนอต่อรัฐสภา รวมทั้งงานอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย ดังตารางที่ 1

4. นักวิชาการประจำคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

นักวิชาการประจำคณะกรรมการสามัญ (คนละกลุ่มกับนักวิชาการในคณะทำงานของคณะกรรมการ) กลุ่มนี้มีใช้ข้าราชการประจำของรัฐสภา แต่เป็นลูกจ้างชั่วคราวของรัฐสภา มีการต่อสัญญาแบบปีต่อปี มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการติดตาม วิเคราะห์ ประมวลผล และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ และรายงานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี นอกจากจัดทำรายงานงบประมาณรายจ่ายประจำปีแล้ว คณะนักวิชาการยังได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในคณะกรรมการสามัญด้วย

ปัญหาและอุปสรรค

การดำเนินงานของคณะกรรมการการสามัญ สมาชิกแทนราษฎรนั้น ไม่มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับองค์ประกอบของกรรมการข้างต้น โดยแบ่งเป็นส่วนๆ ดังนี้

1. คณะทำงานของคณะกรรมการการสามัญ

1.1 คณะทำงานของคณะกรรมการการสามัญ เมื่อเปรียบเทียบตารางที่ 1 จะเห็นว่า คณะทำงานจะขาดหน้าที่ที่ทำการวิจัยและพัฒนา ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา จะให้ความสำคัญกับงานวิจัยและพัฒนา ที่ปรึกษาจะทำงานเต็มเวลา เพื่อจัดเตรียมหาข้อมูลที่จะใช้ในการตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาล ไม่เหมือนกรณีของประเทศไทยที่ที่ปรึกษาไม่ได้ทำงานเต็มเวลา ทำให้การเตรียมข้อมูลต่างๆ ไม่เรียบร้อยสมบูรณ์ในการทำงานต่อ ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นว่า จะซักถามผู้มาชี้แจงประเด็นอะไร ทำให้บางครั้งเสียเวลามาก รวมทั้งการที่จะเลือกที่ปรึกษา หรือผู้อำนวยการ นักวิชาการ และเลขานุการ ไม่ได้มีการเตรียมรายชื่อบุคคลซึ่งเป็นที่รู้จักในสาขาของคณะกรรมการนั้นๆ เพื่อให้คณะกรรมการสามัญได้พิจารณา จึงก่อให้เกิดปัญหาในการแต่งตั้งที่ปรึกษาของคณะกรรมการบางคณะตลอดเวลา

ตารางที่ 1 คณะทำงานและที่ปรึกษาของคณะกรรมการข้าราชการของรัฐสภาต่างประเทศ

ประเทศ	ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ	หน้าที่ของฝ่ายเลขานุการ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ฝรั่งเศส	เลขานุการประจำคณะกรรมการจะมีหลายคน สำหรับแต่ละคณะกรรมการ	1. ด้านบริหาร 2. ด้านวิจัย 3. เตรียมเอกสาร	ไม่มีที่ปรึกษา ยกเว้นคณะกรรมการด้านความมั่นคงและด้านการคลัง ซึ่งจะมีข้าราชการประจำจากสำนักงานเลขาธิการสภาฯ มาประจำ
ออสเตรเลีย	มาจากคณะทำงานของสภาแต่ละสภา	1. จัดการประชุมและให้คำปรึกษาแก่ประธานกรรมการ 2. งานด้านวิจัย 3. ร่างรายงานการประชุม	แต่งตั้งแบบเต็มเวลาหรือไม่เต็มเวลาก็ได้
ญี่ปุ่น	คณะกรรมการแต่ละคณะมีที่ปรึกษาและนักวิจัยประจำ	1. ด้านธุรการ 2. ด้านวิจัย 3. เตรียมเอกสาร	มีที่ปรึกษาทำงานเต็มเวลาประจำคณะกรรมการ
สหรัฐอเมริกา	คณะทำงานมีจำนวนประมาณ 30-140 คน เฉลี่ยแล้ว ประมาณคณะละ 70 คน	1. ด้านธุรการ 2. ด้านวิจัย 3. เตรียมเอกสาร	ที่ปรึกษาเต็มเวลา และที่ปรึกษาไม่เต็มเวลา มีที่ปรึกษาแบบถาวรและแบบชั่วคราว
ไทย	มาจากคณะกรรมการ	1. ด้านธุรการ 2. เตรียมเอกสาร 3. ร่างรายงานการประชุม	ที่ปรึกษาไม่เต็มเวลา มีที่ปรึกษา 2 ประเภท 1. ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ (ไม่มีเงินค่าตอบแทน) 2. ที่ปรึกษา (มีเงินค่าตอบแทน)

จัดแปลจาก มนตรี รูปสุวรรณ. รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางในการเพิ่มพูนสมรรถนะของสภาผู้แทนราษฎร ไทยฯ. หน้า 37-43

1.2 ตำแหน่งของคณะทำงานมีจำนวนน้อยเกินไป ทั้งนี้เนื่องจาก จำนวนเงินค่าตอบแทนที่ปรึกษา นักวิชาการ ผู้ชำนาญการ และเลขานุการ เมื่อรวมแล้ว จะต้องได้ไม่เกิน 32,000 บาท (สามหมื่นสองพันบาท) ทำให้โอกาสที่จะขยายจำนวนคณะทำงานให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อช่วยเหลือการทำงานของคณะกรรมการมีน้อยลง เพราะการกำหนดโดยวงเงิน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ตำแหน่ง	ไม่เป็นข้าราชการ	เป็นข้าราชการ
ที่ปรึกษา	8,000	6,000
ผู้ชำนาญการ	8,000	6,000
นักวิชาการ	5,000	3,750
เลขานุการ	3,000	2,250

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

1.3 การรับค่าตอบแทนซ้ำซ้อนกัน หรือมีการแต่งตั้งผู้ชำนาญการมารับเงิน และได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ด้วย ในอดีตได้มีการแต่งตั้งคนๆ เดียวมารับค่าตอบแทนซ้ำกัน 2 คณะ โดยเป็นผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน ในขณะเดียวกัน ก็ได้รับแต่งตั้งเป็นนักวิชาการประจำคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้มีการวิจารณ์กันมาก หากทำงานเป็นคณะทำงานทั้ง 2 คณะและมีเวลาทำงานอย่างเต็มที่ก็ไม่ใช่เป็นไร แต่บางคนเมื่อได้รับแต่งตั้งมาแล้วไม่เคยเข้า

ประชุมคณะกรรมการมาธิการเลยมารับเงินเพียงอย่างเดียวก็นับว่าไม่เป็นธรรมสำหรับประชาชนผู้เสียภาษี ตัวอย่างในอดีต ได้มีการแต่งตั้งพรรคพวกเข้ามาเป็นผู้ชำนาญการของคณะกรรมการมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรคณะหนึ่ง โดยได้รับค่าตอบแทน 6,000 บาท (หกพันบาท) ต่อเดือนตลอดสมัยประชุมสภาผู้แทนราษฎร และยังได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์อีกด้วย (มนตรี รูปสุวรรณ : 35)

2. กรรมการ

2.1 มีการนำพรรคพวกไปต่างประเทศโดยใช้งบประมาณแผ่นดินเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ในอดีตได้มีการกล่าวหาว่าคณะกรรมการบางคณะได้นำพรรคพวกร่วมเดินทางไปราชการต่างประเทศโดยค่าใช้จ่ายเป็นของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (มนตรี รูปสุวรรณ : 35)

2.2 การเซ็นชื่อเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการ แต่ไม่มาประชุม บางท่านมาเซ็นชื่อก่อน หรือหลัง เพื่อที่จะรับเบี้ยประชุมครั้งละ 500 บาทเท่านั้น โดยมีได้เข้าร่วมประชุมแต่อย่างใด การประชุมคณะกรรมการนั้นต้องการความคิดที่หลากหลายในการเสนอปัญหาและหนทางแก้ไข รวมทั้งให้กรรมการบางท่านที่ไม่มีความรู้เรื่องนั้นก็จะได้เรียนรู้ เพื่อนำความรู้เหล่านั้นไปถ่ายทอดให้กับชาวบ้านในท้องที่ชาวบ้านจะได้นำความรู้ไปปรับปรุงท้องถิ่น รวมทั้งยังเป็น ประโยชน์ต่อตัวกรรมการเองด้วย ถ้าหากในอนาคตได้รับเลือกเป็นรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงที่เกี่ยวข้องจะได้พร้อมเข้าบริหารได้เลยเพราะได้เรียนรู้กับแหล่งข้อมูลต่างๆ ในคณะกรรมการอยู่แล้ว การขาดการประชุมจึงเป็นการตัดโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงวิสัยทัศน์ของตนไป และตัดความก้าวหน้าในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงใดๆ อีกด้วย

2.3 การแต่งตั้ง ส.ส. เป็นกรรมการบางคณะไม่มีความเหมาะสม พรรคการเมืองแต่ละพรรคจะเป็นผู้แต่งตั้ง ส.ส. ในพรรคของตนเข้าร่วมกรรมการ ซึ่งในบางครั้งการแต่งตั้งนั้นอาจได้กรรมการที่ไม่มีความเหมาะสมกับตำแหน่งในคณะกรรมการ เช่น มีความรู้ความสามารถไม่มากนักนั้นในเรื่องดังกล่าว ถ้าหากพรรคการเมืองส่งมาเพียงจำนวนน้อย แต่มีความตั้งใจทำงานศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมก็ไม่นำ

จะมีปัญหาอะไร เพราะจะเป็นการพัฒนาผู้นำการเมืองรุ่นใหม่ให้มีความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมให้สูงขึ้น แต่ในทางปฏิบัติมิใช่เช่นนั้น พรรคการเมืองแต่งตั้งบุคคล เหล่านี้จำนวนมากเข้ามาอยู่ในคณะกรรมการธิการจนขาดผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ อย่าง แท้จริงที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์สู่กันได้ ทำให้เกิดปัญหา และอุปสรรคในการทำงานของคณะกรรมการธิการสามัญ สมาชิกผู้แทนราษฎรอย่างมาก เพราะบุคคลที่จะต้องเข้ามาชี้แจง บางครั้งเป็นรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หรืออธิบดี ซึ่ง จะต้องใช้ความสามารถในการตรวจสอบ เช่นในบางครั้ง การชี้แจงของข้าราชการ ประจำบางส่วนมาชี้แจงเรื่องเดียวกัน แต่ข้อมูลต่างกัน ถ้าได้กรรมการที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ก็จะสามารถตรวจสอบควบคุมการทำงานของข้าราชการบางส่วน ได้อย่างรวดเร็วส่งผลดีต่อประเทศชาติประชาชน แต่ถ้ากรรมการส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ไม่มากพอ อาจทำให้การตรวจสอบไม่ประสบผลเท่าที่ควร

2.4 กรรมการธิการบางคณะ ใช้คณะกรรมการเป็นเวทีทางการเมืองเพื่อ ที่จะทำลายอีกฝ่ายหนึ่ง และเมื่อเหตุการณ์ผ่านไปไม่อยู่ในความสนใจของประชาชน ก็จะไม่มีการหยิบยกเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาทบทวน หรือตรวจสอบอีก ในขณะที่ เดียวกัน อำนาจของคณะกรรมการข้อหนึ่งคือ การตรวจสอบการดำเนินงานตาม นโยบายที่รัฐบาลแถลงต่อรัฐสภา แต่ในทางปฏิบัติมีกรรมการส่วนน้อยเท่านั้น ที่ทำการตรวจสอบเรื่องนโยบาย เช่น ในอดีตที่ผ่านมา มีหลายรัฐบาลแถลงนโยบาย การกระจายรายได้สู่ชนบทแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ อาจจะเป็นเพราะคณะกรรมการ ที่เกี่ยวข้องไม่พยายามตรวจสอบ กระตุ้นการทำงานของหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ ก็เป็นได้ แต่ถ้าคณะกรรมการที่มีประธานกรรมการเป็นฝ่ายรัฐบาล ก็จะลดการใช้เป็นเวทีทางการเมือง แต่จะเน้นความสำคัญเรื่องการตรวจสอบนโยบาย รวมทั้งหา ข้อสรุปเพื่อเสนอให้ฝ่ายบริหารและรัฐบาลไปแก้ไข

2.5 การให้อำนาจคณะกรรมการสามัญจัดทำร่างพระราชบัญญัติ หน้าที่ ของฝ่ายนิติบัญญัติคือ การออกกฎหมาย แต่ปัญหาก็คือ รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ยังให้ ความสำคัญกับคณะกรรมการน้อยเกินไป เพราะในรัฐธรรมนูญใหม่ระบุไว้ว่า ผู้ที่

จะเสนอกฎหมายได้จะต้องมาจาก 3 ส่วนเท่านั้น คือ ประชาชน ส.ส. แต่ละพรรค และรัฐมนตรี แต่คณะกรรมการการสามัญจะเสนอกฎหมายในนามของคณะกรรมการสามัญไม่ได้ ส่งผลต่อการทำงานในส่วนของคณะกรรมการการสามัญอย่างยิ่ง เพราะหากมีกฎหมายเก่าที่ล้าสมัยและคณะกรรมการต้องการยกร่างใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาปัจจุบันก็ไม่สามารถกระทำได้ ต้องเสนอผ่านพรรคการเมืองเพื่อเสนอต่อรัฐสภาอีกต่อหนึ่ง ทำให้การยกร่างล่าช้า ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการการศึกษาได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติก่อนหน่วยงานอื่น แต่ไม่สามารถเสนอเป็นกฎหมายโดยผ่านรัฐสภาโดยตรงได้ ต้องให้กรรมการนำเสนอผ่านพรรคการเมืองของตนก่อน เมื่อพรรคการเมืองเห็นชอบจึงจะนำเสนอต่อรัฐสภาได้

3. ข้าราชการประจำคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

3.1 การประชุมกรรมการบางครั้งไม่ได้รับความร่วมมือจากข้าราชการรัฐสภาที่เกี่ยวข้อง ทำให้การทำงานของคณะกรรมการสามัญบางครั้งมีปัญหาเกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น ในเรื่องการเขียนรายงานการประชุม หัวหน้าพรรคการเมืองพรรคหนึ่งได้กล่าวถึง เรื่องนี้ไว้ว่า “การเขียนรายงานของคณะกรรมการสามัญขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของคณะกรรมการสามัญแต่ละคณะ และส่วนใหญ่จะเขียนกันน้อย มีเพียงร้อยละสิบเท่านั้นที่เขียนรายงาน พวกสามัญจะไม่ชอบเขียนรายงานกัน แต่พวกวิสามัญจะชอบทำกันมากกว่า” การที่ไม่มีการจัดทำรายงานการประชุมทำให้คณะกรรมการที่ขาดประชุมไม่ทราบผลการประชุมครั้งก่อน และแม้แต่กรรมการที่เข้าร่วมประชุมในครั้งก่อนก็อาจตกหล่นรายละเอียดอื่นๆ ในครั้งก่อนได้ ทำให้ผลการประชุมไม่ต่อเนื่อง

3.2 ข้าราชการรัฐสภาบางส่วนสร้างระบบอุปถัมภ์กับนักการเมือง ข้าราชการประจำคณะกรรมการสามัญบางส่วนที่สร้าง หรือนำเอาความคิดระบบอุปถัมภ์มาใช้ในกรณีที่ ส.ส. ใหม่บางคน หรือ ส.ส. เก่าบางคน มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ให้แก่กัน เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองและความก้าวหน้าในชีวิตราชการ ในขณะเดียวกัน ส.ส. บางคนก็จะได้รับข้อมูลบางอย่าง หรือการบริการที่ดีกว่า

และรวดเร็วกว่า ดังนั้น หากประชาชนจะทำการติดต่อกับกองกรรมาธิการถ้าพบข้าราชการที่ตั้งใจทำงานโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนก็จะช่วยนำปัญหาของตนเข้าสู่ที่ประชุมได้โดยเร็ว แต่หากพบข้าราชการที่ไม่ให้ความสนใจกับปัญหาของประชาชนก็อาจจะมีการตั้งเรื่องให้เข้าที่ประชุมช้าลง มีผลทำให้คณะกรรมาธิการและรัฐสภา รับทราบปัญหาและแก้ไขช้าเกินไปได้ (ร.ต.อ. พีระพงศ์ การสมลาภ : 222)

3.3 การส่งจดหมายเชิญผู้มาชี้แจง หรือมีการเรียกเอกสารของข้าราชการประจำคณะกรรมาธิการบางส่วนจัดส่งล่าช้า หรือในเวลากระชั้นชิด ส่งผลให้กระทรวงต่างๆ เตรียมตัวไม่ทัน การพิจารณาของคณะกรรมาธิการจึงไม่มีความสมบูรณ์เท่าที่ควร ตัวอย่างที่พบได้แก่ ได้มีหนังสือสำนักงานตำรวจแห่งชาติถึงประธานกรรมาธิการในเรื่องขอความร่วมมือในการส่งเอกสาร หรือให้บุคคลเข้าชี้แจงคณะกรรมาธิการของสภาผู้แทนราษฎร ข้อความตอนหนึ่งกล่าวว่า “เนื่องจากหน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีที่ตั้งกระจายอยู่ทั่วประเทศ หากระยะเวลาติดต่อก็มีจำกัด อาจจะทำให้ข้าราชการตำรวจที่ต้องเข้าชี้แจงหรือส่งข้อมูลเอกสารไม่สามารถเตรียมการได้ทันตามกำหนดเวลา ทำให้คณะกรรมาธิการได้ข้อมูลไม่ครบถ้วนชัดเจนเพียงพอ ข้าราชการตำรวจที่ต้องเข้ามาชี้แจงยังต้องขออนุมัติเดินทางและขอใช้งบประมาณในการเดินทางและที่พัก ฯลฯ ตามระเบียบ ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการดังกล่าวยังต้องใช้ระยะเวลาอีกพอสมควร” (หนังสือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ดช 0001.46/610 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2541 เรื่อง ขอความร่วมมือในการส่งเอกสารหรือให้บุคคลเข้าชี้แจงคณะกรรมาธิการของรัฐสภา)

3.4 จำนวนข้าราชการต่อคณะกรรมาธิการมีจำนวนน้อย ข้าราชการสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนทั้งหมด 991 คน แยกเป็นข้าราชการชายร้อยละ 33.20 ข้าราชการหญิงร้อยละ 66.80 แต่ข้าราชการประจำของคณะกรรมาธิการมีอยู่ทั้งหมด 169 คน แยกเป็นกองกรรมาธิการ 1 จำนวน 84 คน กองกรรมาธิการ 2 จำนวน 85 คน (สำรวจเมื่อ 10 เมษายน 2540) จะสังเกตเห็นว่า ข้าราชการสภาผู้แทนราษฎรเฉลี่ยต่อคณะกรรมาธิการสามัญ 1 คณะ ประมาณ 4 คน ทำให้บางคนต้องรับผิดชอบ

มาก และบางครั้งต้องรับผิดชอบคณะกรรมการวิสามัญด้วย การดำเนินการจึงไม่ค่อยมีประสิทธิภาพประสิทธิผลเท่าที่ควร

4. ปัจจัยอื่นๆ

4.1 ระบบข้อมูลข่าวสารสนเทศ การนำเสนอข้อมูลต่อคณะกรรมการพิจารณาฯ เพื่อพิจารณาข่าวด่วนข้อมูลข่าวสารจากภายนอกประเทศในการนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลภายในประเทศ การเชื่อมโยงข้อมูลหน่วยงานของส่วนราชการอื่นๆ และมหาวิทยาลัยที่มีการนำเสนองานวิจัยต่างๆ รวมทั้งปัญหาการเตรียมข้อมูลของกรรมการแต่ละคน ทำให้การพิจารณาข้อมูลของคณะกรรมการอาจเป็นไปได้ไปอย่างไม่รอบด้านเท่าที่ควร

4.2 การไม่เปิดโอกาสให้ผู้ช่วย ส.ส. เข้าร่วมประชุมในคณะกรรมการฯ ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศต้นแบบประชาธิปไตย และให้ความสำคัญกับคณะกรรมการฯ อย่างมากนั้น ในการประชุมของคณะกรรมการฯ แต่ละครั้งจะเปิดโอกาสให้ผู้ช่วย ส.ส. มีสิทธิที่จะเข้าร่วมประชุมโดยไม่ออกความคิดเห็น แต่จะเป็นคนคอยเสนอข้อมูลให้กับกรรมการฯ รวมทั้งในกรณีกรรมการฯ ที่เป็น ส.ส. ไม่สามารถร่วมประชุมคณะกรรมการฯ ได้ ผู้ช่วย ส.ส. เหล่านี้ก็จะมีส่วนช่วยบันทึกประเด็นสำคัญหรือสรุปให้กรรมการฯ ที่เป็น ส.ส. ได้รับรู้เพราะหากเป็นเรื่องเร่งด่วนก็จะสามารถประสานงานได้ทันที แต่สำหรับกรณีของประเทศไทยเรายังไม่สามารถกระทำได้ถึงจุดนั้น เพราะข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2540 ข้อที่ 81 กำหนดไว้ว่า ผู้มีสิทธิเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการฯ คือ สมาชิก (ส.ส. และ ส.ว.) รัฐมนตรี และผู้ซึ่งประธานของที่ประชุมอนุญาตให้เข้ารับฟังการประชุมเท่านั้น

4.3 นักวิชาการประจำคณะกรรมการวิสามัญ ทำงานไม่ตรงหน้าที่ โดยที่นักวิชาการกลุ่มนี้มีหน้าที่หลักและความรับผิดชอบอยู่ที่การวิเคราะห์ ประมวลผล และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการ เพื่อควบคุมกระบวนการใช้จ่ายงบประมาณซึ่งจะช่วยลดปัญหาคอรัปชันในหน่วยงานราชการบางส่วนในระดับหนึ่ง ถ้าการทำงานของนักวิชาการประจำคณะกรรมการ

เหล่านี้มีประสิทธิภาพก็จะสามารถลดปัญหาการคอร์ปชั่นในวงราชการไปได้บ้าง แต่ในทางปฏิบัติการทำงานของนักวิชาการเหล่านี้กลับเน้นไปที่การช่วยงานของข้าราชการประจำคณะกรรมการสามัญ เช่น การจัดบันทึกการประชุม ทำให้งานหลักในการวิเคราะห์ ประมวลผล และรวบรวมข้อมูลเพื่อที่จะเสนอรายงานอันจะเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รวมทั้งนักวิชาการ กลุ่มนี้มีพื้นฐานการศึกษาที่หลากหลาย บางคนไม่มีพื้นฐานในการวิเคราะห์ ประมวลผล และรวบรวมข้อมูลมาก่อน ต้องมาศึกษากันภายหลังเข้าทำงานแล้ว ทำให้ขาดประสิทธิภาพการวิเคราะห์ข้อมูลที่ลุ่มลึกเท่าที่ควร

4.4 นักข่าวบางคนไม่มีความชำนาญในการทำข่าวต่างแขนง เช่น นักข่าวบางคนซึ่งมีความชำนาญทางด้านข่าวการเมือง แต่ได้รับมอบหมายให้ทำข่าวเศรษฐกิจ แม้จะมีการเสนอข่าวและสัมภาษณ์บุคคลผู้เกี่ยวข้องเช่นเดียวกัน แต่อาจตกหล่นประเด็นสำคัญบางประเด็น หรือไม่มีการติดตามผลสรุปสุดท้ายของประเด็นข่าวนั้นๆ ว่าเป็นอย่างไรต่อไป จะเน้นเพียงประเด็นข่าวปัจจุบันเพื่อยืดออดทางการตลาดเท่านั้น ในกรณีของคณะกรรมการนั้น นักข่าวบางคนไม่ให้ความสำคัญในเรื่องการตรวจสอบนโยบายและการทุจริต หรือคอร์ปชั่น รวมทั้งการนำเสนอมติของคณะกรรมการสามัญเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบและเรียนรู้ ประชาชนจึงไม่ทราบข้อมูลการตรวจสอบของคณะกรรมการอย่างครบถ้วน

ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาข้างต้น การแก้ไขสามารถกระทำได้ดังนี้

1. ควรมีการถ่ายทอดการประชุมคณะกรรมการเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เพื่อที่ประชาชนจะได้เรียนรู้กระบวนการทำงานของ ส.ส. ที่เป็นกรรมการว่าทำงานกันอย่างไร รวมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมแบบสังเกตการณ์ในคณะกรรมการ เพื่อป้องกันการเสนอข่าวของสื่อมวลชนบางแขนงที่บิดเบือนข้อมูลหรือเสนอข้อมูลที่เป็นจริงไม่ทั้งหมด และเป็นการตรวจสอบการทำงานของผู้แทน

บางคน รายงานของคณะกรรมการสามัญที่ทำเสร็จสมบูรณ์ควรพิมพ์เผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้โดยการแจกจ่ายไปตามห้องสมุดต่างๆ รวมทั้งเปิดให้บริการในห้องสมุดรัฐสภาด้วย

2. เร่งรัดให้มีการออกพระราชบัญญัติมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อจะได้มีมาตรฐานที่ตรงกันว่า คนดีคืออะไร ไม่ใช่มาตรฐานบางคน คือคนดีคือ คนให้เงิน

3. พิจารณาแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้คณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติได้

4. จัดปฐมนิเทศ ส.ส. และผู้ช่วย ส.ส. ที่เข้ามาใหม่ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ระเบียบ วิธีการปฏิบัติต่างๆ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา ไม่เคยมีการปฐมนิเทศผู้ช่วย ส.ส. ที่เข้ามาใหม่เลย ทำให้บางคนไม่เข้าใจบทบาทตัวเองเท่าใดนัก

5. ควรมีคณะกรรมการอิสระที่แต่งตั้งจากประธานวุฒิสภา รวมทั้งบุคคลภายนอกเป็นผู้พิจารณากลับกรองว่า บุคคลที่คณะกรรมการเสนอแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาผู้ชำนาญการ ว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนด รวมทั้งบุคคลดังกล่าวต้องทำงานเต็มเวสราชการด้วย

6. ควรพัฒนาผู้ช่วย ส.ส. ให้มีความรู้ความชำนาญมากขึ้น เพื่อเข้ามาทำหน้าที่ช่วยคณะกรรมการสามัญ เพราะบางส่วนจบการศึกษาในระดับสูง และทำงานเต็มเวลา รวมทั้งผู้ช่วย ส.ส. ในข้อบังคับของรัฐสภา จะต้องไม่เป็นข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ เพราะจะมีความเป็นอิสระในการทำงาน การเสนอแนะ รวมทั้งช่วยเป็นปากเป็นเสียงให้กับประชาชนชาวไทย เป็นการเตรียมผู้นำทางการเมืองในอนาคตให้มีความสมบูรณ์ในการทำงานเพื่อชาติในการแข่งขันกับนานาประเทศ เป็นการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพราะเขาเหล่านั้นได้รับค่าตอบแทน 7,700 บาท (เจ็ดพันเจ็ดร้อยบาท) โดยไม่มีการขึ้นเงินเดือนเลย รวมทั้งไม่มีสวัสดิการทำให้ต้องออกค่าใช้จ่ายด้วยตัวเองทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบกับกรรมกรในโรงงานแล้ว บุคคลเหล่านั้น

ยังได้รับสวัสดิการตามกฎหมายแรงงาน ดังนั้น การพัฒนาผู้ช่วย ส.ส. น่าจะแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

– ระยะสั้น ควรดำเนินการฝึกอบรมผู้ช่วย ส.ส. ให้มีทักษะความรู้ที่จำเป็นอย่างต่อเนื่องและจัดทำคู่มือสำหรับการปฏิบัติงานด้านผู้ช่วย ส.ส. เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ

– ระยะยาว จัดสรรงบประมาณบางส่วนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นสวัสดิการให้กับผู้ช่วย ส.ส. เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ในกองกรรมาธิการ ให้ผู้ช่วย ส.ส. ได้เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่แทน ส.ส. ได้อย่างเต็มที่

7. ปฏิรูปสื่อสารมวลชนเพื่อที่จะเป็นสื่อให้ประชาชนเรียนรู้ขอบเขตการทำงานทางการเมืองและเศรษฐกิจ

8. จัดการอบรมนักวิชาการคณะกรรมการที่เป็นลูกจ้างชั่วคราวของรัฐสภา โดยให้สำนักงานงบประมาณ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินมาทำการอบรมเพื่อเป็นกรอบการทำงาน รวมทั้งนำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพในการควบคุมตรวจสอบการใช้งบประมาณรายจ่ายของประเทศและจัดทำคู่มือสำหรับการปฏิบัติงานด้านวิชาการ วิเคราะห์งบประมาณ

9. จัดฝึกอบรมแก่ข้าราชการเพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับแผนพัฒนาสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ฉบับที่ 2 และจัดฝึกอบรมแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านเลขานุการของคณะกรรมการ รวมทั้งจัดทำคู่มือสำหรับการปฏิบัติงานด้านเลขานุการเป็นรูปแบบเอกสาร

– อบรมแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านธุรการของคณะกรรมการ
 – จัดฝึกอบรมแก่บุคลากรที่ทำงานด้านวิชาการ (นิติกร, วิทยากร) ของคณะกรรมการโดยเน้นฝึกอบรมทักษะการจัดทำสรุปผลการประชุม และจัดทำรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการ และจัดทำคู่มือการทำสรุปการประชุมของคณะกรรมการ

10. พิจารณาเพิ่มหน้าที่วิจัยและพัฒนาในคณะทำงานของคณะกรรมการการเพื่อเป็นข้อมูลในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร รวมทั้งเป็นข้อเสนอแนะในการที่ฝ่ายบริหารนำไปใช้ประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน ส่งผลต่อ ส.ส. ที่เป็นกรรมการจะได้มีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้นด้วย

11. พิจารณาดังคณะอนุกรรมการการศึกษาเรื่องนั้นๆ ก่อนที่จะนำเสนอต่อคณะกรรมการสามัญ เพื่อช่วยกลั่นกรองการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในการเสนอข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูลก่อนเข้าสู่คณะกรรมการสามัญ

ข้อเสนอแนะเหล่านี้ อาจช่วยให้การดำเนินงานของคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎร คล่องตัวและประสบผลสำเร็จมากกว่าเดิม รวมทั้งยังทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจบทบาทของคณะกรรมการเหล่านี้มากขึ้นด้วย เชื่อว่าไม่ว่าการปฏิบัติงานครั้งต่อๆ ไปของคณะกรรมการสามัญเหล่านี้คงจะได้รับความสนใจจากประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน

หมายเหตุ

- บทความชิ้นนี้เป็นความคิดเห็นส่วนตัว ไม่เกี่ยวข้องและไม่ผูกพันกับหน่วยงานใด

เอกสารประกอบการเขียนปีดงนี้

- ร.ต.อ. พีระพงศ์ การสมลาภ. คณะกรรมาธิการสามัญ ของสภาผู้แทนราษฎรกับการพัฒนาการเมือง. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2538

- อรทัย พิศาลบุตร. ปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2532

- รศ.ดร. ปธาน สุวรรณมงคล. บทบาทของคณะกรรมาธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร. รายงานวิจัยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540

- รศ.ดร. มนตรี รูปสุวรรณ. แนวทางการเพิ่มพูนสมรรถนะของ ส.ส. ไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะทำงานของคณะกรรมาธิการ, การให้บริการข้อมูลทางวิชาการ และสวัสดิการของ ส.ส. รายงานวิจัย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540

- รศ. ชงทอง จันทรางศุ. การปรับปรุงการทำงานของคณะกรรมาธิการของสภาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น. รายงานวิจัย เพื่อจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปการเมืองไทย เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

- นักวิชาการคณะทำงานของคณะกรรมาธิการสามัญ ประจำสภาผู้แทนราษฎร กองกรรมาธิการ 2. สรุปผลงานการปฏิบัติงานของนักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ 11 คณะ. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2541

- ฝ่ายทะเบียนประวัติ กองกลาง. ประวัติและสถิติข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ฉบับที่ 5 สํารวจเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2540. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

- กองกรรมาธิการ 1 และ 2. กรรมาธิการ. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2539

- กองการประชาสัมพันธ์. สิทธิประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงงานรัฐสภา. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. พิมพ์ครั้งที่ 1. 2539

- กองการประชาสัมพันธ์. **ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2540.** ฝ่ายผลิตเอกสาร สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2541
- ฝ่ายวางแผนและประสานงานการบริหาร กองกลาง. **แผนปฏิบัติการตามแผนพัฒนาสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.** สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2541
- ฝ่ายวางแผนและประสานงานการบริหาร กองกลาง. **โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.** สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2541
- ฝ่ายผลิตเอกสารรัฐสภา. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.** สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540

พิมพ์ที่

ห้องหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ **ชวนพิมพ์** 469 ถนนพระสุเมรุ แขวงบวรนิเวศน์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
โทร. 2803542, 2810541, 2813180, 2822114, แฟกซ์ 2813181 นายจิโรจน์ ศรสงคราม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2542

LIR T